

**DOĞA SEVGİSİ DEĞERİNİN HALK BİLİMİ
ÜRÜNLERİYLE KAZANDIRILMASININ
ÖĞRENCİLERİN ÇEVRESEL TUTUMLARINA
ETKİSİ**

Ahmet BAŞ
Yüksek Lisans Tezi
Temel Eğitim
Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Dalı
Prof. Dr. Hamdi GÜLEÇ
2019
(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ DALI

**DOĞA SEVGİSİ DEĞERİNİN HALK BİLİMİ ÜRÜNLERİYLE
KAZANDIRILMASININ ÖĞRENCİLERİN ÇEVRESEL TUTUMLARINA ETKİSİ**

(The Effect of Gaining The Love of Nature With Folklore Products on Students
Environmental Attitudes)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet BAŞ

Danışman: Prof. Dr. Hamdi GÜLEÇ
İkinci Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Zeynep BAŞCI NAMLI

Bayburt
Temmuz, 2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Hamdi GÜLEÇ ve Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAŞCI NAMLI danışmanlığında, 152104017 numaralı Ahmet BAŞ tarafından hazırlanan “Doğa Sevgisi Değerinin Halk Bilimi Ürünleriyle Kazandırılmasının Öğrencilerin Çevresel Tutumlarına Etkisi” konulu bu çalışma 08.07.2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı’nda, Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Hamdi GÜLEÇ

İmza:

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAŞCI NAMLI

İmza:

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Adem BELDAĞ

İmza:

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Yavuz DEĞİRMENCİ

İmza:

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Cansu TUTKUN

İmza:

Bu tezin Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

...../...../.....

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Doğa Sevgisi Değerinin Halk Bilimi Ürünleriyle Kazandırılmasının Öğrencilerin Çevresel Tutumlarına Etkisi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

... / ... / 20...

İmza

TEŞEKKÜR

Çalışmamda bana ilham kaynağı olan, fikirleriyle, değerli düşünceleriyle ve bilgi birikimiyle bana yol gösteren, zaman ayıran ve emeklerini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAŞCI NAMLI'ya, araştırma sürecinde bana destekleriyle ve tecrübeleriyle ışık tutan danışman hocam Prof. Dr. Hamdi GÜLEÇ'e, Doç. Dr. Adem BELDAĞ'a, Dr. Öğr. Üyesi Elif MERAL'e ve tüm jüri üyelerine katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamı sürdürdüğüm okullarda bana her türlü kolaylığı sağlayan Arılı İlkokulu Müdürü Aytekin BEKTAŞ'a, sınıfında uygulama yaptığım Hüseyin GÜNER ve çalışmaya katılan öğrencilerine, 11 Mart İlkokulu Müdürü Göksel YILDIRIMKAYA'ya, sınıfında uygulama yaptığım İsmail AKTAĞ ve çalışmaya katılan öğrencilerine, veri toplama sürecinde yardımcı olan babam Hacı BAŞ'a, değerli meslektaşım Özge ERSOY'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Bana desteklerini ve güvenlerini esirgemeyen canım aileme, bu zorlu süreçte bana cesaret verip, azim katan eşim Şeyma BAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DOĞA SEVGİSİ DEĞERİNİN HALK BİLİMİ ÜRÜNLERİYLE
KAZANDIRILMASININ ÖĞRENCİLERİN ÇEVRESEL TUTUMLARINA ETKİSİ**

AHMET BAŞ

Temmuz 2019, 114 sayfa

Bu araştırmanın amacı doğa sevgisi değerinin halk bilimi ürünleriyle kazandırılmasının öğrencilerin çevresel tutumlarına etkisini ve öğrencilerin sürece ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma araştırma yöntemlerinden gömülü desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Rize İli Fındıklı İlçesi'nde MEB'e bağlı iki ilkokulda öğrenim gören 20 (DG=10, KG=10) dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak "Çevresel Tutum Ölçeği" ve yapılan uygulamalarla ilgili olarak öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla "yarı yapılandırılmış görüşme formu" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ölçekten elde edilen verilerin analizinde Shapiro-Wilk Testi, t-testi, Mann Whitney U testi ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilerin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin deney ve kontrol gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, son test puanları arasında ise anlamlı bir farklılık olduğu ve öğrencilerin halk bilimi ürünleriyle ders işlemeyi daha yararlı buldukları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, doğa sevgisi değerinin halk bilimi ürünleriyle kazandırılmasının öğrencilerin davranış, duygu ve düşünce alt boyutlarında olumlu bir etkiye sahip olduğu ancak eylemde bulunmaya isteklilik boyutunda anlamlı bir değişiklik oluşturmadığı ve öğrencilerin halk bilimi ürünleriyle öğretim sürecine ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk bilimi, halk bilimi ürünleri, değer, değer eğitimi, doğa sevgisi, çevre eğitimi.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE EFFECT OF GAINING THE LOVE OF NATURE WITH FOLKLORE PRODUCTS ON STUDENTS ENVIRONMENTAL ATTITUDES

AHMET BAŞ

July 2019, 114 pages

The aim of this study is to investigate the effects of the acquisition of the value of love of nature with folklore products on the students' environmental attitudes and their views on the process. Embedded design, one of the mixed research methods, where quantitative and qualitative research methods were used together, was used in the study. The study group of the study consists of 20 (EG = 10, CG = 10) fourth grade students studying in two primary schools connected to the Ministry of National Education in Fındıklı District of Rize Province. "Environmental Attitude Scale" was used as the data collection tool and "semi-structured interview form" was used to determine the students opinions about the practices. In the analysis of the data obtained from the scale, Shapiro-Wilk Test, t-test, Mann Whitney U test and in the analysis of the data obtained from the semi-structured interview form, descriptive analysis was used. According to the findings of the research, it was found that there was no significant difference in the pre-test scores between the experimental and control group. However there was a significant difference in the post-test scores between the groups and the students found it more beneficial to learn with folklore products. As a result of the study, it was found that the acquisition of the value of love of nature with folklore products had a positive effect on the students behaviors, emotions and thoughts, but it did not create a significant change in the willingness to act. Also the students' views on the teaching process with folklore products were positive.

Key Words: Folklore, folklore products, value, value education, love of nature, environmental education.

İÇİNDEKİLER

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Konusu ve Problemi	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	3
Varsayımlar	4
Terim ve Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	6
Kuramsal Çerçeve ve Alan Yazın Derleme.....	6
Kuramsal Çerçeve.....	6
Kavramsal olarak değer.....	6
İşlevsel olarak değer.....	7
Değerin özellikleri.....	7
Değer ve kültür.....	8
Değerler eğitimi.....	10
Çevre ve Çevre Eğitimi	10
Kavramsal olarak çevre.....	10
Çevre sorunları.....	11
Çevre eğitimi.....	12
Çevre bilinci.....	14
Çevre eğitiminin amaçları.....	14
Çevre eğitiminin hedefleri.....	15
Halk Bilimi ve Ürünleri.....	15
Kavramsal olarak halk bilimi.....	15

Halk bilimin amacı ve işlevi.....	17
Dil, kültür, edebiyat ve eğitim ilişkisi.	17
Halk bilimi ve eğitim.....	18
Halk bilimi türleri.	19
Atasözü ve eğitim.	19
Bilmece ve eğitim.....	20
Destan ve eğitim.	21
Fıkra ve eğitim.....	22
Halk şiiri ve eğitim.	24
Ninniler ve eğitim.....	24
Maniler ve eğitim.	25
Türküler ve eğitim.	25
Masal ve eğitim.	26
Mit-efasane ve eğitim.....	28
Tekerleme ve eğitim.	29
2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Değer Eğitimi	30
2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve değer.	30
2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki temalar ve doğa sevgisi değeri.	32
Alan Yazın Derlemesi	32
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	38
Yöntem	38
Araştırmanın Deseni	38
Çalışma Grubu.....	40
Verileri Toplama Araçları	40
Çevresel tutum ölçeği.	40
Yarı yapılandırılmış görüşme formu.	41
Uygulama Süreci	42
Uygulama öncesi hazırlıklar.....	42
Asıl uygulama.....	42
Deney grubuna uygulama süreci.	42
Kontrol grubu uygulama süreci.	43
Verilerin Analizi.....	44
Güvenirlilik ve Geçerlik	44
Araştırmacının Rolü	45

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	46
Bulgular	46
Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	46
İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	49
Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular.....	52
BEŞİNCİ BÖLÜM	57
Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	57
Sonuçlar	57
Tartışma	57
Öneriler.....	60
KAYNAKÇA	62
EKLER	70
EK 1. Çevresel Tutum Ölçeği.....	70
EK 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	73
EK 3. Halk Bilimi Etkinlikleri.....	74
Ek 4. Halk Bilimi Ürünleri Öğrenci Çalışma Örnekleri	88
Ek 5. İzin Belgesi	99
ÖZ GEÇMİŞ	102

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. 2018 Türkçe Öğretim Programı Değerler ve Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar.....	31
Tablo 2. Ön-test ve Son-test Eşleştirilmiş Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Desen.....	39
Tablo 3. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgilerin Dağılım.....	40
Tablo 4. Halk Bilimi Ürünlerinin Uygulama Süreci Dağılımı.....	42
Tablo 5. Çevresel Tutum Ölçeğinin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.....	46
Tablo 6. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.....	47
Tablo 7. Çevresel Tutum Ölçeğinin Ön test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri.....	47
Tablo 8. Çevresel Tutum ölçeğinin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	48
Tablo 9. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Ön test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri.....	48
Tablo 10. Çevresel tutum ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t testi Sonuçları.....	48
Tablo 11. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.....	49
Tablo 12. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.....	49
Tablo 13. Çevresel Tutum Ölçeğinin Son test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri.....	50
Tablo 14. Çevresel Tutum Ölçeğinin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	50
Tablo 15. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri.....	51
Tablo 16. Çevresel Tutum Ölçeğinin Düşünce ve Eylemde Bulunmaya İsteklilik Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	51
Tablo 17. Çevresel tutum ölçeğinin Davranış ve Duygu Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Mann Whitney U sonuçları.....	52
Tablo 18. Öğrencilerin Hangi Halk Bilimi Ürünlerini Sevdiklerine Yönelik Görüşlerinin Frekans Dağılımı.....	52
Tablo 19. Öğrencilerin Halk Bilimi Ürünlerini Öğretici Bulma Durumlarına Yönelik Görüşlerinin Frekans Dağılımı.....	53
Tablo 20. Öğrencilerin en eğlenceli buldukları Halk Bilimi Ürünlerine yönelik görüşlerinin Frekans dağılımı.....	55
Tablo 21. Öğrencilerin Halk Bilimi Ürünleriyle ve Klasik Öğretmenin Ders Anlattığı Yöntemlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	55

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Kültür, tutum, davranış ve değer ilişkisi.....	9
Şekil 2. Değer merkezli bütünleşik bir kültür modeli.....	9

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

TDK : Türk Dil Kurumu

TTKB :Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

UNESCO :United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Akt. :Aktaran

s :Sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Araştırmanın Konusu ve Problemi

Çağdaş toplumlar genç kuşakların toplumsallaşmasını rastlantıya bırakmayıp, oluşturdukları eğitim sistemleriyle yarınlarını güvence altına alırlar (Gül, 2004). Genç nesillerin toplumsallaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlüklerle karşı koyma beceri ve kabiliyetleri okullar sayesinde gelişir. Okullar çağın getirdiği olumsuz durumlar karşısında yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve sosyal davranışlarını etkilerler. Bir toplumun geleceği iyi yetişmiş karaktere sahip bireylere bağlıdır. Okulların temel hedefleri öğrenim çağındaki bireyleri değer ve becerilerle donatmaktır. Küreselleşme ile sınırlar ortadan kalkmakta, baskın kültürler her yerde karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal duyarlıkların da bu nedenlerle kaybolmaya başlaması, karakter eğitimi zorunlu kılmıştır (Ekşi, 2003). O. Akbaş'a (2008) göre okulların görevleri öğretim programlarında açıkça belirtilen ya da örtük program içinde yer alan değerleri, yani nasıl yaşanılması gerektiğini öğretmek, ahlaki gelişime katkı sağlayarak ve karakterlerini olumlu yönde etkilemektir.

İnsanlığın ilk çağlarından itibaren genç nesillerin değer, tutum, alışkanlık ve davranışlarına yön verilmesi ihtiyacı hissedilmiştir. Genç nesillerin iyi karakter sahibi olması için kasıtlı uygulamalar yapılması gerekliliği oluşmuştur. İnsanların iyi karakter özelliklerine kendiliğinden sahip olamayacağından okullarla fertlere belirli karakter özellikleri kazandırılmaya çalışılmaktadır (Ekşi, & Katılmış, 2016).

Toplumların ulaşmak istedikleri gayeler ve amaçladıkları güzel tutum ve davranışların tümü değerlerini oluşturur. Değerler toplumun tamamı tarafından kabul görmüş toplumun varlığı, birliği, mekanizması ve devamlılığı için gereken kurallardır. Değerler eğitimi toplumun olumsuz davranış ve düşünceleri olumluya dönüştürür (Turan, & Ulusoy, 2016). İnsana insanlık özellikleri katan değerlerin çocukluk çağında kazandırılmasıyla, hem bireysel fayda sağlanacak hem de toplumsal huzur ve mutluluk oluşacaktır (Koç, 2018).

V. Aktepe ve M. Temur'a (2018) göre insanlar var oldukları günden beri çevreyle etkileşim içinde olmuş ve birbirlerini olumlu-olumsuz etkilemişlerdir. Son yıllarda insanların doğa üzerinde olumsuz etkileri hızla artmıştır. Çevre insanların yaşamsal faaliyetleri için ihtiyaç duydukları her şeyi karşıladıkları ortamdır. Korunması ve gelecek kuşaklara

aktarılması gerekmektedir. Çevre duyarlılığı konusunda diğer kurumlarla birlikte eğitim kurumlarına büyük görev düşmektedir. S. Erten'e (2004) göre erken yaşlarda oluşan ilgiler ve tutumlar gelecekteki davranışları şekillendirir. Bu yüzden çevre eğitimine erken yaşta başlamak faydalıdır. V. Aktepe ve M. Temur'a (2018) göre eğitim programlarının her kademesinde "çevre eğitimi, çevrenin temiz tutulması, çevreye karşı duyarlılık, çevre bilinci, doğa eğitimi, hava-su-toprağı koruma ve doğa sevgisi" (s. 131-132) gibi çevre değerleri kazanım ve becerilerle ilişkilendirilerek yer almalıdır.

Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın çevre bilincini, duyarlılığını, ahlakını kazanırken geçmiş miras ürünlerimiz olan halk bilimi ürünlerinden faydalanmaları oldukça etkili olacaktır. Eğitim amacı çocukta olumlu davranış değişikliği geliştirmekken, edebi metinler de "dil, anlatım, şekil ve muhteva yönünden" bu amaca hizmet eden eğitim araçlarıdır. Eğitim bu amacını nesilden nesile kültür aktarımı yaparak ve toplumsallaşmayı sağlayarak yerine getirir. Teknolojik gelişmeler, kentsel yaşamın getirdiği koşullar çocukların dil ve kültür edinimini olumsuz etkilemektedir. Bu etkiler çocukların arkadaşlarıyla ve aileleriyle daha az zaman geçirmesine, dolayısıyla kültürel değerlerden uzaklaşmasına sebep olmaktadır. Bu bağlamda halk bilimi ürünleri genç nesillere kültürel değerlerin tanıtılmasında önemli yere sahiptir (Yılar, 2010).

Her geçen gün sosyal medyada, haber bültenlerinde doğaya ve doğadaki canlılara karşı yapılan olumsuz haberler artmaktadır. Teknolojik gelişmeler insanların hayatını kolaylaştırırken, farkında olmadan temel yaşam kaynağı olan doğaya zarar vermektedir. Günümüzde teknolojinin hayatımızın her alanına girmesi ve toplumsal diğer etmenler değerlerimizin kaybolmasına neden olmaktadır. "Sevgi" değeri içerisindeki "doğa sevgisi" değeri öğrencilere küçük yaşlarda kazandırılması gereken bir değerdir. Halk bilimi ürünleri de çocukların hayal dünyaları ve ilgi alanlarına hitap ettiği için ilkokullarda değer eğitiminde kullanılması faydalı olacaktır.

Bu çalışmada, doğa sevgisi değerinin halk bilimi ürünleriyle kazandırılmasının öğrencilerin çevresel tutumları üzerine etkisi incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, doğa sevgisi değerinin halk bilimi ürünleriyle kazandırılmasının öğrencilerin çevresel tutumuna etkisini incelemek ve öğrencilerin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin çevreye yönelik tutumları ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin çevreye yönelik tutumları son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Deney grubu öğrencilerin doğa sevgisi değerinin halk bilimi ürünleriyle öğretimine ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

İçinde bulunduğumuz dönemin en dikkat çekici sorunlarında birisi çevre sorunlarıdır. Yaşam koşullarındaki değişimler, teknolojinin ilerlemesi, nüfus artışı, sanayileşme ve kentleşme gibi durumlar çevre sorunlarında artışa sebep olmuştur. Çevre sorunları konusunda birey ve toplumsal bilinci artırmak ciddi bir önem kazanmıştır. Bu bakımdan çevre eğitimi programlarının eğitimin tüm kademelerine ve tüm yaş seviyelerine göre çeşitlendirilmesi çevre bilinci oluşturmada oldukça önemlidir (Gülay, & Ekici, 2010).

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın temel amaçlarından birisi de "milli duygu ve düşüncelerin güçlendirilmesi" olduğu belirtilmektedir (MEB, 2018, s.8). Halk bilimi ürünleri yalnızca milli duyguları geliştirmekle kalmayıp, insanların ortak değerlerini tanımak ve benimsemek konusunda da önemli bir kaynak olmuştur (Yılar, 2010).

Bu çalışmada halk bilimi ürünlerinin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerine uygulanması ve bu uygulama sonucunda halk bilimi ürünlerinin öğrencilerin çevreye yönelik tutumlarını artırma üzerindeki etkililiği incelenmeye çalışılmıştır. 2005 yılında geliştirilen programla beraber müfredatta değerler eğitimi yer alamaya başlamıştır. Fakat bütün halk bilimi ürünleriyle değer öğretimine ilişkin çalışmalar sınırlı kalmıştır. Yapılacak bu çalışma ile literatürdeki boşluğun doldurulacağı düşünülmektedir.

Araştırma ile elde edilecek bulguların yapılacak bilimsel çalışmalara kaynaklık etmesi ve elde edilen sonuçların çocuklarda değer eğitimi ile ilgili yeni düşünce, tartışma ve araştırma konularını ortaya koyması beklenmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Rize İli Fındıklı İlçesine bağlı iki ilköğretim okulunda öğrenim gören 20 öğrenci ile,
- Araştırma verileri, çalışmada kullanılan veri toplama araçları ile,
- Araştırma 5 hafta, 15 ders saati ile,
- Araştırma, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile sınırlıdır.

Varsayımlar

- Araştırmada “Çevresel Tutum Ölçeği”nin uygulanması sırasında çocukların araştırmacıdan ve birbirlerinden etkilenmediği,
- Öğrencilerin veri toplama aracında yer alan sorulara ve yapılan görüşmelere samimi cevaplar verdiği varsayılmıştır.

Terim ve Tanımlar

Değer: “Değer hükmü bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten ifade ise, o halde değer de bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır.” (Güngör, 2010, s. 27).

Değer Eğitimi: “Toplumsal hayatı etkileyen bütün duyuşsal alana ait bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması amacıyla uygulanan faaliyetleri kapsayan şemsiye bir kavram.” (Ekşi, & Katılmış, 2016, s. 13).

Halk Bilimi: “Halkbilim, bir ülke ya da belirli bir bölge halkına ilişkin maddi ve manevi alandaki kültürel ürünleri konu edinen, bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, sınıflandıran, çözümleyen, yorumlayan bir bilimdir.” (Örnek, 1995, s. 15).

Çevre: “Belirli bir zamanda dolaylı ya da dolaysız olarak kişiyi etkileyen, ferдин maddi, manevi gelişmesini ve yaşam koşullarını belirleyen biyolojik, coğrafi ve toplumsal etkenlerin tamamıdır.” (Cansaran, & Yıldırım, 2014, s. 1).

Çevre Bilinci: “Çevre bilinci kavramıyla kast edilen pek çok bilim adamına göre çevre bilgisine sahip olmak, çevreye karşı doğru tutum sergilemek ve çevre için yararlı davranışlarda bulunmaktır.” (Erten, 2004, s. 10).

Çevre Eğitimi: “Çevre eğitimi; toplumun tüm kesimlerinde çevre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı, kalıcı ve olumlu davranış değişikliklerinin kazandırılması ve doğal, tarihi, kültürel, sosyo-estetik değerlerin korunması, aktif katılımın sağlanması ve sorunların çözümünde görev alma olarak tanımlanabilir.” (T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2004, s. 452).

Örtük Program: “İnformal olarak ortaya çıkan ve yazılı olmayan söz konusu program literatürde ‘örtük program’, ‘gizli program’, ‘saklı program’, ‘yazılı olmayan program’ şeklinde adlandırılır.” (Yüksel, 2004, s. 7).

Türkçe Dersi Öğretim Programı: “Öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri,

etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmış programdır.” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018, s. 8).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve Alan Yazın Derleme

Kuramsal Çerçeve

Kavramsal olarak değer.

Değerler, sosyoloji, felsefe, antropoloji psikoloji gibi pek çok dalın alanına girdiğinden dolayı birçok farklı tanımlama yapılmıştır. Günümüzdeki teknolojik gelişmelerin çocuklardaki olumsuz etkileri nedeniyle eğitim alanında da değer kavramı önem kazanmıştır. İnsan davranışları farkında olarak ya da olmayarak değer kavramının etkisi altında kalmıştır (Özgüven, 1994).

Değer kelime olarak ilk defa Znaniecki tarafından “kıymetli olmak” veya “güçlü olmak” anlamlarında “valere” kökünden türetilmiştir (Bilgin, 1995.) Ayrıca sözlükte “bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” olarak geçmektedir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2018).

E. Güngör’e (2010) göre “Değer hükmü bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten ifade ise, o halde değer de bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır.” (s. 27) olarak tanımlanırken, H. Çelikkaya’ya (1996) göre ise, toplumda, genel olarak kabul görmüş, içselleştirilmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insani, ideolojik veya ilahi kaynaklı her türlü duyuş, düşünüş, davranış, kural veya kıymet olarak tanımlanmaktadır.

Değerler, davranışlarımızı şekillendiren, bir konu hakkındaki kararlarımızı etkileyen, çeşitli inanç ve eylemlere ilişkin değerlendirmelerimize yön veren, benliğimizi oluşturan ilke, inanç, fikir ve yaşam standartlarını ifade etmektedir (Merter, & Yılmaz, 2012). Değer bir durumu diğerine tercih etme durumudur. Değer davranışa sebep olan aynı zamanda onu sorgulayan bir anlayıştır. Ayrıca değer bireyin önemsediklerini belirleyip; isteklerini, tercihlerini ve taleplerini gösterir (Erdem, 2003). Değer, toplumun kendi devamlılığını sağlaması için üyelerinin tamamı tarafından kabul gören fikir, ilke ve inançlardır (Özgüven, 1994).

Tanımlardan hareketle değerın genel özellikleri; toplumun içselleştirdiği birleştirici olgu, toplumsal ihtiyaçları karşılayan ve kişilerin iyiliği için olan ölçüt, insanın sadece

bilinciyle değil duygu ve heyecanlarıyla da ilişkili yargıları ve bilincindeki güdüler denilebilir (Özgüven, 1994).

İşlevsel olarak değer.

Değerlerin sosyal hayat içerisinde üstlendikleri bazı işlevleri vardır. J. Fichter'a (1990) göre bu işlevler şunlardır:

- Değer, sosyal bir yargılama aracıdır.
- Değer, bireyleri istenilene, faydalı olana yönlendirebilir.
- Değer, topluma ülküsel düşünme yolu gösterir ve davranışsal yol gösterici olarak bireylerin hal ve hareketlerini en iyi şekilde ifade etmesini sağlar.
- Kişilerin sosyal hayat içindeki görevlerini seçmede ve gerçekleştirmede öncülük eder.
- Değerler, kişileri toplumun köklü kurallarına uymaya iter, olumlu olarak cesaretlendirir.
- Ortak değerler birlik beraberlik duygularını besler ve sürdürür.

M. Aydın'a (2011) göre değerın işlevlerinden en önemlisi, sosyal hayatı biçimlendirmesi yani belirlemesidir. Baktığımız zaman tüm kültürel ve tarihsel öğeler değerlere göre biçimlenmiştir. Değerler işlevsel olarak yargılarla somutlaşmıştır. Yapılan bir davranışın doğru-yanlış, iyi-kötü vb. yargılamaları toplumsal değerlerle şekillenmiştir. Değerler daha sonra kurallaşmaya başlarlar. Kurallar yargılamaya göre daha somut ve hızlı uygulanabilir. Değerlerin kurallaşması da kurumların istenene yönlendirme konusunda, değer ve normları kullanarak kurumsallaşmasına imkân sağlamıştır. Değer bu aşamalardan sonra en son insan eylemleri olarak kendilerine sosyal hayatta yer bulurlar ancak bu da ikincil şartlara yani tutum ve davranışların eylemleşmesine bağlıdır.

Değerler işlevsel ve amaçsal yönden değerlendirildiklerinde; bireylere yol gösterir, toplumsal kuralları belirler, başka bireylere karşı beklentilerimizi yönlendirerek, doğru-yanlış, haklı-haksız, hoş giden- gitmeyen, ahlaki olan-olmayanı ayırt etmede yardımcı olur (Aydın, 2011).

Değerin özellikleri.

Değeri kavramsal ve işlevsel olarak tanımladıktan sonra onu daha iyi anlamak için özelliklerinin de belirlenmesi gerekir. Değer, duygularla iç içe olan inançlardır. Bireyin amaçlarıyla (eşitlik değeri gibi) ve amaca ulaşırken gösterdiği davranışlarla (dürüstlük, yardımseverlik gibi) ilişkilidir. Değer; insanlara özgü eylemlerin üzerinde olup, her yerde

geçerlidir(okulda, işte, sokakta).İnsan davranışlarının yönlendirilmesinde standarttır. Değerler önemlerine göre sıralanarak bir sistem oluştururlar ve zaman içinde değişebilir. Kültürlere göre farklılık gösterebilir. Bazen aynı kültürde bile farklılık gösterebilir (Çankırılı, 2015).

Değerler davranışları belirleme ve yönlendirme konusunda önemli işlevlere sahiptir (Kulaksızoğlu, & Dilmaç, 2000). J. Fichter'e (1990) göre, insan davranışlarında bu denli işlevsel olan değerlerin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Uzlaşma söz konusu olduğundan yargılama olmayıp paylaşım vardır.
- Toplumsal huzurun sağlayıcısı olarak görüldüğünden ciddiye alınırlar.
- Değerler uğruna insanlar mücadele ederler.
- Toplumsal bir ortaklık olması sebebiyle diğer kavramlardan ayrı tutulurlar.
- Kişiler eğitilirken değerlerin etkisinde kaldıkları için tüm topluma mal olurlar.
- Toplumsal olarak kuşaklar arası aktarımla taşınırlar.
- Konuşlan ortak dil, ortak değerlerle özleşir.
- Evrensel ortak değerler dışında, toplumsal değişmeye bağlı değişikliklere uğrayabilirler.
- Toplum ve toplumun oluşturduğu kültürü anlamlandırıp, önem katan kıstastır.

M. Aydın (2011) bu maddelere önemli bir işlev olarak, sosyal hayatı biçimlendirme işlevini de eklemiştir.

Değer ve kültür.

Kültür en genel anlamıyla “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2018). Başka bir tanımda kültür; herhangi bir topluluğun ortak alışkanlıkları, davranışları, tutum ve değerleridir. Değer ve kültür birbirleriyle bütün olan kavramlardır (Güvenç, 1994).

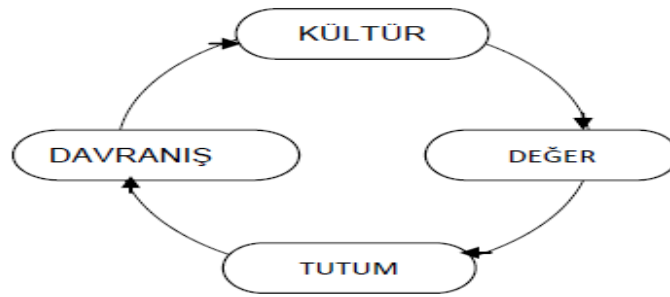
A. Güler (2001) değerler kültürü esaslarını şu şekilde belirtmiştir:

- Değerler kültürü eleştiriye açıktır, eleştiride faziletli davranmak iletişimi kolaylaştıran etmendir.
- Değerler kültürü özeleştiriye bağlı olarak kültürü disiplin altına alır.
- Değerler kültüründe onur eşitliği önemlidir.
- Değerler kültüründe insanı insan olduğu için seven, onuruna saygı duyan, ezmeyen güvene dayanan ilkeler vardır.

- Değerler kültürü “gerçeğe saygı, hakkaniyet, kişisel bütünlük, insan onuruna saygı, hizmet etme güdüsü, sevgi” kuramlarında dayanır.

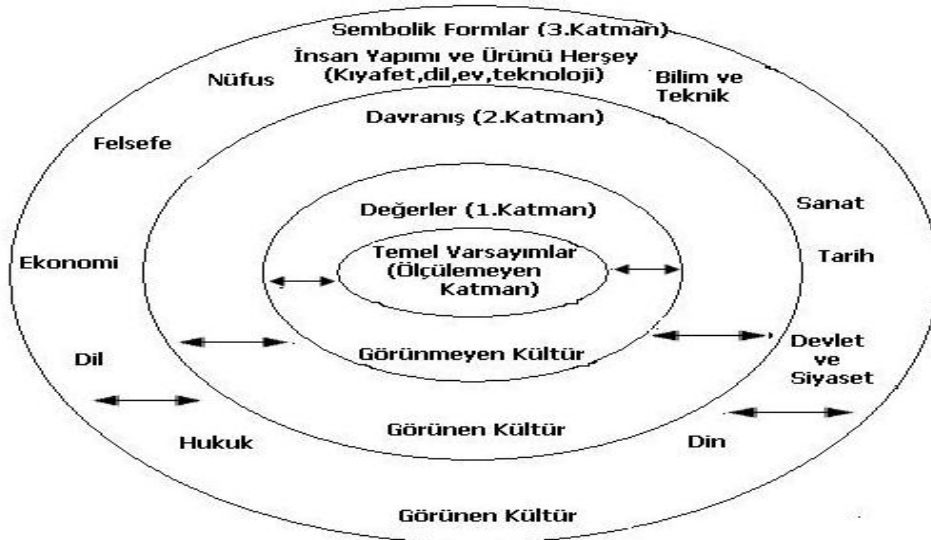
D. Özlem’e (2001) göre kültürel ürünler değerlere yüklenen anlamlarla ilişkilendirildiğinde kavranabilirler, bu sebeple kültürel ürünler değerden bağımsız değildir. Kültür her toplumun kendine özgü anlamları ve simgeleridir. Bu anlam ve simgeler değerler, normlar, ilkeler ve kurallar gibi insanların oluşturduğu yapılardır. Burada bahsedilen simgeler; dil, din sanat gibi kültürel öğelerdir.

F. Kluckhohn ve F. Strodtbeck’e (1973) göre “davranışın temelini kültür; kültürün özünü ise derinlerde, ortalarda görünmeyen değerler oluşturmaktadır” (Akt. Erkenekli, 2013). Şekil 1’ de kültür, tutum, davranış ve değer ilişkisi şu şekilde gösterilmiştir (Adler, 1991 s.16):

Şekil 1. Kültür, tutum, davranış ve değer ilişkisi.

Şekil 2.’de değer merkezli olduğu kültür modeli şu şekilde gösterilmiştir (Erkenekli, 2013 s. 157):

Şekil 2. Değer merkezli bütünleşik bir kültür modeli.

M. Erkenekli'ye (2013) göre kültürün görünen tabakalarından daha çok görünmeyen ancak etkisi yüksek olan çekirdek katmana yoğunlaşılmalıdır. M. Erkenekli (2013) Şekil-2'deki modeli şu şekilde açıklamıştır:

- Üçüncü katmanı görünen kültür; insan yapımı olan sembolik formlar,
- İkinci katmanı görünen kültür; insan davranışları,
- Birinci katmanı görünmeyen kültür; değerler,
- Çekirdek katmanı ölçülemeyen; temel varsayımlar ve inançlar oluşturur.

Değerler eğitimi.

Değerler eğitimi toplumsal yaşama etki eden tüm duyuşsal özelliklerin gelişmesine katkı sağlayan geniş bir kavramdır. Değerler eğitimi başkasını anlama ve başkalarına sabır gösterme, toplumsal hassasiyeti geliştirme davranışlarını gösterebilen insanlar yetiştirmek için yapılan bütün faaliyetleri kapsar (Ekşi, & Katılmış, 2016).

Değer kavramı, insanların doğuştan sahip olmadıkları olgular olmadıkları için sonradan öğrenilebilir ve öğretilir. Toplumdan topluma farkların olması ve başka şekillerde değerlendirilmeleri de bunu desteklemektedir. Bu da değeri eğitimin mevzularından biri haline getirmektedir. Burada bahsedilen eğitim sadece okulların değil toplumun tamamının görevidir (Aydın, 2010).

H. Kasapoğlu'na (2013) göre iyi bir toplum olabilmek için okullarda verilen değer eğitimi büyük önem taşımaktadır. Türk Milli Eğitim sistemini incelendiğinde “iyi insan” ve “iyi vatandaş” olma kavramlarının amaçlandığı görülmektedir. Bu amaç doğrultusunda değer eğitimin bütün basamaklarında kazandırılması gereken olgulardır.

Okullar genç nesillerin değer, alışkanlık ve davranışlarını doğru yönde geliştirerek, öğrencilere günümüz dünyasının olumsuzluklarına karşı doğru tercih yapmaları için seçenekler sunmalıdır. Bir toplumun geleceği iyi yetişmiş karakter sahibi insanlara bağlıdır. Bu nedenle okulların temel hedefleri öğrenim çağındaki her kişiyi doğru ahlaki kararlar ve davranışlar sergilemesi için değer ve becerilerle donatmaktır (Ekşi, 2003).

Çevre ve Çevre Eğitimi

Kavramsal olarak çevre.

E. Akyüz'e (2015) göre çevre, yalnız insanların değil, hayvan ve bitkiler gibi diğer tüm canlıların etkileşim içerisinde oldukları bütün alanları ve boyutları kapsamaktadır. Canlılar beslenme, barınma, soluk alıp verme, türlerini devam ettirme gibi doğal

aktivitelerinin tamamını bir çevrede gerçekleştirmektedirler. Bu bağlamda canlılarla çevre ayrılmaz bir bütündür. Canlılar yaşamlarının devamlılığı için çevreye muhtaç olup, onları çevreden ayrı düşünemeyiz (Karataş, & Aslan, 2012).

Çevre kavramı ile ilgili literatürde pek çok tanım bulunmaktadır. En basit olarak çevre “bir şeyin yakını, dolayısı, etrafı, periferisi” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2018). Z. Ayvaz’a (1998) göre çevre; canlıları çevreleyen her şeydir ve onları etkileyen dış şartların ve etkilerin bütünüdür. Canlılar, doğal ve yapay doğadaki bütün varlıklar çevreyi oluşturan unsurlardır (Ertürk, 1998). Çevre “Belirli bir zamanda dolaylı ya da dolaysız olarak kişiyi etkileyen, ferden maddi, manevi gelişmesini ve yaşam koşullarını belirleyen biyolojik, coğrafi ve toplumsal etkenlerin tamamıdır.” (Cansaran, & Yıldırım, 2014, s. 1). Tanımlara bakıldığında çevre-insan ikilisi; birbirlerinden ayrı düşünülemeyen, birbirlerini doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen bir bütündür denilebilir.

Çevre sorunları.

Çevre sorunlarının en büyük kaynağı insandır. Doğadaki hiçbir canlı insan kadar kendi hırsları ve doğayı kontrol etme arzusuyla doğaya zarar vermemiştir. İnsanoğlu hızla artan nüfusuyla birlikte yer altı ve yerüstü kaynaklarını hiç bitmeyecek gibi kullanarak ekosisteme zarar vermektedir (Güney, 2008). İnsanlar sınırsız isteklerini doğanın sınırlı kaynaklarıyla karşılamaya çalışıp, aktiviteleriyle çevreyi kirletmekte ve doğal dengeyi bozmaktadır. Bu sebeple onlara miras bırakılmış doğal çevre ve canlılar için önem taşıyan her şey giderek yok olmaktadır. Doğadaki bu bozulma insanların gündeminde yer teşkil etmeye başlamıştır. Ancak sosyo-ekonomik sorunla çevre sorunlarının ikinci planda kalmasına neden olmuştur (Şanlı, 1984).

Bilimsel olarak çevre sorunları hava, su, toprak, besin kirliliği, enerji ve çevre ilişkisi, katı atıklar, pestisitler, biyolojik dengenin bozulması ve flora-hayvan varlığı ilişkisi, trafik ve gürültü olarak dokuz gruba ayrılmıştır (Şanlı, 1984).

T. Öcal ve Y. Dinç (2018) günümüz çevre sorunlarını beşeri yönden incelemiş ve “nüfusla ilgili sorunlar” ve “kentleşmeyle ilgili sorunlar” olmak üzere sınıflandırmıştır. Bu sorunları alt başlıklar olarak şu şekilde kategorize edilebilir:

- **Nüfus İle İlgili Genel Sorunlar:** Nüfus artış sorunu, genç nüfus artışı ve işsizlik sorunu, göç sorunu, beslenme sorunu.
- **Kentleşme İle İlgili Sorunlar:** Kentleşme sorunu, gecekondulaşma sorunu, alt yapı, sağlık ve eğitim sorunu, kentsel dönüşüm sorunu, trafik sorunu, hava kirliliği sorunu, gürültü sorunu, doğal kaynakları aşırı ölçüde kullanma ve tüketimi sorunu, hazır gıda tüketimi ve besin kirlenmesi sorunu (Öcal, & Dinç, 2018, s. 75-103).

Genel çevre sorunlarından bazılarının sebep ve sonuçlarını şöyle örneklendirmiştir (Erten, 2004, s. 2-3):

• **Hava kirliliği**

Sebepleri: Tüketilen fosil yakıtlar, çöplerin yakılması, radyoaktif ışınlar

Sonuçları: Asit yağmurları, küresel ısınma, ozon tabakasının zarar görmesi, sis oluşumu

• **Su kirliliği**

Sebepleri: Aşırı gübreleme, temizlenmeyen evsel ve endüstriyel atık sular, tanker kazaları, kimyasallar, denizlere bırakılan tüm zararlılar

Sonuçları: Akarsuların kirlenmesi, denizde yaşayan canlıların toplu ölümleri, içme sularının kirlenmesi, salgın hastalıkların artması

• **Toprak Kirliliği**

Sebepleri: Çöpler ve çöp yığınları, asit yağmurları, gübreleme çalışmaları, pestisitler

Sonuçları: Topraktaki ağır metal yoğunluğunun artması, toprağın PH değerinin değişmesi, hastalık yapıcıların kaynağını oluşturması, estetiğin bozulması

• **Hayvan ve bitki türlerinin ortadan kalkması**

Sebepleri: Asit yağmurları, yağmur ormanlarının talan edilmesi, mono kültür ziraatçılık ve ormancılık, doğrudan bitki ve hayvanları ortadan kaldırma, pestisitler

Sonuçları: Birçok bitki ve hayvan türünün ortadan kalkması, ormanların yok olması, iklimlerin değişmesine bağlı olarak doğal afetlerin sürekli olarak artması

• **İklimlerin değişmesi**

Sebepleri: Tropik yağmur ormanlarının yok olması, sınırsız bir şekilde fosil yakıtlarının tüketilmesi, FKC gazlarının kullanılması

Sonuçları: Sera etkisinin oluşması (Küresel ısınma), ozon tabakasından yeryüzüne yani canlılara zararlı ışınların ulaşması

• **Çöp Sorunları**

Sebepleri: Tüketim toplumu olma, kullanıp atma, savurganlık, yeterli derecede atıkların değerlendirilememesi, eğitim eksikliği

Sonuçları: Enerji ve ham madde savurganlığına bağlı olarak doğal kaynakların aşırı derecede kullanılması sonucu bu kaynakların tükenme noktasına gelmesi, yeraltı ve yerüstü sularının kirlilikten dolayı kullanılamaz hale gelmiş olması, toprakların çöplerden kaynaklanan zararlı maddelerce kirlenerek verimsizleşmesi ve toprak içinde veya üzerinde yaşayan canlıları tehdit eder duruma gelmesi, havanın kirlenmesine ve salgın hastalıkların oluşmasına neden olması.

Bu çevre sorunları ülkelerle sınırlı kalmamış ve küreselleşen dünya sorunları haline gelmiştir. Bu bağlamda tüm dünyada; iklim değişikliği ve dünya çapında ısınma, ozon tabakasında ve ormanlarda tahribat sorunları baş göstermiştir (Baykal, & Baykal, 2008).

Çevre eğitimi.

Dünyayı son zamanlarda birçok doğal afet sarmış ve büyük oranda maddi-manevi kayba sebep olmuştur. Bu afetler insanların doğaya verdikleri zararın bir sonucu olup beklenen bir durumdur. Bilim insanları bunu yıllardır dile getirse de insanlar kendi çıkarları için uyarıları göz ardı etmiştir. Bu bilinçsizlik böyle devam ederse insanları daha büyük felaketler beklemektedir (Erten, 2004).

Son yıllarda teknolojik gelişmeler ve sanayileşme tüm dünyayı etkisi altına almış, insanoğlu doğaya hükmetmek adına doğaya zarar vermeye başlamıştır. Bu zararlar yine dönüp dolaşıp insanoğlunu etkilemiştir. Oysaki doğa gibi bir değeri insanın koruyup kollaması gerekir (Özhancı, & Yılmaz, 2015).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda (2018) çevresel hak ve görevlerle ilgili hem devletin hem de vatandaşların sorumluluğu olduğu belirtilmiştir. İnsanların kendisini çevreden ayrı değil, onun parçası olarak görmesi gerekir. Çevre ne kadar gelişirse insanın yaşam kalitesi de o denli gelişecektir. İnsanlar ellerindeki teknolojik gelişmeyi çevreyi kendilerine uygun hale getirerek düzenlemek için kullandırsa da diğer tüm canlılar gibi çevreye uyum sağlamadıkça dolaylı olarak yaşam kaliteleri de düşecektir (Ayvaz, 1998).

“Çevre eğitimi; toplumun tüm kesimlerinde yer alan insanların, çevre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı, olumlu ve kalıcı davranış değişikliklerine gidilmesi, doğal, tarihi, sosyokültürel değerlerin korunması, çevresel konulara aktif olarak katılımı ve sorunların çözümünde yer alabilmesi olarak tanımlanabilir” (T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2004, s. 452).

Çevre ve eğitim ilişkinin amacını şöyle belirtmiştir (Atasoy, & Ertürk, 2008, s. 106):

Çevre için eğitim; yöresel, bölgesel, ulusal ve küresel sorunlardan haberdar olan, bu sorunlara duyarlılık ve ilgi ile yaklaşan, bu sorunların çözümü için gönüllü olarak çaba gösteren, ekolojik kültürü, çevre ahlâkı ve çevre bilinci düzeyi yüksek bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Çevre sorunlarının çözümünde akla gelen en önemli yolun eğitim olduğu fikri giderek yaygınlaşmıştır. Doğayla uyum içerisinde yaşamının en önemli koşulu insanları bilinçlendirmektir. Çevre eğitimi insanlara bu konuda yol gösterecektir (Karataş, & Aslan, 2012).

Sağlıklı ve yaşanabilir bir dünya oluşturmak için çevre eğitimi çok önemlidir. Ülkemizde temel ve zorunlu eğitimden itibaren çevre eğitimine başlamak gerekmektedir. Öğrencilerin önce çevreye karşı eksiklikleri tespit edilip, sonra bu eksikliklerin giderilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Çocuklara çevresel tutumu olumlu yönde geliştirecek eğitim etkinliklerine ne kadar fazla yer verilirse, çevresel problemler o kadar azalacaktır (Gökçe, Kaya, Aktay, & Özden, 2007).

Çevre eğitiminin erken yaşlarda başlaması düşüncesi, çocuk-doğa ilişkisinin doğru kurulmasının gerekliliğini desteklemektedir. Erken çocukluktan itibaren çocukların yetişkinleri model aldıkları düşünüldüğünde; yetişkinlerin tutum yaklaşım ve davranışlarında doğru model olmaları gerekmektedir (Özkubat, & Demiriz, 2013).

Çocuklara yönelik çevre eğitimi, geleceğimiz açısından yapabileceğimiz en önemli yatırımdır. Bu yatırım yapılırken, çocuklara yönelik eğitimler ve ders programları düzenlenip, programlarda yer almalıdır (Atasoy, & Ertürk, 2008).

Çevre bilinci.

Çevre bilinci kavramıyla kast edilen pek çok bilim adamına göre çevre bilgisine sahip olmak, çevreye karşı doğru tutum sergilemek ve çevre için yararlı davranışlarda bulunmaktır (Erten, 2004). Bu kavramları S. Erten (2004) şöyle açıklamıştır:

- Çevre Bilgisi: Çevre sorunları ve çözüm yolları, çevre bilimleri ve doğaya ilişkin bütün bilgilerdir.
- Çevreye Karşı Tutumlar: Çevresel sorunlara karşı gelişen insancıl duygular(korku, kızgınlık gibi), gösterilen olumlu-olumsuz tavırlar, değer yargıları ve sorunların çözümüne karşı hazır bulunuşluklar çevresel tutumlardır.
- Çevreye Yararlı Davranışlar: Çevreyi korumak için yapılan sahici iş ve eylemlerdir.

Çevre eğitiminin amaçları.

Çevre eğitimi amaç olarak; dünyanın karşı karşıya olduğu çevre sorunlarının farkında olan, bu sorunlar karşısında çözüm üretebilen ve buna gönüllü olan bireyler yetiştirmektir (Alım, 2014). Bu sebeple insanların çevre bilinci kazanması gerekmektedir. Çevre bilincine sahip birey, çevreyle barışık olduğu gibi çevre konusunda duyarsız kalmayacak ve insancıl hırslara kapılıp çevreye zarar vermeyecektir. Anlamsal olarak; çevre bilincine sahip olmak çevre sorunlarına karşı duyarlı olmak demektir. Çevre bilinciyle amaçlananlar; çevre bilgisine sahip, çevreye yönelik genel bir tutum ve yararlı davranışlar sergileyen bir toplum oluşturmaktır (Erten, 2004).

H.H. Geçmiş ve G. Salı (2014) Tiflis Konferansı'nda çevre eğitiminin amaçlarını şu şekilde belirtmiştir:

- Çevre sorunlarının farkındalığın ve duyarlılığın geliştirilmesi
- Çevre ve sorunları hakkında bilgilenme,
- Çevreye karşı doğru tutumlar geliştirme,
- Çevre geliştirme ve korunması için isteklendirme,
- Çevresel sorunları anlama ve çözüm üretme becerisinin geliştirilmesi ve bunun için gerekli katımın sağlanmasıdır.

R. Ilgar (2007) yaygın eğitimdeki çevre eğitiminin amaçlarını şu şekilde belirtmiştir:

- Halkın çevre sorunlarını fark edip, duyarlılık göstermesi,
- Yakın çevresinin sorunlarının belirlenmesine yardımcı olması,
- Çevre koruma ve sürdürülebilirliği için nasıl bir katkı verebileceğini düşündürülmesi,
- Çevre sorunlarına faydalı çözümler üretilmesi,
- Çevre sorunlarına karşı yakınlığını bilgilendirmesi,
- Çevre korumayla ilgili bilgileri uygulamaya dökmesi amaçlanır.

Çevre eğitiminin hedefleri.

Çevre eğitiminin amaçları doğrultusunda çevresel bilinci yüksek toplum yaratmak için gereken çevre eğitiminin hedeflerini Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Çevre Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda R. Ilgar (2007) şöyle belirtmiştir:

- Çevreye karşı daha duyarlı olan, çevredeki olayları duyu organlarıyla algılayan,
- Yapay ve doğal çevre farkınının çözümlemesini yapıp, aralarındaki etkileşimi algılayan,
- Çevre ile ilgili araştırmalar yapacak donanıma sahip olan,
- Diğer bilim dallarıyla çevre bilimleri arası ilişkileri inceleyebilen ve kavrayabilen,
- Çevre sorunlarını tanımlayıp, çözüm arayabilen,
- Yakınındaki veya uzağındaki çevre olaylarına karşı aynı hassasiyeti gösterebilen,
- Yakın çevresindeki doğayı korumayı hayat felsefesi haline getirebilen,
- Toplumun fertlerinin özgüven, sorumluluk, yaratıcılık, kendini ifade edebilme ve inandığını uygulama gibi becerileri gelişen,
- Kendi değer yargılarının bilincine sahip olup, başkalarının değer yargılarına saygı gösterebilen,
- Çevresel koruma ve gelişmeyi amaçlayan sosyal faaliyetler geliştiren, uygulayabilen fertler oluşturmaktır.

Halk Bilimi ve Ürünleri

Kavramsal olarak halk bilimi.

Halk kelimesi ilk zamanlarda uygarlıktan uzak, kırsalda yaşayan, eğitimsiz daha ilkel yaşayan bir tabaka olarak kullanılmıştır (Yılar, 2010). M. Ekici'ye (2000) göre halk sadece köyde veya taşrada yaşaması gerekmez, böyle bir topluluk her yerde oluşabilir.

Halk bilimi (folklor), folk (halk) ve lore (bilim) kavramlarından oluşur. Halk bilimi ile halk edebiyatı bu sebeple kavramsal olarak karışmaktadır (Yılar, 2010). L. Sezen'e (2005) göre halk edebiyatını oluşturan ürünlerin hepsini halk biliminin sınırları içine almıştır.

Halk bilimi kavramının ilgili literatürde pek çok tanımı yapılmıştır. U. Günay (1995) "Folklor, milli kültür denilen pek çok unsurdan oluşan birikimin tarihi gelişim içinde bir milletin çeşitli grupları tarafından farklı ölçülerde yaşanan verilerinin varyantlarına ve bu verileri inceleyen ilme verilen isimdir." (s. 18) şeklinde tanımlamıştır. S.V. Örnek (1995) "Halkbilim, bir ülke ya da belirli bir bölge halkına ilişkin maddi ve manevi alandaki kültürel ürünleri konu edinen, bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, sınıflandıran, çözümleyen, yorumlayan bir bilimdir." (s. 15) olarak tanımlamıştır.

Halk bilimi yalnızca eski kültürü incelemeyi, insanın olduğu her yerde ve her anda folklor malzemesi vardır. Halk bilimi, sosyoloji, tarih, edebiyat, felsefe, psikoloji, etnoloji gibi kültür ürünlerini incelerken pek çok bilim dalına malzeme verir. Sosyal bilimlerin birçoğunda olduğu gibi, halk biliminin tanımsal olarak kesin sınırlarını çizmek ve diğer bilimlerle arasındaki sınırları belirlemek zordur (Yılar, 2010). Halk bilimin tanımlarındaki ortak yargılar şöyle özetlenebilir:

1.Halkbilim, gelenekler bilimidir. 2. Halkbilim, yazılı belgelerin değil, atalardan kalan geleneklerin etkisi altında inanılan ve yapılan bütün eylemleri inceler 3. Halkbilim, doktrinsiz ortak inanmalar, kuramsız çalışmalardır. 4. Halkbilim, hiçbir aydının öğrenmediği ve öğretmediği, halkın kendi kendine öğrenmiş olduğu efsane, gelenek, bilmece, söz düzeni, yıldızlara ait inanmalar ve büyüler gibi bilgi ve pratiklerdir. 5. Halkbilim, insanlığın başlangıcından başlayıp zamanımıza kadar az ya da çok bozulmuş bir biçimde ulaşan kültür kalıntılarıdır. (Yardımcı, 2018, s. 2-3)

Tanımlardan yola çıkılarak halk biliminin beş temel özelliği şu başlıklar altında toparlanabilir (Yıldırım, 1998, s. 68-69):

- **Sözlü Olma:** Halk biliminin bütün içeriği nesilden nesile sözlü iletişimle aktarılmıştır.
- **Geleneğe Bağlılık:** Halk bilimi ürünlerinin belirli bir biçim kazanmasını ve bu biçimde kendini devam ettirmesini gelenekler sağlar.
- **Çeşitlenme:** Sözlü iletişimle aktarılan halk bilimi ürünleri aktarılırken o anki ortamın yeteneklerine, tecrübelerine, durumlarına göre tekrar edilirler. Bu tekrar sırasında bazı özelliklerini kaybedebilir ya da yenilerini kazanarak çeşitlenebilirler.
- **Anonimlik:** Her halk bilimi ürününün bir yaratıcısı olmasına rağmen sözlü anlatım geleneğinden dolayı anonim haline gelmiştir.
- **Kalıplaşma:** İçlerinde sayısız çeşitlenme olsa bile kendine özgü kalıplarını koruyan ürünler, tanınırlar.

Halk bilimin amacı ve işlevi.

Ö. Yılar (2010) halk biliminin amacını; çok eski çağlardan günümüze ulaşan kültür mirasını araştırıp inceleyerek belirleyip, onun geliştirmek ve bunlardan sonuçlar çıkararak diğer sosyal bilimlere veri kaynağı oluşturmak şekline açıklamıştır.

Toplumların kültürünü korumak ve aktarmak çok önemlidir. Bu bağlamda halk bilimin amacı kültürel olan her şeyi inceleyip değerlendirmektir (Düzgün, 2016).

Ö. Çobanoğlu (1999) halk bilimini insan ve insan davranışlarını çözümlemeye en önemli sosyal bilim olarak görmektedir. Halk bilimini sosyal ve beşeri bilimlerin kesişme noktası olarak gören Ö. Çobanoğlu (1990), insanların dünya görüşlerini ve bunun ifade edilmesinde yardımcı olan söz, hareket ve ifade gibi iletişimsel yöntemlerin gelişip pekiştirilmesini halk bilimin amaçları içerisinde olduğunu belirtmiştir.

W. Bassom (2003) halk bilimin işlevlerini genel olarak şu başlıklar altında toplamıştır (Akt., Yılar, 2010) :

- Hoş vakit geçirme, eğlenme ve eğlendirme işlevi,
- Değerlere, toplum kurumlarına ve törelere destek verme, yani dini, ahlaki, hukuki ve sosyal kurumları destekleme işlevi,
- Eğitim ve kültürün gelecek kuşaklara aktararak eğitilmesi işlevi,
- Toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulmak için bir kaçıp kurtulma mekanizması işlevidir.

Halk bilimcilerden İ. Başgöz (2008) bu işlevlere “protesto etme” işlevini de eklemiş ve söylenmez, ayıptır, günahıdır gibi yasakların türkülerle delindiğini belirterek halk biliminin çatışmacı işlevini örneklendirmiştir.

Dil, kültür, edebiyat ve eğitim ilişkisi.

Dil, kültür, edebiyat ve eğitim kavramları birbiriyle iç içe geçmiş, birbirlerinin sebebi veya sonucu konumunda bulunmaktadır. Edebiyat, insanlara ait duyguların, düşüncelerin ve isteklerin yazı ve söz ile anlatılması sanatı olduğundan temelinde dil vardır (Yılar, 2010). Halk bilimi kaynağı dile dayanan halk edebiyat ürünlerinin incelenmesi ile ortaya çıkmıştır. 19. Yüzyılın millileşme duyguları dile dayanan bu halk bilimi ürünlerinin işlenmesi ile oluşturulmuştur. Toplulukların ortak dile bağlı edebi eserler oluşturması millet olarak kabul edilmelerinde bir kıstas olarak görülmüştür. Dil, halk biliminin içindeki tüm maddi-manevi öğelerin taşınmasında ve yaşatılmasında önemli yere sahiptir (Düzgün, 2016).

“Dil, edebiyatın temel taşı olduğu gibi kültürün de taşıyıcısıdır.” (Nalcıoğlu, 2016, s.705). Bir milletin arasındaki bağları kuvvetlendiren öğeler dil ve kültür birliğidir. Bu birliği sağlayan sanat da edebiyattır. Kültür, toplumsal hayatı hem düzenler hem de yönlendirir. Bir milletin kültürel değerlerini koruması ve devam ettirmesi, onu gelecek nesillere aktarması ile olur. Eğitime işlevsel incelendiğinde, iki işlevinden bahsedilebilir. Birincisi kültürel değerlerin yeni nesillere kazandırılması, diğeri bilim ve teknolojiye yeni gelişmelerle toplumsal gelişme ve değişmeyi sağlamaktır. Toplumun değerlerinin korunması gerektiği gibi, bu değerlerin gelişip değişmesi de gerektiğinden eğitimin bu iki işlevi birbirlerine tercih edilemez (Yılar, 2010).

Edebiyatın eğitimle ilişkisi kültür sayesinde olur. Bir ulusu birbirine bağlayan en önemli unsurlar dil ve kültürdür. Edebiyat sözcüğü “edeb” terbiye = eğitim anlamına gelmesi sıkı bir bağ olduğunu gösterir. Edebiyat eğitime kültür aktarımı konusunda hizmet ederken, sadece beyne değil kalbe de hitap etmesi yönünden eğitime katkısı büyüktür. Edebi eserler dili işleyerek ulusal dil ve kültürü oluşturur. Eğitim kültür ve edebiyatın birbirinden ayıramayacağı bilinciyle hareket ederken, aralarındaki denge iyi korunmalıdır (Yılar, 2010).

Halk bilimi ve eğitim.

Eğitim, birçok bilim dalından beslenirken, öğretici ve eğitici yanı olan halk biliminden yararlanmaması söz konusu olamaz. Gerek formal gerekse informal eğitimde halk bilimi vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Eğitim çocukta pozitif yönde davranış değişikliği oluştururken; araç olarak edebi metinlerin dil, anlatım, şekil ve içeriklerinden faydalanmaktadır.

Folklor ürünleri insanları birbirine yaklaştırırken aynı zamanda genç nesillerle geçmiş arasında kültür köprüsü kurar. Onların gerçek kimliklerini öğrenmesine aracı olur. Folklor ürünleri sadece milli duyguları geliştirmede değil, insanlığın ortak değerlerini tanıtmak ve benimsetmek konusunda da önemli yere sahiptir.

Halk bilimi ürünleri ne yazık ki kaybolmaktan kurtulup eğitimin içine alınamamıştır. Zaten bu ürünler direk eğitime alınamaz, bu ancak başka bilimlerin katkılarıyla eğitimin farklı boyutlarında değerlendirilebilir. Eğitimin en önemli aracı olan dil folklor sayesinde geliştirilebilir. Dil zenginliği, geçmişten günümüze ulaşan folklor ürünleri sayesinde anlaşılır.

Günümüzde teknolojinin esiri olmuş çocuklar, kendi masal kahramanlarını tanımayan, kendi dilinden habersiz, deyim ve atasözü konusunda bilgisiz, tekerleme bilmeyen çocuklar haline gelmiştir. Bu durum ancak halk bilimi ürünlerinin çocukların eğitim hayatında yer almasıyla kurtarılabilir. Eğitimde başta Türkçe dersi metinleri olmak üzere birçok derste halk

bilimi ürünlerini kullanmak faydalı olacaktır. İlk ve ortaokullarımızda folklor kuru bir ders halinde değil, türküler ve oyunlar, bazı adetlerin sahnelenmesi gibi estetiksel, özendirici bir şekilde yer almalıdır (Yılar, 2010).

Halk bilimi türleri.

Tür kavramı genel olarak çalışmaların çerçevesini oluşturan iskelet olma görevini üstlenir. Tür araştırma konularında sorunlarını belirleyip, çözümler üretmek üzere kullanılan bir yöntemdir (Kurtuluş, 2011). Birçok sosyal bilim alanında olduğu gibi halk bilimi türlerini de kesin çizgilerle birbirinden ayırmak güçtür (Yılar, 2010).

Atasözü ve eğitim.

Atasözleri, insanlığın binlerce yıllık geçmişinden elenen tecrübelerin kalıplaşması sonucu oluşurlar. Atasözleri toplumsal ve doğa kurallarını objektif olarak özetleyip, öğütleyici şekilde genç nesillere aktarırlar. Dilin kültür taşıyıcısı olan atasözleri temel kültür öğelerinin nesilden nesile aktarılmasını sağlar. Atasözleri bir toplumun maddi manevi kültürünü yansıtır. Yani atasözleri bir milletin düşünce biçimi hakkında bize bilgi verir (Yılar, 2010).

H.F. Gözler (1978) atasözlerinin özelliklerini daima yargı bildiren, anlamsal olarak güçlü, genellikle kelimeleri birbirleriyle kafiyeli, nazım türüne benzeyen, samimi, ahenkli, mecaz anlamda kullanılan, anonim ve tarihin derinliklerindeki gerçekleri dile getiren söz öbekleri olarak açıklamıştır.

Atasözleri farklı şekillerde karşımıza çıksa da içerik olarak çoğunlukla bir tecrübe aktarımı olarak öğreti amacıyla oluşmuş dilsel ve kültürel değerlerdir. Toplumun duygu ve düşüncelerinin aktarımı atasözleriyle kolaylaşmış ve nesiller arası gelenek ve görenekler de bu yolla taşınmıştır (Seçkin, 2013).

Atasözleri sadece değerlerin, kültürlerin aktarımını sağlamakla kalmaz yeni nesillere milli birlik duygusunu da aşılar (Yılar, 2010). Mecaz anlamlar kazanmış atasözleri adetleri, inançları, töreleri taşıdıkları için farkında olmadan insanları birbirine bağlar (Elçin, 1986).

Atasözleri, sadece kültür aktarımı olarak değil, eğitimde eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme becerisine katkı sağlayıp farklı etkinliklere kaynaklık edebilir. Tabiat ile ilgili gözlem ve tecrübeleri içermesi yönünden eğitimde yararlıdır. Soyut kavramların somutlaştırılmasında çok faydalıdır. Atasözlerinin bazılarının hikâyesi vardır, bunlar eğitimde kalıcılığı sağlayacaktır. Atasözleri ile ilgili hikâye üretmek öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirip, kullandığı dile karşı bilinç oluşturacaktır. Atasözlerine ilgi ve merak oluşturmak için yarışmalar yapmak dersleri eğlenceli kılacaktır. Öğrenci seviyelerine uygun, kitaplar

şeklinde atasözleri basılarak, kültür varlığımızın devamı için, kalıcı ve etkili öğrenme ortamı için atasözleri eğitimin içinde daha fazla yer almalıdır (Yılar, 2010).

Atasözleri; dineme, anlama, yazma ve okuma becerilerin geliştirilmesinde oldukça etkilidir. B. Baş (2002) atasözlerinin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesinde etkili kullanabilecek bir edebi tür olduğunu belirtmiştir.

Atasözleri birçok konuda öğüt verirken eğitimle ilgili de direk olarak verdiği pek çok mesaj vardır. Atasözlerinin eğitimin amaçları doğrultusunda verdiği mesajlar şöyle sınıflandırmıştır (Saban, 2014, s. 40-42):

- Eğitimin cahilliği/aptallığı ortadan kaldırmak amacıyla ilgili atasözleri,
- Eğitimin akıllı/bilgili kişiler yetiştirmek amacıyla ilgili atasözleri,
- Eğitimin topluma eleştirel düşünen bireyler kazandırmak amacıyla ilgili atasözleri,
- Eğitimin topluma çalışkan/üretken bireyler kazandırmak amacıyla ilgili atasözleri.

Bilmece ve eğitim.

Türk halk biliminin en yaygın ve zengin türlerinden olan bilmeceler, sözlü kültürün önemli öğelerindedir. Bilmece, çeşitli kültür ve alanlarda “muamma, lugaz, masal, söz, tanımaca, tapmaca” isimleriyle kullanılmıştır (Yangil, & Kerimoğlu, 2014, s. 343).

Birçok tanımı bulunan bilmeceler şu şekilde tanımlanabilir:

Bilmeceler, tabiat unsurları ile bu unsurlara bağlı hadiseleri; insan, hayvan ve bitki gibi canlıları; eşyayı; akıl zekâ veya güzellik nevinden mücerret kavramlarla dini konu ve motifleri vb. kapalı bir şekilde, yakın-uzak münasebetler ve çağrışımlarla düşünce, muhakeme ve dikkatimize aksettirerek bulmayı hedef tutan kalıplaşmış sözlerdir. (Elçin, 1986, s. 607).

M.K. Yangil ve C. Kerimoğlu (2014) bilmecelerle ilgili yapılan araştırmalar sonucunda ortak özellikleri şu şekilde belirtmiştir:

- Genellikle anonimdir.
- Şiirsel ya da düzyazı şeklinde iki şekilde yazılmaktadır.
- Genellikle tek cevaplıdır.
- Bazılarında soru sözcüğü vardır, bazı bilmecelerde yoktur.
- Bireylerin eğitimi için önemli bir unsurdur.
- Dil öğretiminde etkilidir.
- Problem çözme yeteneğini geliştirir.
- Cevap verilirken edebi sanatlardan yararlanır

Bilmeceler, soru-cevap etkinlikleriyle alışıldık düşünme yollarının dışına çıkarak yaratıcı düşünme becerisinin, cevap ararken bilgiye ulaşma, yorumlar ve çıkarımlar yaparak

eleştirel düşünme becerisinin, çözümü ararken ise problem çözme becerisinin gelişmesine katkı sağlar. Bilmeceleri basit bulmacalardan ayıran özellikleri içerisinde barındırdıkları kültürel, dini ve toplumsal yaşayışla ilgili öğeler bulunmasıdır. Bilmeceler vasıtasıyla geçmişteki bu geleneklerin sezdirilmesi ve öğretilmesi sağlanabilir (Balta, 2013).

Bilmecelerin dil öğretimi boyutunda, kavramların öğretilmesi ve kelime dağarcığının zenginleşmesi açısından önemli araç olmasının sebepleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Soru-cevap stratejisine uygun olması,
- Yarışma havasını taşıdığı için güdüleme sağlaması,
- Nesnelere veya varlıkların benzerliklerini ve farklılıklarını sunması,
- İmgeler yoluyla, zihinde somutlaştırmaya imkân tanınması,
- Anahtar sözcükler yoluyla ilişkilendirme kolaylaştırması,
- Cevabı bulmada tümevarım yollarının izlenmesi desteklemesi,
- Kafiye, ses ve söz tekrarları ile akılda kalıcılığı sağlaması,
- Kurgusal yapının akılda kalıcılığı sağlamasıdır (Balta, 2013, s. 894).

Diğer halk edebiyatı ürünleri gibi milletin yaşama bakışını, ortak kültür öğelerini, milli geçmişini içinde barındırır. Eski çağlardan beri eğitimde kullanılmıştır ve rastgele soru kalıpları değildir. İçinde önemli bir dil hazinesi barındırdığından Türkçe Dersi dil etkinliklerinde kullanılmaya elverişlidir. İçerisinde barındırdığı ses benzerlikleri özellikle ilköğretim çağı çocuklarının merak ve hayal dünyalarına hitap etmektedir. Çocukların sözlü anlatım becerilerini geliştirirken, varlıkların ve olayların anlaşılabilir ifade edilmesinde eğlenceli bir ortam yaratır. Çocuğa farkında olmadan dil kalıplarını ve dilin mantığını kavratır. Çocukların hayal dünyasını ve kelime dağarcığını geliştirdiği gibi, çekingen öğrencileri soru-cevap etkinliğine aktif katılmalarına katkı sağlar. Pratik zekânın gelişmesine, problem çözme ve buluş becerilerinin artmasına yardımcı olur. Eş anlamlı, zıt anlamlı, mecaz anlamlı, benzerlik ve yakınlık taşıyan kavramların öğretiminde etkilidir. Okul öncesi ve ilköğretim çağı çocuklarının meraklarına cevap verirken somut nesnelere oluşan tekerlemeli bilmeceler eğlenceli bir eğitim ortamının oluşturulmasına katkı sağlayacaktır (Yılar, 2010).

Destan ve eğitim.

Destan kelime olarak “Tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir, epope” şeklinde tanımlanırken (TDK, 2018), Ş. Elçin, (1986) destanı, “Bir boy, ulus (kavim) veya millet hayatında tam estetik hüviyet kazanmamış eser sayılan efsanelerden sonra nazım şeklinde ortaya çıkan en eski halk edebiyatı mahsullerinden biridir” (s. 72) şeklinde tanımlamıştır. Destanlar, mitlerin ve efsanelerin izleriyle, şekillenen ve geçmiş çağlarda oluşan olayları anlatan kahramanlık öyküleridir (Sevindik, 2017). Genel bir tanım yapılırsa “Destanlar, bir milletin bütün varlığını; elemelerini,

kederlerini, sevinç ve coşkunluklarını kısaca, heyecanlarını hareketlendiren bütün duygu ve düşünce yapısını oluşturan zenginlik hazineleridir.” (Sepetçioğlu, 1998, s. 7).

Destanlarda yer alan yiğitlik, aşk, acıma, yardımseverlik, yurt sevgisi, cesaret gibi motifler çocuklara kazandırılması gereken duygular olduğundan önemlidir. Çocuklar, düzeylerine uygun yazılmış destanları okurken zevk ve heyecan duyar (Oğuzkan, 2001).

Destanlar milletlerin için ortak ülkü, emel ve gelenekleri yansıttıkları için geçmiş ve gelecek arasında köprü kurarlar. Çocuklar destanlarla kendi milletinin tarihini, hayat anlayışını, geleneklerini, düşünüş tarzını öğreneceklerdir (Tanju, 2013).

Milli destanlarımızdaki karakterler ve değerler, çocukların kolaylıkla içselleştireceği niteliktedir. Destanlardaki pek çok olumlu davranış kalpları (kahramanlık, yiğitlik, büyüğe karşı saygı, kendine güvenme, toplum için fedakârlık gibi), çocukların kişiliğini ve bilincini geliştirdiği gibi çocuğun toplumun parçası olmasına da katkı sağlar. Destanlarımızda kullanılan sıcak ve samimi Türkçe çocukların hem kendi dilini tanıtip sevmesini hem de kendini ifade etme yeteneğini artırır (Erdal, Celepoğlu, Kılıç, Arıcı, & Kara, 2011). Konu olarak destanlar; milletin başından geçen göç, kuraklık, çeşitli felaketler, savaşlar, kahramanlıklar gibi önemli olaylardan oluştuğundan, çocuklara toplumsal olaylar karşısında ortak duygular geliştirme yetisi kazandırır. Çocuklar destanlardaki şahsiyet ve kahramanları örnek alırlar ve tarihsel merakları gelişir. Destanlar sayesinde çocuklar farkında olmadan toplum değerlerini benimser. Destanlar hem dil gelişimine hem de tarihi kültürün aktarılmasında Türkçe ve Tarih dersleri için son derece faydalı eserlerdir (Yılar, 2010).

Fıkra ve eğitim.

Fıkralar genellikle gerçek hayattaki olaylardan hareketle oluşan, ders verici nitelikte olan, gülmececi, eleştirici ve yergi unsurlarını barındıran kısa ve özlü türdür (Elçin, 2013). Yine fıkralarla ilgili tanımda fikranın konu ve özelliklerini şöyle belirtmiştir:

Fıkra, gerçek hayat ile bağı olan vakaları, tam bir fikri, sosyal ve beşeri kusurları, günlük yaşamımızda karşılaştığımız çarpıklıkları, gülünç durumları, tezatları, eski ve yeni çatışmalarını ince bir mizah, hikmetli bir söyleyiş, keskin bir istihza ve güçlü bir tenkit anlayışına sahip bir üslup içinde, dramatik öğeleri ağır basan bir hikâyeye çatısı altında toplayarak, genellikle bir tipe bağlı olarak anlatan, nesir diliyle yaratılmış küçük hacimli sözlü edebiyat kompozisyonlarından her birine verilen ad (Yıldırım, 1998, s. 222).

Fıkralar, insan yaşamından örnekler sunarken, toplumsal kurallar hakkında da bilgi verip yol gösterirler. Bunu da kırmadan, güldürücü bir dille yapar. Milletın değerlerini ve insancıl ilişkilerini eğitici bir şekilde anlatır. Fıkralarda bilgi doğrudan değil sezdirilerek verilir. Bu durum yapılandırmacı eğitime katkı sunar. Fıkralar, çocukları merak duygusu

içerisinde bırakıp, dikkat dağınıklıklarını giderici bir rol üstlenir. Fıkralarda tam yerinde söylenen sözler öğrencilerde de yerinde ve zamanında konuşma becerisi kazandırır. Bu da, öğrencilerin anlama, anlatma ve konuşma becerilerinin geliştirecektir. Fıkralar, bir toplumun hayat görüşünü geçmişten geleceğe taşıyan bir köprüdür. Çocukların bu sayede toplumlaşma sürecinde geçmişle bağ kurmasına olanak sağlarken, bunun okul ortamında kazanılması aktif bir öğrenme-öğretme süreci oluşturacaktır. Fıkralarda kullanılan yöresel ağızlar aynı toplumdaki farklı kültürlerin varlığını öğrencilere sezdirecek, toplumdaki iyi-kötü-cimri-hilekâr kişilik tiplerini tanıtacaktır. Oyun çağı çocuklar için eğlenceli bir ders ortamı yaratacaktır (Baki, & Karakuş, 2014).

J.P. Powell ve L.W. Andresen (1985) eğitimde fıkraları kullanmanın sebeplerini şöyle belirtmiş (Akt.Yalçınkaya, 2015):

- Anlama ve hafızada tutma,
- Olumlu sınıf ortamı oluşturma,
- Öğrenci katılımını teşvik etme,
- Öğrencinin dikkatini toplama,
- Bilişsel gelişimi teşvik etme,
- İstenmeyen davranışı yönetme,
- Öz güven oluşturma,
- Öğrencilerin yaşam kalitesini geliştirme,
- Öğretmenlerin yaşam kalitesini geliştirme,
- Derse yönelik kaygıyı azaltmadır.

Fıkra anlatımındaki serbestlik, kısa oluşu ve insanları tebessümle düşünmeye yönelttiğinden yaygın olarak pek çok toplumda kullanılır. Fıkralar, kültürün aktarılmasının yanında halkı eğitir, doğrudan verilen öğütlerden daha etkili olup çocuklara ve gençlere ulaşmada mizah gücünü kullanan önemli bir türdür. Bu yönüyle eğitimde yer alması gerekir. Sözlü ve yazılı anlatımda yararlanılacak kısa ve eğlenceli bir türdür. İyimser bakış açısını öğrencilere verir. Anlatımda serbestlik sağladığından öğrencilerin okuma, yazma ve anlatma becerilerini geliştirir. Kompozisyon çalışmalarında, bir konuyu açıklamada öğrencilere yardımcı olur. Fıkralarda bulunan hazır cevaplık faktörü zorluklar karşısında çözüm bulmaya ve pratik zekânın gelişmesine katkı sağlar. Öğrencilere fıkralarla demokrasi, hoşgörü, eleştirel düşünme ve empatik düşünme gibi konular eğlenceli bir yolla verilebilir. Okulda yapılan yarışmalarla hem eğitime hem de eğlenceli vakit geçirmeye aracı olur. Nasrettin Hoca gibi

fıkralarda hoşgörü, eleştirel düşünme ve empatik düşünme öğrencilere etkili bir şekilde aktarılabilir. Fıkralardan dramatisasyon çalışmalarında yararlanılabilir (Yılar, 2010).

Halk şiiri ve eğitim.

Eski zamanlardan beri toplumlar, genç nesillerin yetişmesi ve kültürel değerlerini yaşatmak için eğitim-öğretimden faydalanmıştır. Bir toplumun eğitime bakış açısı sanat eserlerinden anlaşılabilir. Ozanlar da Türk milletinin inanç ve düşüncelerini eserlerinde en iyi yansıtan sanatçılardır (Taşkaya, & Coşkun, 2009). Halk şiirleri içeriğinde topluma ait pek çok değer barındırır. Bu değerler:

Mazlumları koruma, anne baba algısı, büyüklere danışma, cömert olma, davetsiz bir yere gitmeme, yetim hakkını koruma, kul hakkı yememe, dostluk, kanaat etme, komşuluk, hatır yıkmama, iyilik etme, kibirli olmama, sır saklama, sabırlı olma, ilim ile amel etme, mal mülk algısı, doğru olma (Özdemir, 2016, s. 227-236).

Çocukların ritim duyguları çok küçük yaşlarda başladığından şiirdeki sözsöz ritim de çocukların ilgisini çekmektedir. Çocukların duygusal gelişimlerine katkı verdiği gibi, dilin estetik yanını da tanımalarında aracı olmuştur. Dilin yaratıcı düşündürme becerisindeki etkisinin en iyi hissedildiği türlerdendir. Çünkü dilin farklı şekillerde kullanılması yaratıcı düşünmeyi gerektirir. Öğrencilerin topluluk önünde kendini ifade etmelerine ve heyecanlarını yenmelerine katkı sağlar. Toplumun benimsediği birtakım değerleri, milli unsurları, öğrencilere aktarmak için şiir vazgeçilmez bir türdür. Hem pekiştirici hem öğretici olan şiirin bazı türleri: Ninniler, maniler, türkülerdir (Yılar, 2010).

Ninniler ve eğitim.

Halk şiirinin anonim eserlerinden olan ninniler, Türk kültüründe çocukların duyduğu ilk halk şiiri örnekleridir. Çocukların anneleriyle ilk sözlü iletişime geçtiği araç ninnilerdir. Ana dilinin zevkini de bu ezgiyle beraber tatmaya başlayan çocuk sonraki yıllarda bilinçaltına yerleşen bu küçük şiirleri tekrarlayacak ve bu şekilde farkına varmadan dilini kullanma konusunda alıştırma yapma imkânına kavuşacaktır (Yılar, 2010). Sesler ve kelimeler bebekler daha doğmadan önce belleklerinde yer eder (Ungan, 2009). Bu bağlamda ninnilerdeki müzikal çocukların dil gelişimine, duygusal ve sosyal gelişimine etki eder.

Ninniler çeşitli söz sanatları kullanarak sözcükleri anlamsal olarak genişletir. Çocukların hayal dünyalarını genişletip, yeni kavramlar kazanmasını sağlar. Dilin bütünsel olarak öğretilmesinde etkilidir. Çocukların ezber kabiliyetlerini geliştirir. Çocukta dil hafızasını geliştirip, sözcük dağarcığını da zenginleştirir (Nas, 2004).

Maniler ve eğitim.

Anadolu insanının ortak kültürünü yansıtan mâniler; deneyimlerinden süzülerek şekillenmiş ve kurallarla nesilden nesile aktarılmış, yaygın kullanımı olan anonim şiir türüdür Artun (2004), “Maniler, az sözle çok anlamların ifade edildiği, hemen her konuda söylenmiş, yedi heceli, müstakil dördüklü anonim şiirlere verilen addır” (s. 111) şeklinde tanımlamıştır. Maniler, kafiye düzeni ve bağımsız dördlükler halinde söylenmesi yönünden diğer halk şiiri türlerinden ayrılan; kuruluşu kolay duyguları en kısa yoldan anlatan türdür (Yılar, 2010).

Mâniler, Türk insanının hayata bakışının ve estetik ölçütlerini temsil eder. Çok geniş alanlara yayılması, güçlü bir form ve yoruma sahip olması, ortak duyguları dile getirmesi ve hafızalarda kolayca yer edinmesi gibi özellikleri, manilerin yaygın kullanılması sonucunu doğurmuştur (Aydın, 2015).

Manilerden eğitimin içerisinde etkin bir şekilde yararlanılabilir. Ritim unsurlarıyla çocuklar için ilgi çekici olan maniler; farkında olmadan çocukların belleğinde yer ederler. Eğitimdeki tartışma konusu olan ezberci sistemin en önemli çözümünü oluştururlar. Konuşma ve dinleme öğretiminde Türkçe dersinde kullanılabilir. Öğrenciler arasında yapılacak olan mani atışmaları, onları eğlendirdiği gibi diksiyon düzeltme imkânı sağlayacaktır. Maniler dil bilgisi öğretiminde ve drama çalışmalarında faydalı olur (Yılar, 2010).

Türküler ve eğitim.

Türküler, sözlü folklor ürünleri içinde en yaygın kullanılan türlerdendir. Türküler, Türk halkının ortaklaşa oluşturduğu sözlü ve ezgili ürünlerdir. “Türküler, insanoğlunun başına gelen olayları, bunun toplum içindeki iz ve akislerini, aşkı, hasret, gurbet gibi yeryüzünün ortak duygularını, mertlik, kahramanlık gibi millî karakteri, tarihi olayları konu alan bir kültür hazinesidir.” (Özbek, 1994, s. 63).

Türküler ve ulusal kültür içindeki yeri şu şekilde ifade edilebilir:

Halk müziği, halkın ortak duygu ve düşüncelerini yansıtan, halk içinde her zaman var olan halk sanatçıları tarafından yakılmış, yaratılmış-bestelenmiş-, değişimler ve yoğrulmalarla dilden dile, telden tele, kulaktan kulağa yayılarak geçmişten günümüze ulaşmış geleneksel müziktir. Bir ulusun özüne özgü ulusal müziği halk müziğidir (Büyükyıldız, 2009, s. 89).

Türküler; çocukların dünyasını besler, kendi halk ezgilerini öğretip, o ezgilerle kendini ifade etmesini sağlar, halk müziğinin tadını alarak geçmişi ile geleceği arasında bağ kurar (Güleryüz, 2003). Türküler anonim özellikte olduklarından dilin en başarılı örnekleridir. Bu bakımdan çocuklara dilin estetik yanlarını tattırıp, konuşma, duygu ve düşüncelerini ifade etme becerilerini geliştirir (Yalçın, & Aktaş, 2002).

Türk halkı doğayla iç içe olan bir toplum olduğu için pek çok türküde doğaya özgü izler görülür. Konu olarak pek çoğunda doğa motifleri bulunur (Büyükyıldız, 2009). Çocuklara doğa sevgisi kazandırmada türkü türünden yararlanılması gerekir.

Türküler, Türk halkının dünya görüşünü, inancını, hayat ve ahlak anlayışını özetler. Kültürün gelecek nesillere aktarılmasındaki işlevi, onu eğitimde kullanılması gereken araçlardan biri haline getirir. Türküler öğrencilerin milli kimlik kazanmasında etkili bir türdür. Türkülerde hem söz hem ezgi olması onu hem Türkçe dersinde hem de Müzik dersinde kullanılması gerekliliğini ortaya çıkarır. Şiir metni olarak da kullanılabilir. Özellikle dinleme becerisinin geliştirilmesinde faydalanılabilir. Belirli gün ve haftalarda uygun türkülerin seçilmesi ve koro halinde söylenmesi hem işbirliğini geliştirecek hem de kültür öğelerinin tanıtılmasına yardımcı olacaktır (Yılar, 2010).

Masal ve eğitim.

“Masal” sözcük olarak Arapça “mesel” türünün anlam ve söyleyiş değişikliğiyle oluşmuş, 19. yüzyıldan itibaren hikâye türü olarak kullanılmıştır (Yılar, 2010). Sözlükte “Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2018). Başka bir tanımında, olayların geçtiği yer ve zamandan bağımsız, olağanüstü kahramanların yer aldığı hikâyeler olarak tanımlanmıştır (Tezel, 1985).

A. VanGundy (2005) masalların temel özelliklerini şöyle sıralamıştır:

- Masallar, benzer kalıplarla başlar ve biterler,
- Yer ve zamandan yoksun olup, içerisinde olağanüstülükler barındırırlar,
- Kahramanları prens, prenses, zengin, fakir, bilge yaşlılar, askerler, küçük oğullar, yoksul çiftçiler vb. olabilir,
- Masalların kahramanı hayatını daha iyi hale getirme amacı taşır,
- Masallarda net bir tanımla ayrılmış iyi ve kötü karakterler vardır,
- Olumlu ve olumsuz sihir öğeleri içerir,
- Masallar sorunlar ve çışmalar üzerinde kurulmuştur,
- Ahlaki mesajlar ya da dersler verir.

Masallar içerisinde barındırdıkları hayali olaylar ve olağanüstülüklerle çocukların ilgisini çekmiştir. M.N. Şirin (1987) masalların insan benliğinde bıraktığı izlerden bahsederken masallar insanlığın çocukluğu, çocukların cenneti, ulaşılması gereken sihirli

dünyası olarak betimlemiştir. Masallarda çocuklara kazandırılmak istenen temel iletiler; doğa sevgisi ve çevre bilinci, aile sevgisi, hayvan sevgisi, ulusal kültür bilinci, kitap sevgisi, arkadaş sevgisi ve işbirliği, anne sütünün önemi gibi toplumsal değerleri içerisinde barındırır (Avcı, 2013).Gerek içeriğindeki iletiler gerek çocuklarda uyandırdığı merak bakımından çocukların eğitiminde önemli bir türdür.

Masalların çocukların eğitiminde ve değer öğretimindeki işlevleri şu şekildedir (Karayat, 2007, s. 472-473):

- Masallar, iyi-kötü çatışmasını işlemekle beraber çocukların zihnine her zaman iyilerin galip geleceği düşüncesini işler.
- İnsanın asıl gücünün haklılık ve doğruluk olduğunu, vasıfları taşımayanların aslında güçsüz olduğunu anlatır
- Çocuklara ne olursa olsun iyilik ve doğruluktan ayrılmamayı öğretir.
- İyi ve doğru olanlara zayıf olsalar dahi her şekilde bir yardımın gelip başarılı olacaklarını hissettirerek pozitif düşünme inancını aşılır.
- Hayattaki tesadüflerin insan hayatındaki olumlu etkisini hissettirir.
- İyilik edenlerin bunun karşılığını mutlaka alacaklarını gösterir.
- Zayıf-güçsüz yada güçlü olsun kimseyi değersiz görmemeyi, zamanı gelince insanların birbirlerine muhtaç olduklarını öğretir.
- Bütün zorluklara karşı sabretme erdeminin mutlulukla sonuçlanacağını belirterek sabır göstermenin önemini anlatır.
- Çocukların hayal dünyasını geliştirip, canlı ve cansız doğa ile kaynaşmasını sağlayıp, diğer canlılara değer vermesini sağlar.

Masallar, çocuklara anadilini öğretmede etkilidir. Çocuğun dinleme ve anlama özelliklerini geliştirir. Masalların sorularına cevap arama, masalın devamını tahmin etme ve bunu sınıfta arkadaşlarına sözlerle ifade etme konuşma becerilerinin geliştirir. Masaldaki tekerlemeler çocuğun diksiyon gelişimine katkı sağlayarak, okuma, konuşma ve dinleme becerilerini bütünsel olarak geliştirir (Temizyürek, & Vargelen, 2016). Geniş hayal gücü olan çocuklar için ilgi çekici olup, yeni öğrenilen masalların anlatılması onların konuşma ve dil kabiliyetlerini geliştirecektir. Masallar dramatize edilmeye açık bir türdür. Masallarda dürüstlük hâkimdir ve iyi ile kötü kesin çizgilerle ayrılmıştır. Bu da çocuğun bilinçaltına çocukluktan itibaren girer. Çocukların bireysel yönelişlerini anlatmakta da masallardan faydalanılabilir. Yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirmede çok yararlı olan masallar zevkli öğrenme ortamı oluşturur. Eğitimde masalı kullanmak için öncelikle Türk masallarından yararlanılmalıdır. Bunlar özenle derlenmeli ve ders kitaplarına alınmalıdır. Zamanla sinema ve TV programlarında yer verilmelidir. Türk çocukları “Çizmeli Kedi”, “Kırmızı Başlıklı Kız”, “Sindrella” gibi yabancı masallar yerine milli kültür öğeleri taşıyan “Keloğlan”, “Dede Korkut” masal tiplerini tanımalıdır (Yılar, 2010).

Mit-efasane ve eğitim.

Mitler toplumların en eski kültürel özelliklerini yansıtır, insanların dünyayı anlamlandırmasına kaynaklık eden kutsal hikâyelerdir (Seyidoğlu, 1995). Mitolojinin konuları, tanrıların nereden geldikleri, evrenin nasıl oluştuğu, insanların nerden geldikleri ve nasıl oluştukları, insanın ve dünyanın geleceğidir (Kaynak, 2012). Konu içeriklerinin kaynağı inançlar olduğu için günümüze kadar kaybolmadan ulaşmış bir türdür (Yılar, 2010).

Mitler içeriğinde olağanüstülükler ve kutsallık barındırır. Eski çağlarda yaşayan insanlar doğadaki her şeyin canlı olduklarına inandıkları için mitlerdeki olaylar onlar için mutlak bir gerçekliktir. İlkel insanların sadece hayallerini değil, o çağlardaki dünya görüşünü de yansıtır. Mitlerdeki zaman öncesi ve sonrası belli olmayan belirsiz bir zamandır. Anlatıldıkları çağlardaki insanlar tarafından sorgulanmadan ve açıklamalara ihtiyaç duymadan anlatılmışlardır. Mitlerde geçmiş zamanla şimdiki zaman birbirine geçmiş, gerçeklikle olağanüstülükler iç içe girmiştir. O dönemin insanları anlatılanlarda mantık aramamıştır (Bars, 2013).

Mitoloji bir toplumun kültürünün yansıtıcısıdır. Türk mitolojisi şu şekilde nitelendirilebilir:

Türk mitolojisi, Türk ailesi, Türk cemiyet düzeni ile ahlak ve adetlerin bir aynası gibidir. Türk mitolojisi diğer dünya mitolojilerinde olduğu gibi ölü fikir ve düşüncelerden meydana gelmemiştir. Türk mitolojisi bir hayat yoludur. Cemiyeti düzenleyen ve güden, canlı düşüncelerin bir toplamıdır (Ögel, 1997, s. 9).

Efsaneler, mitlerden sonra oluşmuş, kaynaklarını mitoloji, din, tarih ve günlük olaylardan almıştır (Yılar, 2010).

Efsaneler, tarihsel ve kahramanlık hikâyeleri anlatırken, çocukların hayal dünyasını zenginleştirir. Bu sebepten dolayı çocuklarının ilgisini çeken efsaneler, ulusal kültürün yeni kuşaklara aktarılmasında önemli ve etkin bir araçtır (Öztürk, Coşkun Keskin, & Otluoğlu, 2012).

Çocukların hayal gücüne uygun doğru şekilde seçilen mit ve efsaneler, halkın duygu ve inançlarını tanıtmada önemli bir eğitim materyalidir (Kıbrıs, 2000). Eğitim kültürü taşıma ve sürdürme özelliği taşıdığı için, mit ve efsaneler toplumsal ahlak ve inanışların aktarılmasında önemli bir araçtır. Mitler ve efsaneler çocukta farklı düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme yetilerini geliştirir. Efsanelerin toplumu düzenleyici, koruyucu yönü çocukların bilinçaltına işler. Kötü kişilerin kaybettiği doğru ve dürüst kişilerin kazandığı bu türler çocuk eğitiminde önemlidir. Öğrencilerin model arayışlarına ve milli hafıza kazanmalarına katkı sağlarlar. Mitler ve efsaneler farklı düşünme ve yaratıcı düşünme

konusunda birçok fırsat sağlayabilirler. Din ve gelenek çatışmasını eleştirel düşünme yeteneği kazandırarak ayırımının yapılmasında etkili bir araçtır. Eğitimde zevkli ve kalıcı öğrenme ortamları oluşturur (Yılar, 2010).

Tekerleme ve eğitim.

Tekerleme ile ilgili sözlükte şu tanımlamalar yapılmıştır;

1. Tekerleme işi, 2. Çoğunlukla basmakalıp söz, 3. Birbiriyle uyumlu hazır söz kalıbı, 4. Çoğunlukla, masalların genellikle başında bulunan “Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde.” gibi uyaklı giriş veya ara sözler, 5. Saz şairleri arasında yapılan deyiş yarışı 6. Orta oyununda, özellikle Kavuklu'nun kullandığı sözler (TDK, 2018).

Tekerleme, çocuk folklorü ürünüdür. İçerik ve söyleyiş açısından “çocuksu söyleşi” formundadır (Özel, 1985). Tekerlemelerin belirli bir konusu yoktur.

Tekerlemelerin türlerine göre özellikleri şu şekildedir (Batur, 1998, s. 130):

- **Masal Tekerlemeleri:** Kalıplaşmış olarak “masalın başında, ortasında, sonunda uygun yerlerinde söylenen, yerine göre uzunca ya da çok kısa kalıplaşmış sözlerden oluşan tekerlemelerdir.
- **Oyun Tekerlemeleri:** Çocukların zekâ ve hayal güçlerine dayanan bu tekerlemeler kendi içinde 6 gruba ayrılmıştır (Duymaz, 2002).
 - Ebe seçimi ve ebe çıkarma tekerlemeleri (Sayışmacalar)
 - Oyuna eşlik eden tekerlemeler
 - Yergi, övgü, kızdırma ve alay tekerlemeleri
 - Yanıltmacalar ve şaşırtmacalar
 - Oyun daveti veya dağılma sırasında söylenen tekerlemeler
 - Oyuncak yapımı sırasında söylenen tekerlemeler.
- **Tören Tekerlemeleri:** Toplumsal, dinsel ve inançla ilgili törenlerde söylenen tekerlemelerdir.
- **Bağımsız Söz Cambazlığı Niteliğindeki Tekerlemeler:** Belli bir türe ait olmayan(masal, tören, oyun gibi) tek başlarına söylenen tekerlemelerdir.

Çocuklarda estetik duygu gelişimi küçük yaşlarda başladığından, tekerlemeler çocuk eğitiminde önemli bir işleve sahiptir. Tekerlemeler içerisinde kafiye, tekrar, seci, aliterasyon barındırdıkları için çocukların ilgisini çeker. Çocukların kelime dağarcığının zenginleşmesinde, seslerini eğitmede ve kelimelerin doğru telaffuz edilmesinde, diksiyonun gelişmesinde etkili bir halk bilimi ürünü olup, dil gelişimine katkı sağlar. Şaşırtma ve güldürmece barındıran tekerlemeler eğlenceli bir öğrenme-öğretme ortamı sağlar (Yılar, 2010).

Tekerlemelerin çocukların gelişimleri üzerindeki işlevlerini şöyle toparlanabilir (Ungan, 2009, s. 220-223):

- Tekerlemeler çocukların dil çabukluğu kazanmasına yardımcı olur

- Çocukların kendilerine güvenme duygusunu geliştirir.
- Oyunlardaki iş bölümü ve sayışmalar çocuklarda iş bölümünün ve demokratik hareketlerin alt yapısının oluşturulması bakımından önem taşır.
- Tekerlemelerin sonlarının beklenmedik bir şekilde bitmesi, şiirde kullanılan terdit-şaşırtmaca- sanatı ile benzerlik göstermekte, çocuklarda zekâyaya dayalı ifade gücünü artırmaktadır.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Değer Eğitimi

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve değer.

Eğitim sistemimizde bireylere bilgi, beceri ve davranışları öğretim programları aracılığı ile kazandırılmaya çalışılırken; değerler ve yetkinlikler bütünlük sağlama ve ufuk açma görevi üstlenir. Değerlerimiz milli ve manevi kaynakların geçmişten günümüze süzülerek geldiği ve geleceğe aktarılacağı öz miraslarımızdır. Yetkinlikler bu mirasın eylemsel olarak insanlığa katkı sağlamasını sağlar. Bu bağlamda değerler teorik, yetkinlikler de uygulama olarak teori-pratik bütünlüğüyle birbirlerinin tamamlayıcısıdır ve günün şartlarına göre sürekli güncellenip yenilenirler (MEB, 2018).

MEB (2018) değerleri “Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır.”(s. 4) diyerek bir ağaca benzetmiştir. Bir toplumun geleceği değerleri benimseyen ve onları adeta canlandıran insanlara bağlıdır. Bu bağlamda eğitim sisteminin görevi sadece belirli bilgi, beceri ve davranışları değil, yeni nesile temel değerleri benimsetmektir.

Değerlerin program içindeki yeri şöyle belirtilmiştir:

Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır (MEB, 2018, s. 4).

Eski öğretim programlarına göre 2018 öğretim programında değerler ve değerler eğitimi programının ana noktası olarak belirlemiştir. Yeni programda değerlerle ilgili şu yenilikleri vurgulamıştır (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2017):

- Değer eğitimi, eğitimin genel amacını ve ruhunu oluşturduğu, bu sebeple ayrı bir müfredat ve konu olarak görülmeden öğretmenler tarafından eğitimin bütünleyicisi olarak ele alınıp uygulanması gerektiği,

- Değerin müfredattaki söylem olarak kalmaması, okul içi ve dışında uygulanabilmesi için öğrencilere uygun fırsatlar oluşturulması gerektiği,
- Değerin drama, rol oynama vb. çalışmalarla yani öğrencinin aktif olduğu etkinliklerle aktarılması gerektiği,
- Sınıfın değer eğitimine uygun kendine güvenen, toplum bilinci gelişen, karşılıklı saygı ve sevgiye dayalı bir ortam haline getirilmesi gerektiği,
- Değer aktarımının okul ortamı içerisinde kalmayıp, okul- aile işbirliği içinde yapılması gerekliliği vurgulanmıştır.

Öğretim programı yenileme çalışmalarında değer aktarılması ile ilgili geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Programın giriş bölümüne değerlerin programda yer alma nedenleri, nasıl yer aldığı, öğrenme öğretme sürecinde öğrencilere nasıl aktarılacağı, değerler verilirken hangi öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasının gerektiğine ilişkin açıklamaların yer aldığı bir bölüm eklenmiştir. Değerlerin anlamlı ve kalıcı olmasını sağlamak amacıyla, ders ve müfredatla tutarlı olması ve bütünlük oluşturması sağlanıp, örtük program ve kazanım açıklamalarına yerleştirilmiştir (TTKB, 2017).

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı' nda kök değerler ve değerlerle ilgili tutum ve davranışla aşağıdaki tabloda belirtilmiştir (TTKB, 2017, s. 24):

Tablo 1. 2018 Türkçe Öğretim Programı Değerler ve Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar

Değerler	Değerlerle İlişkili Bazı Tutum ve Davranışlar
Adalet	Adil olma, eşit davranma, paylaşma...
Dostluk	Diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma...
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma...
Öz denetim	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme...
Sabır	Azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme...
Saygı	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme...
Sevgi	Aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma...
Sorumluluk	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma,

	tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme...
Vatanseverlik	Çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme...
Yardımseverlik	Cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma...

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki temalar ve doğa sevgisi değeri.

Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde programda;

Erdemler, Milli Kültürümüz, Milli Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Zaman ve Mekan, Duygular, Doğa ve Evren, Sanat, Vatandaşlık, Çocuk Dünyası'' temaları yer alır (MEB, 2018, s. 15-16).

Bu temalardan "Erdemler", "Millî Kültürümüz", "Millî Mücadele ve Atatürk" temaları ortak olmak üzere, her sınıfta toplam 8 tema vardır.

Temalar kendi içerisinde pek çok değeri barındırmaktadır. Temalar değerlendirildiğinde doğa sevgisi ile ilgili konu önerilerinin en çok "Doğa ve Evren" temasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu tema içerisinde MEB'de (2018) "bitkiler, canlılar, çevre, çevrenin korunması, doğa, doğa olayları, doğal afetler, dünya, evren, gece, gezegenler, gündüz, hayvanlar, iklim, kar, manzaralar, mevsimler, renkler, uzay, yağmur, yeryüzü, yıldızlar, zaman bilinci vb" (s. 16) konu önerileri belirtilmiştir.

Alan Yazın Derlemesi

Halk bilimi ürünleri eğitsel anlamda çocuklar için önemli bir yere sahiptir. Bu edebi ürünler, geçmişten günümüze çocukların eğitimlerinde ve kültürel olarak donatılmalarında mühim bir işleve sahip olmuştur (Karatay, 2007). Çocuk eserleri oluşturulurken kendi halkı tarafından oluşturulmuş, milli kültürle bezenmiş, dilden dile dolaşıp günümüze kadar ulaşmış halk bilimi ürünlerinden yararlanılmalıdır (Özcan, 2008). Çocuk daha bebeklikten itibaren halk bilimi ürünleriyle karşılaşmakta ve hayatının devamında bu ürünlerle büyümekte ve gelişmektedir. Bu anlamda çocuk edebiyatının en önemli kaynakları halk birimi ürünleridir. Bu ürünlerin gerek eğitsel değeri gerek çocukların dünyasında doğrudan yer alması bakımından değer eğitiminde kullanılması etkili olacaktır.

Günümüz teknolojik gelişmeler olumlu yanlarının dışında kültürel bozuklukları da beraberinde getirmiştir. Batı medeniyetleri kültürleri başta televizyon ve internet aracılığı ile kültürel çeşitlilikler ve kültür aktarımı konusunda halk kültüründe ciddi anlamda yıkıcı etki oluşturması endişe verici hale gelmiştir (Aral, 2015). Çocukların sıklıkla karşı karşıya geldiği

bu araçların etkilerinden kültürel anlamda korunma ihtiyacı oluşturmuştur. Bir kültür aktarıcısı olan eğitim burada önemli bir görev üstlenmiştir. Kültürel korunma eğitimin değerler eğitimi başlığı altında, kültür mirasımız olan halk bilimi ürünleriyle sağlanacaktır.

Öğrencilerin kültürel miraslarımız olan edebi ürünleri sadece okumaları onlar için yeterli olmayabilir. Okuma alışkanlığıyla birlikte çocuğa içerisinde ortak his, fikir ve değer zihniyeti geliştirebileceği eserler sunulmalıdır. Böyle niteliklere sahip eserlerle, çocuklar edinmeleri gereken değerle karşılaşarak sosyalleşir ve toplumun beklentilerini karşılar. Böylece bireyler toplumla barışık ve farklı kültürlere hoşgörülü olabilirler (Karatay, 2011).

Dünyanın son dönemdeki en önemli problemleri çevre problemleri olmuştur. Çevre sorunlarının en önemli kaynağı insandır. Bu anlamda insanın küçük yaşlardan itibaren çevre bilinciyle yetişmesi gerektiği açıktır. Dünyamızın geleceği yarının büyükleri olan çocuklara bağlı olduğundan “çevre eğitimi yatırımı” dünyamız için yapılan en önemli yatırımdır. Çevre eğitimi hem teorik hem de uygulamalı olarak okul öncesinden üniversite eğitiminin her kademesinde öğrenci seviyesi ve ders içeriğine uygun yer almalıdır (Sever, & Yalçınkaya, 2018). Halk bilimi ürünlerinin çocuk üzerindeki etkisi düşünüldüğünde çevre eğitiminde de bu ürünlerden yararlanılması kaçınılmazdır.

Değerler eğitimi ve edebi ürünlerle ilgili literatür taraması yapıldığında, pek çok tez ve makale araştırmasında değerler eğitiminde edebi ürünlerin etkisi çalışma konusu olmuştur.

A. Beldağ ve E. Aktaş (2016) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Eser Kullanımı: Nitel Bir Çalışma” makale çalışmasında, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının edebi eserlerin kullanımını faydalı bulduklarını, en çok hikaye edebi türünü kullanmayı tercih ettiklerini, ders amaçlarına uygun edebi eserleri seçme eğiliminde oldukları sonucuna varmıştır.

H. Kasapoğlu (2013) “Okulda Değer Eğitimi ve Hikâyeler” makale çalışmasında eğitici hikâyeler yoluyla, hayatın gerçeklerini muhakeme edip, kendi fikirleriyle izah ederek, kendi değerlendirmelerini yapıp, eksiklerini gidererek iyi bir insan olma sorumluluğu taşıdığı hatırlatılabileceğini belirtmiştir.

H. Kalaça (2013) “Türk Atasözleriyle Değerler Eğitimi” tez çalışmasında atasözlerinin değerler açısından incelemiş değerler eğitiminde atasözlerinin önemli role sahip olduğunu belirlemiştir.

S. Bulut (2011) “Atasözlerinin Değerler Eğitimindeki Yeri” tezinde bu edebi türün toplum hayatıyla ilgili sonuçlar çıkartma ve yapıları itibariyle çeşitli değerleri iletebilme gücü olduğu, değerleri örnekleme bakımından da yararlı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

N. Akkaya (2014) “Keloğlan Masallarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi” makale çalışmasında en sık rastlanan değeri geleneksellik değeri olarak bulmuştur. Masallarla değerler eğitiminin etkili olacağı sonucuna varmıştır.

H. Karatay (2007) “Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi” makale çalışmasında, masalların çocukların dil gelişimine olumlu etki sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

H. Fırat (2014) “Ömer Seyfettin’in Fıkra Kaynaklı Hikâyelerinde Din Ve Ahlakî Değerler” makale çalışmasında fıkraların Türkçe ve diğer disiplinlerde değer eğitiminde kullanılabileceği sonucuna ulaşmıştır.

E. Yalçınkaya (2015) “Bektaşî Fıkralarının Eğitici Yönü ve Değerler Eğitimi Açısından Önemi” makale çalışmasında Bektaşî fıkralarını incelemiş, birçok değer kazandırma amacıyla olan Bektaşî fıkralarının eğitsel özelliklerinin güçlü olduğu sonucuna ulaşmıştır.

A.Z. Güven (2014) “Türk Efsanelerinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi” makale çalışmasında bireylere değerleri aktarma süreci, özellikle yazınsal metinler aracılığıyla yapılır. Bu değerlerin aktarılma durumu Türk edebiyatında asırlardır masallar, fıkralar, halk hikâyeleri ve efsaneler aracılığıyla yapıldığından bahsetmiştir. Türk Dünyası Efsaneleri adlı derleme kitabı incelemiş ve sevgi, saygı, yardımseverlik, dayanışma, dürüstlük, vatan sevgisi, çalışkanlık, estetik ve sağlıklı olma gibi buna karşın misafirperverlik, aile birliği, adil olmak, hoşgörü, bağımsızlık, barış, sorumluluk, duyarlılık, bilimsellik, özgürlük ve temizlik gibi değerlere efsanelerde daha az yer verildiği sonucuna ulaşmıştır.

S. Yiğittir (2014) “Türk Destanlarının Değer Odaklı Analizi” makale çalışmasında Türk Destanları değer eğitimi açısından incelenmiş ve sosyal bilgiler programındaki değerlerle karşılaştırılmış. En fazla adil olma, kahramanlık, Türk büyüklerine saygı ve cesaret değerinin vurgulandığı ve sosyal bilgiler dersinde kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

D.A. Barış ve A.S. Ece (2015) “Kültürel Değerlerin Aktarılmasında Çocuk Tekerlemeleri “Tekerlemelerimizi Biliyor muyuz?” makale çalışmasında tekerlemelerin ulusal değerlerimizin yaşatılmasında, Türk dilinin doğru kullanımında ve modern dünyamızda git gide karşılıklı iletişimi gerektiren sokak oyunlarından uzaklaşan çocuklarımızın eğitimindeki yeri ve önemini araştırılmıştır. Tekerlemelerin çocukların dil gelişiminde ve kültürel değerlerin aktarılmasında önemli rolleri olduğu, ilkokul 1. sınıf hariç, diğer sınıflara ait müzik ders kitaplarında yeterli sayıda tekerleme olmadığı. Bununla birlikte

tekerlemelerimizin çocuklar tarafından yeterli düzeyde tanınmadığı ancak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla tekerleme tanıdığı sonucuna varılmıştır.

O.A. Kayabaşı ve Y.Günindi (2016) “Çocuk oyunlarında Tekerlemenin Yeri” makale çalışmasında uygun hareketlerle sürdürülen çocuk oyunlarındaki tekerlemelerin, gelişimsel alanlara olumlu katkı sağladığı sonucuna varmıştır.

M. Kaynak, M. Önder ve S. Subaşı (2018) “Türk Ninnilerinin Değer Eğitimi Açısından İncelenmesi” makale çalışmasında “Türk Ninnileri” adlı kitapta yer alan toplam 1650 ninni, okul öncesi eğitimde kazandırılması amaçlanan 8 değere göre incelemiştir. İncelenen ninnilerde 492 kez değer vurgusunun yapıldığı ve en fazla sorumluluk ve çalışkanlık değerine atıfta bulunan örneklerle rastlandığı sonucuna varmıştır.

R. Turhan ve K. Kova (2012) “Değerler Eğitimi Açısından Türk Halk Müziği ve Halk Ozanları: Neşet Ertaş, Âşık Mahsuni Şerif, Âşık Veysel ve Özay Gönlüm Bağlamında Bir İnceleme” makale çalışmasında, değer eğitiminde halk müziği kullanımının etkili olabileceği ve bu alanda araştırmanın sürdürülmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

M.K. Yangil ve C. Kerimoğlu (2014) “Bilmecelerin Dil-Düşünme Bağlamında Eğitimdeki Yeri ve Önemi” makale çalışmasında bilmece çalışmalarının halk bilimi sınırı içerisinde kaldığı ve eğitimde yeteri kadar değerlendirilmediğinden bahsedilmiştir. Bilmece türünün eğitici ve düşündürücü yönünün fark edilip, eğitimde etkin kullanılması gereken tür olduğu sonucuna varmıştır.

E. Yılmaz (2012) “Ziya Gökalp'ın Şiirlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” tez çalışmasında şiirler değerler bakımından incelemiştir. Çocukların evrensel dünyadaki ve kendi kültüründeki değerleri benimsemesi konusunda Türkçe dersinin ve şiirlerin önemini vurgulamıştır.

F.S. Kırmızı (2014) “4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinde Yer Alan Değerler” makale çalışmasında ilköğretim 4.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinleri inceleyerek var olan değerleri belirlemektir amacıyla yazılmıştır. En çok vurgulanan üç alt değer sırasıyla doğa sevgisi/doğal çevreye duyarlılık (% 35), iyimser olma/olumlu düşünebilme (% 27,5), millet sevgisi (% 22,5) değerleri olduğu sonucuna varmıştır. “Doğa sevgisi / doğal çevreye duyarlılık” değerine verilen önem diğer sınıfların Türkçe ders kitaplarında da önemsenmesi gerektiği özellikle 1. ve 2. sınıflarda bu değerlerin iletilmesi doğaya karşı duyarlı çevreci bir gençlik yetiştirilmesinde önemli bir katkı sağlayabileceği önerisinde bulunulmuştur.

T. Külünkoğlu, (2010) “İlköğretim 1.Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi” tez çalışmasında, 1-2-3-4 ve 5. sınıflar için 5 farklı

yayınevinin yazmış olduğu öğrenci ders kitapları, öğretmen kılavuz kitapları ve öğrenci çalışma kitaplarından oluşan toplam 15 kitap inceleyerek karşılaştırmasını yapmıştır. Kitaplarda en fazla yer verilen değer ise “doğa sevgisi” olduğunu belirlemiştir. Sadece zorunlu ve seçmeli temalara uygun metinlerin seçildiği, metinlerin iletlediği değerlerin hiç önemsenmediği, bağımsızlık, dürüstlük, misafirperverlik gibi Türk milletinin karakteristik özelliklerinden olan değerlere metinlerde çok az sayıda yer verildiği, değerlerin sınıflara dağılımında büyük farklılıklar olduğu ve değerlerin kitaplara dağılımı incelendiğinde kitaplar arasında büyük bir dengesizlik olduğu sonucuna varmıştır.

M. Tahiroğlu, T. Yıldırım ve T. Çetin (2010) “Değer Eğitimi Yöntemlerine Uygun Olarak Geliştirilen Çevre Eğitimi etkinliğinin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Çevreye İlişkin Tutumlarına Etkisi” makale çalışmasında ön-test son-test kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Deney gurubu 30, kontrol gurubu ise 32 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın verileri için her iki gruba deneysel çalışma sürecinin başında ve sonunda “Çevre Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Uygulanan etkinliklerin öğrencilerin çevresel tutumlarını geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının geçerliliği ve güvenilirliği, araştırma süreci, araştırmacının rolü, veri analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Karma araştırma, nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı bir araştırma yöntemidir. Araştırmacının, araştırma problemlerini anlamak için hem nicel veriler hem de nitel veriler topladığı iki veri setini birbiriyle bütünleştirdiği ve daha sonra bu iki veri setini bütünleştirmenin avantajlarını kullanarak sonuçlar çıkardığı, bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2017). J. Creswell (2017)'e göre araştırma problemini daha iyi anlaması açısından nitel ve nicel verileri birlikte kullanmak bu yöntemlerden herhangi birini yalnız başına kullanmaya kıyasla daha avantajlıdır. Buradan hareketle nitel ve nicel yöntemler karma araştırma yöntemlerinde, farklı desenlerde bir araya getirilebilmektedir.

J. Creswell ve P. Clark (2007), bu desenleri keşfedici, açıklayıcı, çeşitleme ve gömülü desen olmak üzere dörde ayırmaktadır. Çeşitleme desende, nitel ve nicel veriler eş zamanlı toplanarak elde edilen bulgulardan hareketle verilerin tutarlılığına bakılmaktadır. Açıklayıcı desenlerde, öncelikli olarak nicel veriler toplanarak analiz edilir. Ardından nitel veriler toplanır. Keşfedici desende, araştırmacı nitel verileri toplamakta ve bulgulardan hareketle nicel verilerin toplanmasına yön vermektedir. Gömülü desende ise nicel ve nitel veriler aynı zamanda toplanıp, analiz edilir. Öncelik veri türlerinden nitel veya nicel olana verilmekle birlikte bazı durumlarda her iki veri türüne de eşit önem verilebilir. Veri analizi ayrı ayrı yapılır, birleştirme genelde veri yorumlama aşamasında ya da veri dönüştürülmüşse veri analizi esnasında meydana gelir. Bu tasarım bakış açısının genişlemesi, araştırmacıları destekleyici olması ve daha iyi anlamayı sağlama bakımından fayda sağlar (Creswell, 2017). Bu araştırma, ağırlıklı olarak nicel temelli olduğu için araştırma gömülü desene göre tasarlanmıştır. Nicel veriler nitel verilerle desteklenmiştir.

Karma araştırma yönteminin gömülü desenine göre tasarlanmış araştırmanın nicel boyutunda, nicel araştırma yaklaşımlarından “ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen” kullanılmıştır. Deneysel araştırma desenleri, değişkenler arasındaki neden sonuç ilişkilerini bulmayı amaçlayan desenlerdir (Büyüköztürk, 2014). Bu modelde yansız olarak oluşturulmuş iki grup vardır. Bu gruplardan birisi kontrol diğeri ise deney grubudur. Deney öncesi ve sonrasında her iki grup için de ölçümler yapılır. Ön testlerin varlığı gruplar arasında deneyler öncesinde benzerlik olup olmadığına ve son test sonuçlarının da var olan duruma göre düzenlenmesine yardımcı olur. Bu modelde kontrollü bir şekilde bağımlı değişkenlerin bağımsız değişkenlerden ne oranda etkilendiği ile ilgili bir karşılaştırma yapılmaktadır (Karasar, 2012).

Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı algıların, olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır” (Yıldırım, & Şimşek, 2008, s. 39). Araştırmanın nitel boyutunda, öğrencilerinin dersin işleniş sürecine ilişkin değerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “yarı yapılandırılmış görüşme” tekniğinden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde katılımcılar algıladıkları dünyayı kendi düşünceleriyle ifade edebilirler. Açık uçlu sorularla bu dünyaya ulaşılmalıdır. Yarı yapılandırılmış ölçeklerde sorular esnek hazırlanmalıdır (Merriam, 2013)

Araştırmanın nicel boyutunda kullanılan desene ilişkin simgesel görünüm Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. *Ön-test ve Son-test Eşleştirilmiş Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Desen*

Gruplar		Ön-Test	İşlem	Son-Test
Deney Grubu (DG)	R	O1	X	O3
Kontrol Grubu (KG)	R	O2		O4

R:Grupların Oluşturulmasındaki Yansızlık **O1, O2, O3, O4:** Ölçme **X:** Uygulama

Araştırmanın başında yansız oluşturulmuş, deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup vardır. “Çevresel Tutum Ölçeği” her iki gruba da araştırmanın başında uygulanarak, grupların çevresel tutumları arasındaki benzerlik belirlenmiştir. Daha sonra deney grubuna halk bilimi ürünleriyle uygulama yapılmış, kontrol grubuna mevcut program uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda gruplar arası farklılığı belirlemek için son test uygulaması yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2018–2019 eğitim-öğretim yılında Rize ili, Fındıklı ilçesinde farklı ilkokullarda öğrenim gören 20 dördüncü sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Sınıflardan birisi, halk bilimi ürünlerinin uygulandığı DG (n=10), diğeri ise uygulanmadığı KG (n=10) olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgilerin Dağılımı

Gruplar	Cinsiyet	Frekans	Grup İçi Yüzde	Toplam Yüzde
DG	Kız	6	%60	%50
	Erkek	4	%40	
KG	Kız	6	%60	%50
	Erkek	4	%40	
Toplam		20	%100	%100

Çalışmaya katılan deney grubu öğrencilerinden %60’ı kız, %40’ı erkek, kontrol grubu öğrencileri %60’ı kız, %40’ı erkek olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubu toplam öğrencilerin %60’ını kız, %40’ını erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrenciler deney ve kontrol grubuna eşit yüzdeler halinde %50 deney grubu, %50 kontrol grubu olarak dağılım göstermektedir.

Verileri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda, halk bilimi ürünleriyle doğa sevgisi değerinin öğretiminde öğrencilerin çevresel tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla E. Yücel ve M. Özkan (2014) tarafından geliştirilen “Çevresel Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise öğrencilerin sürece yönelik görüşlerini almak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır.

Çevresel tutum ölçeği.

Öğrencilerin çevresel tutumlarını ve bu tutumlardaki değişimleri belirlemek için kullanılan “Çevresel Tutum Ölçeği” iki bölümden oluşmaktadır. “Çevresel Tutum Ölçeği” (EK-1)’de verilmiştir. Ölçek 5’li Likert tipinde iki alt ölçekten oluşmaktadır. Birinci bölümünde 14 madde yer almaktadır ve tutumun “davranış” boyutunu ölçmektedir. Birinci bölüm “hiçbir zaman”, “nadiren”, “ara sıra”, “çoğunlukla” ve “her zaman” şeklinde ölçeklendirilmiştir. İkinci bölümde 21 madde yer almaktadır ve tutumun “düşünce”, “duygu” ve “eylemde bulunmaya isteklilik” boyutunu ölçmektedir. İkinci bölüm “hiç katılmıyorum”, “çok az katılıyorum”, “orta derecede katılıyorum”, “çok katılıyorum” ve “tamamen

katılıyorum” şeklinde ölçeklendirilmiştir. Ölçeklerin tamamında alınabilecek en düşük puan 35, en yüksek puan ise 175’dir.

E. Yücel ve M. Özkan (2014) tarafından yapılan doğrulayıcı faktör analizleri sonucu dört adet boyut oluşmuştur. Bu boyutlar davranış, duygu, düşünce ve eylemde bulunmaya isteklilik olarak isimlendirilmiştir. Bu dört boyutun toplam varyansın %88.3’ünü oluşturmaktadır. Ayrıca ilk ölçekte KMO (0.89), ikinci ölçekte KMO (0.89) hesaplanmış ve Barlett testi sonucunda ölçeğin faktör yapılarının istatistiksel olarak geçerli olduğu görülmüştür. İç tutarlılıkla ilgili yapılan analizler sonucunda ise öğrencilerin birinci ölçekteki davranış alt boyutuna göre iç tutarlılıkları 0,369 ile 0,656 arasında, ikinci ölçekteki duygu alt boyutuna göre iç tutarlılıkları 0,571 ile 0,769 arasında, düşünce alt boyutuna göre iç tutarlılıkları 0,303 ile 0,537 arasında ve eylemde bulunmaya isteklilik alt boyutuna göre iç tutarlılıkları ise 0,352 ile 0,534 arasında değiştiği belirlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında ise Çevresel Tutum Ölçeği’nin 4. sınıf öğrencileri üzerindeki güvenirliliğini belirlemek için 105 öğrenciye uygulama yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach’s Alpha değeri 0.81 bulunmuştur. Sonuçlara bakıldığında ölçeğin oldukça güvenilir ve yapısal olarak da geçerli olduğu görülmektedir (Cronbach’s Alpha=0,81>0,70).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu.

Görüşme, araştırılan konu hakkında önceden soru hazırlanarak ya da görüşme esnasında öğrenilmek istenen hedefler doğrultusunda soru sorularak kişinin öznel duygu ve düşüncelerinin sistemli olarak ortaya çıkarılmak istendiği bir araştırma yöntemidir (Türnüklü, 2000).

Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla görüşmeci önceden hazırladığı sorulara bağlı kalarak, ek sorular sorarak daha ayrıntılı bilgi elde edebilir. Görüşülecek konular belirli bir sıraya konmak zorunda değildir. Görüşme formu, araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasının güvence alındığı bir yöntemdir. Görüşmeci, görüşme esnasında soruların yapısında ve sırasında değişiklik yapma, konunun ayrıntılarına girme ve sohbet tarzı bakımından özgürdür (Yıldırım, & Şimşek, 2008).

Bu çalışmada, nicel verilere dayanak oluşturmak ve uygulamaya dair öğrenci fikirlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu uzman görüşüne sunulmuş, öğrencilere pilot uygulama yapıldıktan sonra gerekli düzeltmelerle son hali verilmiştir. Görüşmeler deney grubunda yer alan 10 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin isimleri (Ö1, Ö2, Ö3, ..., Ö10) olarak kodlanmıştır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu (EK-2)’de verilmiştir.

Uygulama Süreci

Bu çalışmada uygulama süreci, uygulama öncesi hazırlıklar ve asıl uygulama olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır.

Uygulama öncesi hazırlıklar.

Uygulamaya başlamadan önce araştırmacı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. İzinler alındıktan sonra Uygulamanın yapılacağı okulların yönetimi ve uygulama sınıfı öğretmenleriyle görüşülerek süreç hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Çalışmada kullanılacak olan halk bilimi ürünleri ve ölçekleriyle ilgili uzman görüşü alınarak etkinlikler araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılacak “Çevresel Tutum Ölçeği” için ölçek sahiplerinden gerekli izinler alındıktan sonra 4. sınıf düzeyindeki 105 öğrenciye uygulanarak güvenilirliği tespit edilmiştir.

Asıl uygulama.

“Çevresel Tutum Ölçeği” ilk olarak 2018-2019 eğitim öğretim yılı Nisan ayının ilk haftasında deney ve kontrol grubunda yer alan toplam 20 öğrenciye ön-test olarak araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Daha sonra öğrencilerin deney grubuna doğa sevgisi değerini içeren halk bilimi ürünleriyle dersler işlenirken, kontrol grubuna mevcut program uygulanmıştır. Uygulamalar kendi sınıf öğretmenleriyle yürütülmüştür. Deney grubu için alan uzmanlarının görüşünden faydalanılarak oluşturulmuş toplam 12 adet halk bilimi ürünü Türkçe dersi serbest okuma ders saatlerinde uygulanmıştır. Kontrol grubunda ise normal program işlenmiştir. Uygulama haftada en fazla 3 etkinlik uygulanacak şekilde 5 hafta boyunca devam ettirilmiştir. Halk bilimi ürünlerinin uygulanmasının bitmesi ile birlikte aynı ölçek bu defa son-test olarak deney ve kontrol grubu öğrencilerine yine araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda yarı yapılandırılmış görüşme formu öğrencilere araştırmacı tarafından uygulanmış ve verilen cevaplar kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Deney grubuna uygulama süreci.

Deney grubuna, haftada 3 ders saati olmak üzere 5 hafta boyunca doğa sevgisi değerini geliştirmeye yönelik 12 halk bilimi ürünleri uygulanmıştır. Uygulanan halk bilimi etkinlikleri (EK-3)'de verilmiştir.

Tablo 4. *Halk Bilimi Ürünlerinin Uygulama Süreci Dağılımı*

Hafta	Süre	Etkinlik
1.Hafta	40 dakika	Deney ve kontrol guruplarına ÖN-TEST uygulanması

1.Hafta	40 dakika	Atasözleri ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-1 'in uygulanması,
	40 dakika	Bilmece ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-2 'in uygulanması,
	40 dakika	Destan ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-3 'ün uygulanması,
2. Hafta	40 dakika	Efsane ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-4 'ün uygulanması
	40 dakika	Fıkra ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-5 'in uygulanması,
	40 dakika	Hikâye ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-6 'nın uygulanması,
3. Hafta	40 dakika	Mani ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-7 'nin uygulanması,
	40 dakika	Masal ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-8 'in uygulanması
	40 dakika	Şiir ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-9 'in uygulanması,
4. Hafta	40 dakika	Bilmece ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-2 'in uygulanması,
	40 dakika	Tekerleme ile doğa sevgisi değerinin öğretimi için ETKİNLİK KÂĞIDI-10 'un uygulanması,
	40 dakika	Ninni ve müzikle doğa sevgisi değerinin öğretimi için ninni dinletisi ve öğretmenlerin müzik aletleriyle birlikte“Orman” türküsü ve “Kedi Gelmiş” ninnisi söylenmesi
5. Hafta	40 dakika	Öğrencilerin doğaya karşı tutumlarındaki değişimin belirlenmesi için SON-TEST uygulanması
	40 dakika	Deney gurubu Öğrencilerine GÖRÜŞME FORMU Uygulanması

Kontrol grubu uygulama süreci.

Kontrol grubu dersleri hiçbir halk bilimi ürünü uygulamadan, sınıf öğretmeni tarafından mevcut programa bağlı kalınarak yürütülmüştür.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin ön test ve son test puanlarından elde edilen ve görüşmelerden elde edilen verilere uygun olarak gerekli analizler gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın nicel boyutunda elde edilen veriler, SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde hangi testlerin kullanılacağına belirlenmesi için normallik varsayımları sınanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin her bir ölçek için kontrol ve deney gruplarının ön test ve son test sonuçlarına göre Shapiro- Wilk Testi uygulanmıştır. Normallik analizinde gruptaki öğrenci sayısı otuzun altında olduğu için Shapiro-Wilk normallik testi kullanılmıştır.

Buna göre verilerin analizinde parametrik ve nonparametrik testlerden yararlanılmıştır. Kontrol ve deney gruplarının ön test ve son test puanları arasındaki farkı incelemek için bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Shapiro-Wilk normallik varsayımı sağlamayan boyutlar için nonparametrik testlerden Mann Whitney U testi ile gruplar arasındaki farklılık incelenmiştir.

Nitel verilerin analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, “Çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür.” Bu analiz türünde, farklı kişilerin aynı soru hakkında farklı düşüncelerinin görüşülenlerden elde edildiği tarzda aktarılır. Veriler daha önceden belirlenmiş başlıklar altında özetlenir, yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulur (Yıldırım, & Şimşek, 2003).

Güvenirlilik ve Geçerlik

Geçerlik, ölçme aracı ile elde edilen verilerin amaca yönelik kullanılabilir olma özelliği olarak tanımlanmaktadır (Özdamar, 2016). Araştırmanın geçerliğini artırabilmek için farklı veri toplama araçları kullanılmıştır. Çalışma grubu araştırmanın amacına uygun olarak belirlenerek uygun analiz tekniklerinin belirlenebilmesi için de yine istatistik tekniklerden faydalanılmış ve amaca, araştırma sorularına en uygun teknik kullanılmıştır. Araştırmanın tasarlanması, amaca uygun veri toplama araçlarının seçilmesi ve geliştirilmesinde uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uygulama süreci boyunca çalışma grubundaki öğrenciler ile etkileşim halinde bulunarak görüşmeler birebir yapılmıştır. Bu kapsamda araştırmadan elde edilen bulguların inandırıcılığı (iç geçerlilik) ve genellenebilirliği artırılmaya çalışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulguların güvenilirliğini artırabilmek için bazı işlemler yapılmıştır. Bu aşamada öncelikle araştırma verilerinin toplandığı ölçme aracının iç tutarlılık katsayıları (alfa) hesaplanmıştır. Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeğin

güvenirlik hesaplamalarında alfa katsayıları kullanılmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda elde edilen sonuçların doğrulanabilmesi için toplanan tüm veriler ve verilerin analizleri, çalışma ile ilgili tüm belgeler araştırmacı tarafından saklanmıştır.

Araştırmacının Rolü

Araştırmanın nesnel, geçerli verilerle oluşturulması ve bilime katkı sunması bakımından araştırmacı, araştırmanın her evresinde alanında uzman kişilerin deneyimlerinden ve bilgilerinden faydalanmıştır. Yüksek lisans eğitimi sırasında alınan “Halk Bilimi” ve “Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Eğitimi” derslerden ilham alınarak, iki değer eğitimcisi ve bir halk bilimci olmak üzere uzmanlardan fikirlerinden faydalanılarak araştırma konusu, problemleri ve yöntemleri belirlenmiştir. Araştırmacı ölçeğin güvenilirliğini ortaya koymak amacıyla uygulama öncesinde öğrencilere uygulamıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunu uzman görüşleri olarak oluşturmuştur. Araştırmada kullanılacak materyaller araştırmacının öğretmen olmasının getirdiği tecrübe ve birikimle birlikte, diğer öğretmenlerin ve uzmanların görüşleri alınarak belirlenmiştir. Araştırmanın uygulanma aşamasında nesnel olması açısından sürece müdahale edilmemiş, uygulayıcı öğretmen gerekli şekilde bilgilendirilmiştir. Uygulamanın her aşamasında öğrencilere gerekli yönergeler belirtilerek, uygulama alanı doğal halinde uygulayıcı öğretmene bırakılmıştır. Araştırma sonunda yapılan görüşmede araştırmacı verileri yansız bir şekilde ses kaydına almış ve yönlendirici olmaktan kaçınmıştır.

Araştırma verileri araştırmacı tarafından özenle toplanmış ve verilerin analizi aşamasında danışman ve uzman kişilerin yardımlarıyla araştırma verileri raporlaştırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma sorularına ilişkin verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilerek, analiz sonuçları ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Edebi ürünlerle doğa sevgisi değerinin öğretiminin öğrencilerin çevresel tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla araştırmanın birinci sorusuna yönelik deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilere çevresel tutum ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Bu araştırma sorusu doğrultusunda bu bölümde öncelikle çevresel tutum değişkenine yönelik Shapiro-Wilk normallik testi ve tanımlayıcı (betimsel) istatistiklere yer verilmiştir. Daha sonra edebi ürünlerle ders işleme sürecinin öğrencilerin çevresel tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan t testi analizi sonuçları ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur.

Uygulamaya başlamadan önce öğrencilerin çevreye yönelik tutumlarını tespit etmek ve araştırma gruplarının tutumlarını karşılaştırmak amacıyla araştırma gruplarındaki öğrencilere çevresel tutum ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Çevresel tutum ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde kullanılacak testin belirlenmesi için Shapiro-Wilk normallik testi yapılmıştır.

Araştırmada gözlem sayısı 29'dan az olduğundan normallik testlerinden Shapiro-Wilk normallik testi kullanılır (Kalaycı, 2008). Çevresel tutum ön test verilerinin normal dağılımına uygunluğu araştırmaya katılan öğrencilerin sayısı tüm gruplarda 30'un altında olduğu için Shapiro-Wilk normallik testi kullanılarak incelenmiş, Shapiro- Wilk normallik testi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Çevresel Tutum Ölçeğinin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları

Çevresel Tutum Ölçeği	Gruplar	İstatistik	sd	p
Ön Test	DG	.940	10	.55
	KG	.889	10	.16

Tablo 5’deki Çevresel tutum ölçeğinin ön test verilerinden elde edilen puanların Shapiro-Wilk normallik testi sonuçları incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının ön test verilerinin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. DG ($p= .55$; $p>0.05$), KG ($p= .16$; $p>0.05$). Çevresel tutum ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin ön test verilerinden elde edilen puanların Shapiro-Wilk normallik testi sonuçları ise Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları

Çevresel tutum ölçeği/alt boyut	Gruplar	İstatistik	sd	p
Davranış	DG	.971	10	.90
	KG	.932	10	.46
Düşünce	DG	.917	10	.33
	KG	.892	10	.18
Eylemde Bulunmaya İsteklik	DG	.887	10	.15
	KG	.923	10	.37
Duygu	DG	.899	10	.21
	KG	.887	10	.15

Tablo 6’daki çevresel tutum ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin ön test verilerinden elde edilen puanların Shapiro-Wilk normallik testi sonuçları incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının ön test verilerinin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir [(*Davranış*, DG ($p= .90$; $p>0.05$), KG ($p= .46$; $p>0.05$); *Düşünce*; DG ($p=.33$; $p>0.05$, KG ($p= .18$; $p>0.05$); *Eylemde Bulunmaya İsteklilik*, DG ($p= .15$; $p>0.05$), KG ($p= .37$; $p>0.05$); *Duygu*, DG ($p= .21$; $p>0.05$), KG ($p= .15$; $p>0.05$)].

Çevresel tutum ölçeğinin ön test verilerinden elde edilen veriler normal dağılım gösterdiği için verilerin analizinde parametrik testlerden bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır. Araştırma gruplarına ön test olarak uygulanan çevresel tutum ölçeğinden elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 7’de, bağımsız gruplar t testi sonuçları ise Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 7. Çevresel Tutum Ölçeğinin Ön test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri

Gruplar	N	\bar{X}	Ss
DG	10	135.00	13.00
KG	10	142.20	7.33

Tablo 7’de çevresel tutum ölçeğinin ön testinden elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde, grupların ortalama puanlarının [DG ($\bar{X}= 135.00$); KG ($\bar{X}= 142.20$)] birbirine yakın olduğu görülmektedir. Grupların ortalama puanları arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar t testi analizi yapılmış, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Çevresel Tutum ölçeğinin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
DG	10	135.00	13.00	18	1.525	.14
KG	10	142.20	7.33			

Tablo 8 incelendiğinde, ön test puanlarından elde edilen verilere göre deney ve kontrol gruplarının çevresel tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($t_{(18)}=1.525$; $p= .14$; $p>0,05$). Çevresel tutum ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin ön test verilerinden elde edilen puanların tanımlayıcı istatistikleri sonuçları ise Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Ön test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri

Alt boyut	Gruplar	N	\bar{X}	Ss
Davranış	DG	10	44.30	8.27
	KG	10	50.20	4.15
Düşünce	DG	10	36.20	2.44
	KG	10	33.50	4.08
Eylemde Bulunmaya İsteklilik	DG	10	24.10	1.91
	KG	10	26.20	2.97
Duygu	DG	10	30.40	2.95
	KG	10	32.30	2.26

Tablo 9’daki çevresel tutum ölçeğinin ön testinden elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının [(Davranış; DG ($\bar{X}= 44.30$), KG ($\bar{X}= 50.20$), Düşünce; DG ($\bar{X}= 36.20$), KG ($\bar{X}= 33.50$), Eylemde bulunmaya isteklilik; DG ($\bar{X}= 24.10$), KG ($\bar{X}= 26.20$), Duygu; DG ($\bar{X}= 30.40$), KG ($\bar{X}= 32.30$)] birbirine yakın olduğu görülmektedir. Grupların çevresel tutum ölçeğine ilişkin ön test verilerinin alt boyutları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için bağımsız gruplar t testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Çevresel tutum ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t testi Sonuçları

Alt boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Davranış	DG	10	44.30	8.27	18	2.015	.05
	KG	10	50.20	4.15			
Düşünce	DG	10	36.20	2.44	18	-1.793	.09

	KG	10	33.50	4.08			
Eylemde	DG	10	24.10	1.91			
Bulunmaya	KG	10	26.20	2.97	18	1.878	.07
İsteklilik	DG	10	30.40	2.95	18	1.615	.12
Duygu	KG	10	32.30	2.26			

Tablo 10 incelendiğinde, ön test puanlarından elde edilen verilere göre çevresel tutum ölçeği alt boyutları açısından deney ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür [(*Davranış*; $t_{(18)}= 2.015$; $p= .05$, *Düşünce*; $t_{(18)}= -1.793$; $p= .09$, *Eylemde bulunmaya isteklilik*; $t_{(18)}= 1.878$; $p= .07$, *Duygu*; $t_{(18)}= 1.615$; $p= .12$; $p>0,05$)].

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Edebi ürünlerle doğa sevgisi değerinin öğretiminin öğrencilerin çevresel tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla araştırmanın birinci sorusuna yönelik deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilere çevresel tutum ölçeği son test olarak uygulanmıştır. Bu araştırma sorusu doğrultusunda bu bölümde öncelikle çevresel tutum değişkenine yönelik Shapiro -Wilk normallik testi ve tanımlayıcı (betimsel) istatistiklere yer verilmiştir. Daha sonra edebi ürünlerle ders işleme sürecinin öğrencilerin çevresel tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi ve Mann Whitney U analizi sonuçları ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur.

Uygulama sonunda öğrencilerin çevresel tutumlarına ilişkin son test verilerinin analizinde kullanılacak testleri belirlemek için Shapiro-wilk Normallik testi incelenmiş, Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları

Çevresel Tutum Ölçeği	Gruplar	İstatistik	sd	p
Son Test	DG	.940	10	.55
	KG	.935	10	.49

Tablo 11’deki Çevresel tutum ölçeğinin son test verilerinden elde edilen puanların Shapiro-Wilk normallik testi sonuçları incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının son test verilerinin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. DG ($p= .55$; $p>0,05$), KG ($p= .49$; $p>0,05$). Çevresel tutum ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin son test verilerinden elde edilen puanların Shapiro-Wilk normallik testi sonuçları ise tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları

Alt boyut	Gruplar	İstatistik	sd	p

Davranış	DG	.963	10	.81
	KG	.820	10	.02
Düşünce	DG	.924	10	.39
	KG	.994	10	.99
Eylemde Bulunmaya İsteklik	DG	.947	10	.63
	KG	.868	10	.09
Duygu	DG	.764	10	.00
	KG	.937	10	.52

Tablo 12'deki çevresel tutum ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin son test verilerinden elde edilen puanların Shapiro-Wilk normallik testi sonuçları incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının son test verilerinin düşünce ve eylemde bulunmaya isteklilik alt boyutlarının normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir [(*Düşünce*; DG (p=.39; p>0.05), KG (p= .99; p>0.05); *Eylemde Bulunmaya İsteklik*, DG (p= .63; p>0.05), KG (p= .09; p>0.05)]. Son test verilerine göre davranış ve duygu alt boyutlarının normal dağılım göstermedikleri belirlenmiştir (*Davranış*, DG (p= .81; p>0.05), KG (p= .02; p<0.05); *Duygu*, DG (p= .00; p<0.05), KG (p= .52; p>0.05).

Çevresel tutum ölçeğinin son test verilerinden elde edilen veriler normal dağılım gösterdiği için verilerin analizinde parametrik testlerden bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır. Araştırma gruplarına son test olarak uygulanan çevresel tutum ölçeğinden elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 13'te, bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 13. Çevresel Tutum Ölçeğinin Son test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri

Gruplar	N	\bar{X}	Ss
DG	10	154.70	10.79
KG	10	133.60	20.11

Tablo 13'te çevresel tutum ölçeğinin son testinden elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde, en yüksek ortalamaya sahip grubun DG (\bar{X} = 154.70) olduğu, deney grubu ortalamasının kontrol grubuna göre yüksek olduğu görülmektedir. Grupların ortalama puanları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar t testi analizi yapılmış, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Çevresel Tutum Ölçeğinin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
DG	10	154.70	10.79	18	-2.923	.00

Tablo 14’te son test puanlarından elde edilen veriler incelendiğinde, deney ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(18)} = -2.923$; $p = .00$ $p < 0,05$). Çevresel tutum ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin son test verilerinden elde edilen puanların tanımlayıcı istatistik sonuçları ise Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Çevresel Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri

Alt boyut	Gruplar	N	\bar{X}	Ss
Davranış	DG	10	59.60	6.29
	KG	10	50.10	7.51
Düşünce	DG	10	34.80	3.61
	KG	10	30.00	6.18
Eylemde Bulunmaya İsteklilik	DG	10	26.80	2.20
	KG	10	24.90	4.43
Duygu	DG	10	33.50	2.12
	KG	10	28.60	4.62

Tablo 15’de çevresel tutum ölçeğinin son testinden elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının [(Davranış; DG ($\bar{X} = 59.60$), KG ($\bar{X} = 50.10$), Düşünce; DG ($\bar{X} = 34.80$), KG ($\bar{X} = 30.00$), Eylemde bulunmaya isteklilik; DG ($\bar{X} = 26.80$), KG ($\bar{X} = 24.90$), Duygu; DG ($\bar{X} = 33.50$), KG ($\bar{X} = 28.60$)] deney grupları lehine puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Grupların çevresel tutum ölçeğine ilişkin son test verilerinin alt boyutları arasında anlamlı farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için düşünce ve eylemde bulunmaya isteklilik boyutları normal dağıldığından dolayı bağımsız gruplar t testi yapılmış ve bulgular Tablo 16’da verilmiştir. Normal dağılım göstermeyen davranış ve duygu alt boyutları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için Mann Whitney U analizi yapılmış ve Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 16. Çevresel Tutum Ölçeğinin Düşünce ve Eylemde Bulunmaya İsteklilik Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Alt boyut	Gruplar	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Düşünce	DG	10	34.80	3.61	18	-2.119	.04
	KG	10	30.00	6.18			
Eylemde Bulunmaya İsteklilik	DG	10	26.80	2.20	18	-1.214	.24
	KG	10	24.90	4.43			

Tablo 16’daki son test puanlarından elde edilen verilere göre deney ve kontrol grubunun düşünce alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu (Düşünce; $t_{(18)} = -2.119$; $p = .04$, $p < 0.05$) görülmektedir. Grupların son test puanlarından elde edilen verilere göre eylemde

bulunmaya isteklilik alt boyutunda ise gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı (Eylemde bulunmaya isteklilik; $t_{(18)} = -1.214$; $p = .24$, $p > 0,05$) tespit edilmiştir.

Tablo 17. Çevresel tutum ölçeğinin Davranış ve Duygu Alt Boyutlarına İlişkin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Mann Whitney U sonuçları

Alt boyut	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Davranış	DG	10	14.15	141.50	13.50	.00
	KG	10	6.85	68.50		
Duygu	DG	10	13.60	136.00	19.00	.01
	KG	10	7.40	74.00		

Tablo 17'deki son test puanlarından elde edilen verilere göre, deney ve kontrol grubunun davranış ve duygu alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (Davranış; $U = 13.50$, $p = .00$, $p < 0.05$, Duygu; $U = 19.00$, $p = .01$, $p < 0.05$).

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Deney grubunda yer alan öğrencilerin halk bilimi ürünleriyle dersin işlenişine ilişkin görüşlerini almak amacıyla öğrencilere 4 soru sorulmuştur. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar incelenerek değerlendirilmiştir. Yapılan görüşme formlarından alınan cevaplara ilişkin bulgulara yer verilerek elde edilen bulgular tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.. Öğrencilerin görüşlerinden bazı alıntılara yer verilmiştir.

Görüşme formunda öğrencilere yöneltilen ilk soru “Masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, ninni, türkü, tekerleme gibi halk bilimi ürünlerinden hangisini dinlemeyi ya da okumayı daha çok seversiniz? Nedeni nedir?” sorusudur. İlk soruya ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 18’de gösterilmiştir:

Tablo 18. Öğrencilerin Hangi Halk Bilimi Ürünlerini Sevdiklerine Yönelik Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Kategoriler	Öğrenci	Frekans (f)
Bilmece	Ö _{1K} , Ö _{9E} , Ö _{6K}	3
Tekerleme	Ö _{2K} , Ö _{8E} , Ö _{10K}	3
Şiir	Ö _{5K}	1
Fıkra	Ö _{7E}	1
Türkü	Ö _{4K}	1
Efsane	Ö _{3E}	1

Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde, dinlemeyi ya da okumayı sevdikleri halk bilimi ürünlerinden en çok sevilen ürünün sırasıyla bilmece, tekerleme şiir, fıkra, türkü, efsane olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ifadelerine ilişkin dikkat çeken bazı görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

Bilmece:

“Bilmecede hiçbir şey bilmiyoruz ama buna kafa yorup bunu bulmak eğlendiriyor açıkçası”[Ö1K].

“Eğlenceli, yeni bir şeyler öğrendiğim için eğlenceli”[Ö9E].

“...bilmecelerle başka yeni kelimler öğreniyorum”[Ö6K].

Tekerleme:

“...Çünkü tekerleme hem eğlenceli hem de öğretici şeyler oluyor...” [Ö2K].

“...Eğlenceli, komik komik şeyler diyorduk ya...” [Ö8E].

“Tekerlemeyi daha çok sevdim. Çünkü onu yazarken hem yeni yeni şeyler öğreniyorum genelde çok eğleniyorum... Tekerlemeyi başkaları değil de kendim ürettiğim için daha çok sevdim”[Ö10K].

Şiir:

“Şiirler hoşuma gidiyor”[Ö5K].

Fıkra:

“...Çünkü komik”[Ö7E].

Türkü:

“Türkü. Çünkü doğayla ilgiliydi, onu seviyorum”[Ö4K].

Efsane:

“Efsane. Bence daha güzel ifade ediyor bize.” [Ö3E].

Öğrencilerin sevdiklerini ifade ettikleri halk bilimi ürünleriyle ilgili görüşleri incelendiğinde; bilmeceleri yeni kelimler öğrenmeleri, düşündürücü olması, tekerlemeleri de öğretici ve eğlendirici olması yönüyle seçtikleri görülmüştür.

Öğrencilere yöneltilen “Doğayla ilgili bilgi edinirken; masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, ninni, türkü, tekerleme gibi türlerden hangisi sizin en öğretici oldu birini seçiniz? Neden bu türü seçtiğinizi kısaca açıklayınız.” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 19’da sunulmuştur:

Tablo 19. Öğrencilerin Halk Bilimi Ürünlerini Öğretici Bulma Durumlarına Yönelik Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Kategoriler	Öğrenci	Frekans (f)
Atasözü	Ö _{8E} , Ö _{7E} , Ö _{4K} , Ö _{1K}	4
Destan	Ö _{6K} , Ö _{5K}	2
Bilmece	Ö _{1K}	1
Efsane	Ö _{2K}	1
Türkü	Ö _{10K}	1
Ninni	Ö _{3E}	1
Toplam		10

Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde, halk bilimi ürünlerinden en öğretici buldukları ürünün atasözü olduğu, ardından destan, bilmece, efsane, türkü, ninni olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ifadelerine ilişkin dikkat çeken bazı görüşler aşağıda belirtilmiştir:

Atasözü:

“Atasözleri. Çünkü kelimelerin ne demek olduklarını anlamıştım. Mesela konuşurken birine ders vermek için(kullanırım)” [Ö8E].

“Atasözleri. Çünkü farkı cümleden farklı anlam çıkıyor”[Ö7E].

“Atasözü... İçindeki gizli anlamları bulmak hoşuma gidiyor”[Ö4K].

“Çünkü atasözlerinde kendimiz cevapladığımız için. Mesela “Ağaçlı köyü su basmaz” atasözünde kendimiz cevaplıyoruz ve ağaçların önemini, doğanın önemini ve bunun nasıl olduğunu bulmak beni eğlendirdi”[Ö1K].

Destan:

“... Çünkü doğaya çöp atarsak susuz kalırız, ağaçları kesersek ağaçlar azalır nefes alamayız. Merak ve heyecan duygularını hissettim”[Ö6K].

“Destan. Bir hayal ürünüdür. Merak duygusunu uyandırdı. İlk önce hayvanların göç edeceğini sanmıştım ama insanlar göç etti”[Ö5K].

Efsane:

“....Benim için efsane daha öğretici oldu. Çünkü gerçek olmasa bile onu okuyunca insanda his oluşuyor... Mesela “Çatalçam” efsanesinde ağacı kesince kan çıkıyordu gerçek değil ama gerçekmiş gibi his yaratıyor. Onu aklında tutuyorsun ben ağacı kesmemeliyim diye his geliyor içine”[Ö2K].

Türkü:

“... Doğanın bize karşı etkilerini türkülerle daha çok öğrendim”[Ö10K].

Ninni:

“...Çocuklar için daha eğlenceli olduğu için”[Ö3E].

Öğrencilerin öğretici bulduklarını ifade ettikleri halk bilimi ürünleriyle ilgili görüşleri incelendiğinde; atasözlerini mecaz anlam özelliklerinden ve ders verici niteliğinde olması, destanları merak duygularına hitap etmesinden dolayı seçtikleri görülmüştür.

Öğrencilere yöneltilen bir diğer soru “Masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, ninni, türkü, tekerleme türlerinden hangileriyle ders işlemek daha eğlencelidir?” sorusudur. Öğrencilerin bu soruya ilişkin görüşleri Tablo 20’de sunulmuştur:

Tablo 20. Öğrencilerin en eğlenceli buldukları Halk Bilimi Ürünlerine yönelik görüşlerinin Frekans dağılımı

Kategoriler	Öğrenci	Frekans (f)
Tekerleme	Ö _{8E} , Ö _{10K} , Ö _{2K}	3
Bilmece	Ö _{6K} , Ö _{9E} , Ö _{1K}	3
Efsane	Ö _{3E}	1
Fıkra	Ö _{7E}	1
Türkü	Ö _{4K}	1
Şiir	Ö _{5K}	1
Toplam		10

Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde, en eğlenceli olduğunu düşündükleri halk bilimi ürününün tekerleme ve bilmece olduğu ardından destan, efsane, fıkra, türkü ve şiir olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilere yöneltilen “Size göre dersleri masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, türkü, tekerleme gibi türlerle işlemeyi mi normal öğretmenin ders anlattığı yönüme bir ders anlatımını mı tercih edersiniz? , artıları ve eksileri nelerdir?” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 21’de gösterilmiştir:

Tablo 21. Öğrencilerin Halk Bilimi Ürünleriyle ve Normal Öğretmenin Ders Anlattığı Yöntemlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Öğretim Yöntemi	Öğrenci	Frekans (f)
Halk bilimi ürünleriyle öğretim yöntemi	Ö _{1K} , Ö _{2K} , Ö _{3E} , Ö _{4K} , Ö _{5K} , Ö _{6K} , Ö _{8E} , Ö _{9E} , Ö _{10K}	9
Normal öğretmenin ders anlattığı yöntem	Ö _{7E}	1
Toplam		10

Tablo 21’e göre öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde, sınıfın neredeyse tamamı halk bilimi ürünleriyle derslerin işlenişini tercih ederken sadece bir öğrencinin , (f=1,

%10) normal ders anlatımını tercih ettiği belirlenmiştir. Öğrencilerin ifadelerine ilişkin dikkat çeken görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

Halk bilimi ürünleriyle öğretim:

“...Çünkü kendim bir şeyler yaptığım için daha faydalı. Diğerinde öğretmen anlattığı için biraz sıkılıyorum”[Ö6K].

“...Çünkü biraz daha eğlenceli, sıkıcı direk yazmak falan. Halk bilimi ürünleriyle daha çok eğlendim, daha çok zekâm gelişti”[Ö8E].

“...Çünkü öğretmen anlatsaydı biraz sıkıcı olabilirdi. Bence kendimiz yapınca daha yeni şeyler öğrendik”[Ö10K].

“...Çünkü kendi fikirlerimi yazabiliyorum. Öğretmen anlatırken kendi fikirlerimi bazen söyleyemiyorum söz hakkı alamadığım için. Halk bilimi ürünlerinin güzel olduğunu düşünüyorum”[Ö5K].

“Bence bizim kendimiz yaptığımız daha iyi. Çünkü insan dinleyince değil de kendimiz yapınca aklımda kalıyor. Dinleyince unutulup gidiyor”[Ö2K].

“...Kendim yapınca daha iyi”[Ö9E].

“...Öğretmenin anlattıklarından sıkılıyordum, böylesi daha eğlenceli”[Ö4K].

“...Bence izleyerek ve görerek yapmalıyız”[Ö3E].

“Klasik derstense etkinlikleri daha çok sevdim. Çünkü hiç bilmediğimiz şeyleri araştırıp öğreniyoruz. Klasik derste de tartışıyoruz ama burada kendimiz kafa yorup bulmamız beni daha çok eğlendirdi... Kendi yaptıklarımızda kendi eserimizi ortaya çıkarıyoruz...” [Ö1K].

Normal öğretim yöntemi:

“...Çünkü öğretmen her şeyi sana söylüyor... Kendimiz oluştururken zorlanıyoruz...” [Ö7E].

Öğrencilerin ders işleme süreciyle ilgili görüşleri incelendiğinde; halk bilimi ürünleriyle ders işlerken derse aktif katılım sağladıklarından dolayı kendilerini daha iyi ifade edebildiklerini, yaparak- yaşayarak öğrenmenin daha faydalı olduğunu, derslerin daha eğlenceli geçtiğini ve derste sıkılmadıklarını ifade ettikleri görülmüştür

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmaya bulguları ile tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Bu araştırmada, halk bilimi ürünleriyle doğa sevgisi değerinin öğretiminin öğrencilerin çevresel tutumlarına etkisi ve sürece yönelik öğrenci görüşleri belirlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

1. Halk bilimi ürünleriyle doğa sevgisi değerinin öğretildiği deney grubu öğrencilerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilerden “davranış”, “duygu”, “düşünce ” alt boyutlarına göre son testleri değerlendirildiğinde deney grubunda verilen eğitimin öğrencilerin davranış, duygu ve düşünce tutumlarını, önemli ölçüde artırdığı tespit edilmiştir.

2. Halk bilimi ürünleriyle doğa sevgisi değerinin öğretildiği deney grubu öğrencilerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilerden “eylemde bulunmaya isteklilik” alt boyutuna göre son testleri değerlendirildiğinde deney grubunda gerçekleştirilen sürecin öğrencilerin eylemde bulunmaya isteklilik tutumlarında önemli sayılabilecek bir gelişme göstermedikleri tespit edilmiştir.

3. Deney grubunda yer alan öğrencilerle yapılan görüşmeler ışığında, öğrencilerin doğa sevgisi değerini içeren halk bilimi ürünleriyle ders işlenişine ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları ve süreçten keyif aldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde, dinlemeyi ya da okumayı en çok sevdikleri halk bilimi ürününün bilmece ve tekerleme olduğu, en öğretici ürünün atasözleri olduğu, en eğlenceli halk bilimi ürününün tekerlemeler olduğu ve halk bilimi ürünleriyle öğretimi tercih ettikleri sonuçları tespit edilmiştir.

Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemine yönelik araştırma başında öğrencilerin çevreye karşı tutumlarını belirlemek için deney ve kontrol grubuna ön test uygulaması yapılmıştır. Uygulama sonucu ön test verileri normal dağılım gösterdiği için bağımsız gruplar t testi

yapılmış ve öğrencilerin ön test verilerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu bağlamda öğrencilerin çalışma başında çevreye karşı tutumlarının birbirlerine denk oldukları belirlenmiştir. Uygulama öncesi grupların çevreye yönelik tutumlarının denk olması araştırmaya eşit şartlarda başlama imkânı sağlamıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik araştırma uygulamaları sonucunda öğrencilerin son test bulguları incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre çevresel tutumlarının anlamlı şekilde arttığı belirlenmiştir. Öğrencilerin çevresel tutumları alt boyutlar açısından incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin “davranış”, “duygu”, “düşünce” alt boyutlarının geliştiği, “eylemde bulunmaya isteklilik” boyutunun ise yeterince gelişmediği belirlenmiştir. Bu bağlamda halk bilimi ürünlerinin öğrencilerin doğa sevgisi değerini geliştirdiği görülmektedir.

“Eylemde bulunmaya isteklilik” alt boyutunun yeterince gelişmemesine ilişkin bulgulara bakıldığında; öğrencilerin doğa için parasını paylaşma, hazır gıdalardan uzaklaşma, su tasarrufu için banyoda daha az su kullanma, araba yerine toplu taşımayı kullanma gibi eylemlerde kararsız kaldıkları görülmüştür. Öğrencilerin buldukları gelişim düzeyleri itibarıyla kendi yaşantılarında doğa için kısıtlama yapma konusunda kararsızlıkları olması normal görülebilir. Öğrencilere doğa için yapacakları eylemlerin sonuçlarının daha fazla sezdirilebileceği, öğrencilerin içinde olacağı uygulamalı etkinliklerle onların bu kararsızlıkları ortadan kaldırılabilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik araştırma sonunda öğrencilerle yapılan görüşmelerde de halk bilimi ürünleriyle yapılan değer eğitimi etkinliklerinin öğrencilerde olumlu etkiler yarattığı görülmektedir.

Öğrencilerin yeni kelimeler öğrenmeleri, düşündürücü olması yönüyle bilmeceleri, öğretici ve eğlendirici olması yönüyle tekerlemeleri sevdikleri görülmüştür. Atasözlerini mecaz anlam özellikleri ve ders verici niteliğinde olması, destanları merak duygularına hitap etmesinden dolayı daha öğretici bulmuştur. Bilmece ve tekerlemeler özellikleri bakımından çocuklara hitap eden ses özellikleri (kafiye, aliterasyon, tekrar vb.), merak ve hayal dünyalarına hitap eden ve ilgilerini çekici halk bilimi türleri olmalarından dolayı en eğlendikleri halk bilimi ürünleri olmuştur. Öğrencilerin büyük bir kısmı halk bilimi ürünleriyle ders işleme sürecini; derse aktif katılım sağlamaları, kendilerini ifade etme fırsatı bulmaları, yaparak- yaşayarak öğrenmeleri ve daha eğlenceli ders işlemeleri yönüyle tercih ettikleri görülmektedir. Genel olarak halk bilimi ürünlerinin öğreten, düşündürücü, eğlendiren, öğütleyen, merak uyandıran, hayal dünyalarını geliştiren, dilin özelliklerini sezdiren, dersleri

daha aktif ve eğlenceli hale getiren eğitim materyalleri olması yönüyle öğrencilerin değerleri kazanmasına katkı sağladığı görülmektedir.

Literatür incelemesi yapıldığında, edebi ürünlerin değer eğitimine katkı sağladığı destekleyici çalışmalar yer almaktadır. M.T. Signes, M. Kazmierczak, L. Amado, A. Acereda ve L.M.B. Bartoli (2017) yaptıkları çalışmada öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkı sunmak için değer eğitiminin önemli olduğunu ve bunu edebi metinlerle yapmanın öğrencileri teşvik ettiği sonucuna varmıştır. Benzer bir çalışmada G.L. Lee (2011) okulöncesi çağı çocuklarına onların ilgisini çeken halk edebiyatı ürünleriyle değer öğretiminin önemli olduğu sonucuna varmıştır. T. Harmanşa (2017) 4. sınıf öğrencilerine yönelik çalışmasında Sosyal Bilgiler Dersi'nde edebi ürünlerin dürüstlük değerini kazandırmadaki etkisini nitel yöntem kullanarak araştırmıştır. Deney ve kontrol grubuna uygulanan edebi eserlerin deney grubu lehine etkili olduğu ve araştırma sonucunda edebi ürünlerin dürüstlük değerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. M. Demirtaş (2012) çocuk edebiyatı eserlerinin karakter eğitime etkisini ön test-son test deneysel model kullanarak araştırmıştır. Deney grubu ve kontrol grubu öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada çocuk edebiyatı eserleriyle eğitim yapılan deney grubunun kontrol grubuna göre karakter eğitiminin olumlu yönde geliştiğini ve edebiyat temelli karakter eğitiminin olumlu etkilerini tespit etmiştir. Benzer bir araştırmada F. Destebaşı (2011) çocuk edebiyatı eserlerinin karakter eğitime etkisini araştırıp deney grubunun ahlaki gelişim düzeylerinin, kontrol grubu öğrencilerine göre anlamlı şekilde arttığı sonucuna varmıştır. A. Torres ve A. Bird (2015) yaptıkları çalışmada öğretim programlarının edebi yeterlilik üzerine kurulmasıyla öğrencilerin eleştirel düşüncelerinin gelişeceği, öğrencilerin öğrenmeyi gerçek dünyaya aktarmalarının kolaylaşacağı ve dil gelişimlerine çeşitli şekillerde katkı sunacağını belirtmişlerdir. Yine M. Çelik (2013) edebiyat ve eğitim ilişkisini incelediği çalışmasında edebiyatın eğitimde yöntem ve teknik olarak kullanılacağı sonucuna varmıştır. T. Demirtaş (2012) Nasrettin Hoca Fıkraları'nın Türkçe dersi ve değer eğitiminde önemini ortaya koymak için yürüttüğü betimsel çalışmada başta Türkçe dersinde değer aktarımı olmak üzere, diğer disiplinlerde de araç olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Halk bilimi ürünleriyle değer eğitimi konusunda çalışmaların ayrı ayrı yer aldığı birçok çalışma olduğu görülmektedir. Ancak halk bilimi ürünlerinden masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, ninni, türkü, tekerleme ürünlerinin bir arada kullanılarak değer eğitimi çalışması yapılan çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu durum çalışmanın özgün olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin doğaya karşı tutumlarının geliştirilmesine yönelik literatürde farklı etkinliklerle çalışmaların yapıldığı görülmektedir. M.Tahiroğlu (2011) çalışmasında

öğrencilere doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olmaya önem verme değerlerini vermek ve tutumlarını belirlemek için karma araştırma yöntemi ile çalışma yapmıştır. Öğrencilere süreç içerisinde değer eğitimi etkinlikleri uygulamış ön test-son test deneysel modelle nicel, görüşme formuyla nitel tespitler yapmıştır. Nicel verileri incelediğinde öğrencilerin etkinliklerle doğa sevgisi ve sağlıklı olma boyutunun erkek öğrenci tutumlarında anlamlı fark olmadığı, kız öğrencilerinin temizlik tutumlarının geliştiği, nitel verileri incelediğinde ise öğrencilerin kazanım düzeyleri ve davranışlarında olumlu etki olduğu sonucuna varmıştır. Benzer bir çalışmada Y. Hadzigeorgiou, B. Prevezanou, M. Kabouropoulou ve M. Konsolas (2011) anaokulu öğrencilerine ağacın önemini hikaye anlatım yoluyla kazandırmak için ön test-son test deneysel modelle yaptıkları çalışmada, hikayelerin çevre eğitiminde etkili olduğu sonucuna varmıştır. G. Burke ve A.C. Mackenzie (2010) çevre mekan kavramlarının kazandırılmasında resimli çocuk kitaplarının etkinliğini araştırmış ve çocuklarda çevre ve mekan bilinci geliştirmede resimli kitapların etkili olduğu sonucuna varmıştır. G. Ok (2016) doğa eğitimi etkinlikleriyle öğrencilerin çevre eğitimi ve çevre tutumlarının gelişimini araştırmıştır. Doğa eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin hem çevre bilgisi hem de çevresel tutumlarında gelişme olduğu sonucuna varmıştır.

Sonuç olarak gelişen dünyada kültürel etkileşimler hızla artmakta ve kültür olgusu daha da önem kazanmaktadır. Kültür olgusunun korunmasında halk bilimi ürünleri en önemli araçlardır. İnsanlar tarafından acımasızca bozulan doğa, genç beyinlerin çocuk yaşlardan itibaren eğitilmesiyle korunabilecektir. Yarının büyükleri çocukların kültürel olarak iyi yetişmeleri ve çevre bilincine sahip olmaları nesilden nesile aktarılan halk bilimi ürünleriyle onları eğitmekten geçmektedir. Bu bağlamda yenilenen Türkçe müfredatında da kendisine önemli yer bulan değer eğitiminde halk bilimi ürünlerinden faydalanılması etkili olacaktır. Çocukların kendi geçmişini tanıması, günümüz dünyasının olumsuz kültürel öğelerinden korunması ve doğasever olarak büyümesi için halk bilimi ürünleri değer eğitimi etkili bir araç olarak kullanılmalıdır.

Öneriler

Elde edilen sonuçlara göre şu önerilerde bulunulabilir:

1. Bu çalışmada öğrencilerin doğa sevgisi değeri eylemde bulunmaya isteklilik alt boyutu yeterince geliştirilemediğinden benzer çalışmalarda eylemde bulunmaya isteklilik boyutunu geliştirmek için farklı etkinliklere (drama, doğa gezileri, ağaçlandırma çalışmaları vb. gibi öğrencilerin aktif katılım sağlayacağı çevre eğitimi etkinlikleri) yer verilebilir.

2. Bu araştırmada halk bilimi ürünleriyle doğa sevgisi değerini öğretilmi geręekleřtirilmiřtir. Yapılacak benzer çalışmalarda halk bilimi ürünlerinin farklı değerleri geliştirmede etkisi araştırılabilir.
3. Türkçe ders kitaplarında yer alan halk bilimi ürünleri değer eğitimi açısından incelenebilir.
4. Öğretmenlerin halk bilimi ürünleriyle değer eğitimi konusunda düşüncelerini belirlemek için çalışmalar yapılabilir.
5. Öğretmenlere mesleki gelişimleri açısından halk bilimi ürünleriyle değer eğitimi konusunda MEB tarafından hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenebilir.
6. Öğretmenler bu çalışma kapsamında geliştirilen ve kendi geliştirecekleri halk bilimi ürünleriyle ilgili etkinlikleri derslerinde kullanabilirler.

KAYNAKÇA

- Adler, N. (1991). *International dimensions of organizational behavior*. (2.Baskı). Boston: PWS-Kent.
- Akbaşı, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Akkaya, N. (2014). Keloğlan Masallarında yer alan değerlerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 312-324. <http://www.asosjournal.com> adresinden alınmıştır.
- Aktepe, V. & Temur, M. (2018). R. Sever, & E. Yalçınkaya(Ed.) *Çevre Eğitimi* içinde, (1.Baskı, s.s.131-160). Ankara: Pegem Akademi.
- Akyüz, E. (2015). Çevre sorunlar ve insan hakları ilişkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(15), 427-436. <http://www.asosjournal.com> adresinden alınmıştır.
- Alım, M. (2014). Avrupa Birliği üyelik sürecinde Türkiye’de çevre ve ilköğretimde çevre eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 599-616. <http://www.kefdergi.com> adresinden alınmıştır.
- Anayasa. (2018, Eylül 11). *Türkiye Büyük Millet Meclisi*. Türkiye Büyük Millet Meclisi: https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf adresinden alınmıştır.
- Aral, A. E. (2015). Uygulamalı halk bilimi açısından eğitim sürecinde Dede Korkut. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 15(2), 124-138. <http://tdid.ege.edu.tr> adresinden alınmıştır.
- Artun, E. (2004). *Türk halk edebiyatına giriş*. (1.Baskı). İstanbul: Kitapevi Yayınları.
- Aslan, F. (2012). Halk bilimsel bir terim olarak “Efsane” üzerine bazı dikkatler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(23), 82-90. <http://www.sosyalarastirmalar.com> adresinden alınmıştır.
- Atasoy, E., & Ertürk, H. (2008). İlköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisi üzerine bir alan araştırması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(11), 105-122. <https://www.pegem.net> adresinden alınmıştır.
- Avcı, Y. Y. (2013). Cahit Uçuk’un masallarında dil ve çocuk eğitimi üzerine bir değerlendirme. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 72-78. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Aydın, M. (2011). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış*, 7(19), 39-45. <http://vizyon21y.com> adresinden alınmıştır.
- Aydın, M.Z. (2010). Okulda değerler eğitimi. *Eğitime Bakış*, 6(18), 16-19. <http://www.mehmetzekiaydin.com/makaleler/2010-34.pdf> adresinden alınmıştır.
- Aydın, N. (2015). Bir folklor gönüllüsü Ahmet şükrü Esen ve defterlerindeki mâniler. *Sütad Dergisi*, 1(38), 213-226. <http://sutad.selcuk.edu.tr> adresinden alınmıştır.
- Ayvaz, Z. (1998). *İnsan ve çevre uyumu*. (1.Baskı). İzmir: Çevre Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Baki, Y., & Karakuş, N. (2014). Fıkra türünün eğitimdeki yeri ve Türkçe ders kitaplarında kullanılabilirliği. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(17), 785-812. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr> adresinden alınmıştır.

- Balta, E. E. (2013). Bilmecelerin dil-düşünme bağlamında eğitimdeki yeri ve önemi. *Turkish Studies*, 8(1), 891-899. <http://www.acarindex.com> adresinden alınmıştır.
- Bars, M. E. (2013). Mitlerdeki büyük gerçeklik. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 219-230. <http://www.tekederjisi.com> adresinden alınmıştır.
- Barış, D.A., & Ece, A.S. (2015). Kültürel değerlerin aktarılmasında çocuk tekerlemeleri"Tekermeleri biliyor muyuz?". *Değer Eğitimi Dergisi*, 13(29), 343-368. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Baş, B. (2002). Temel dil becerilerinin öğretiminde atasözlerinin kullanılması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 60-68. <http://pauegitimdergi.pau.edu.tr> adresinden alınmıştır.
- Başgöz, İ. (2008). *Türkü*. (1.Baskı). İstanbul: Pan Yayınları.
- Batur, S. (1998). *Türk halk edebiyatı*. (1.baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Baykal, T., & Baykal, H. (2008). Küreselleşen dünyada çevre sorunları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 2-17. <http://www.mku.edu.tr> adresinden alınmıştır.
- Beldağ, A., & Aktaş E. (2016). Sosyal Bilgiler öğretiminde edebi eserlerin kullanımı: Nitel bir çalışma. *Erizncan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 953-981.doi: 10.17556/jef.72887
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar*. (1.Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bulut, S. (2011). *Atasözlerinin Değerler Eğitimindeki Yeri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye.
- Burke, G., & Mackenzie, A.C. (2010). What's there, what if, what then, and what can we do? An immersive and embodied experience of environment and place through children's literature. *Environmental Education Research*, 16(3-4), 311-330. doi: 10.1080/13504621003715361
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Deneyisel desenler*.(4.baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyükyıldız, Z. (2009). *Türk Halk Müziği-Ulusal Türk Müziği*. (1. Baskı). İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Cansaran, A., & Yıldırım, C. (2014). O. Bozkurt (Ed). *Çevre eğitimi içinde* (4.Baskı, s.s.2-17). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma araştırma yöntemine giriş*. (1.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Creswell, J. W., & Plano Clark V. (2007) *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: Sages.
- Çankırılı, A. (2015). *Ailede ve okulda değerler eğitimi*. (1.Baskı) İstanbul: Uğur Böceği Yayınları.
- Çelik, M. (2013). *Edebiyat- eğitim ilişkisi*. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alınmıştır. (Tez No. 351837).
- Çelikkaya, H. (1996). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi*. (7.Baskı) İstanbul: Alfa Yayınları.
- Çevre Atlası (2004). *T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü*. Ankara.

- Çobanoğlu, Ö. (1999). *Halk bilimi kuramları ve araştırma yöntemleri tarihine giriş*. (1.Baskı) Ankara: Akçağ Yayınları.
- Demirtaş, M. (2012). *Çocuk edebiyatı eserlerinin 6.sınıf öğrencilerinin karakter gelişimine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi' nden alınmıştır. (Tez No. 319997).
- Demirtaş, T. (2012). *Değer eğitiminde edebi ürünlerden yararlanma: Nasrettin Hoca Fıkraları*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi' nden alınmıştır. (Tez No.328104).
- Destebaşı, F. (2011). *Çocuk edebiyatı eserlerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin karakter gelişimine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi' nden alınmıştır. (Tez No. 278838).
- Diñçer M. (2019, 22 Mart). Yurdumda şarkısı sözleri [Blog yazısı]. <http://www.arabuloku.com/yurdumda-sarkisi-sozleri.html> adresinden alınmıştır.
- Duymaz, A. (2002). *İrfanı arzulayan sözler tekerlemeler*.(1.Baskı) Ankara: Akçağ Yayınları.
- Düzgün, Ü. K. (2016). M. Aça(Ed.). *Halk Bilimi El Kitabı* içinde (1.Baskı, s.s.47-56). Konya: Kömen Yayınları.
- Ekici, M. (2000). Halk, halk bilim ve halk bilgisi üzerine bir deneme. *Milli Folklor*, 12(45), 2-8. <http://www.millifolklor.com> adresinden alınmıştır.
- Ekşi, H. (2003). Temel insanî değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım:Karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96. <http://ded.dem.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Ekşi, H., & Katılmış, A. (2016). *Uygulama örnekleriyle değerler eğitimi*. (1.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Elçin, Ş. (1986). *Folklor ve halk edebiyatının milli birliğin oluşmasındaki rolü*. (1.Baskı). Ankara: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü.
- Elçin, Ş. (2013). *Halk edebiyatına giriş*. (11.Baskı). Ankara: Akdağ Yayınları.
- Erdal, K., Celepoğlu, A., Kılıç, Y., Arıcı, A. F., & Kara, T. R. (2011). Ö. Yılar, & L. Turan(Ed.) *Eğitim Fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde, (3.Baskı, s.s.143). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur:Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(4), 55-72. <http://ded.dem.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Erkenekli, M. (2013). Toplumsal kültür araştırmaları için değer merkezli bütünleşik bir kültür modeli önerisi. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 12(1), 147-172. <http://www.kho.edu.tr> adresinden alınmıştır.
- Erten, S. (2004). Çevre eğitimi ve çevre bilinci nedir, çevre eğitimi nasıl olmalıdır? *Çevre ve İnsan Dergisi*, 25(65), 1-13. <http://yunus.hacettepe.edu.tr> adresinden alınmıştır.
- Ertürk, H. (1998). *Çevre bilimlerine giriş*. (5.Baskı). Bursa: Ceylan Matbaacılık.
- Fichter, J. (1990). *Sosyoloji nedir?* (3.Baskı). Konya: Anı Yayınları.
- Fırat, H. (2014). Ömer Seyfettin'in fıkra kaynaklı hikâyelerinde din ve ahlakî değerler. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(3), 12-24. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Geçmiş, H. H., & Salı, G. (2014). H. G. Ogelman (Ed.) *Çocuk ve Çevre* içinde (1.Baskı, s.s.7-36). Ankara: Eğiten Kitap.

- Gökçe, N., Kaya, E., Aktay, S., & Özden, M. (2007). İlköretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutumları. *İlköretim Online*, 6(3), 452-468. <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Gözler, H. F. (1978). *Örnekleriyle temel kompozisyon bilgileri*. (1.Baskı). İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri.
- Gül, G. (2004). Birey toplum eğitim ve öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 223-236. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Gülây, H., & Ekici, G. (2010). MEB okul öncesi eğitim programının çevre eğitimi açısından analizi. *Türk Fen Eğitim Dergisi*, 7(1), 74-84. <http://www.tused.org> adresinden alınmıştır.
- Güler, A. (2001). Korku kültürü yerine değerler kültürü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 193-203. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- Gülyüz, H. (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. (2.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Günay, U. (1995). Folklor Nedir? *Ülkü Ocağı*, 5(1), 18.
- Güney E. (2008). *Genel ortam kirlenmesi*. (1.Baskı). Ankara: Palme Yayıncılık.
- Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. (4.Baskı). İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Güven, A. Z. (2014). Türk efsanelerinin değerler eğitimi bakımından incelenmesi., *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 225-246. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve kültür*. (2.Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Harmanş, T. (2017). *4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde dürüstlük değerini kazandırmada edebi ürünlerin kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alınmıştır. (Tez No. 497541).
- Hadzigeorgiou, Y., Prevezanou, B., Kabouropoulou M., & Konsolas, M. (2011). Teaching about the importance of trees: A study with young children. *Environmental Education Research*, 17(4), 519-536.doi: 10.1080/13504622.2010.549938
- İlgar, R. (2007). Çevre eğitiminde yaygın eğitimin rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 38-50. <https://arastirmax.com> adresinden alınmıştır.
- Kalaça, H. (2013). *Türk Atasözleriyle Değerler Eğitimi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi ,İstanbul, Türkiye.
- Kalaycı, Ş. (2016). *Uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. (7.Baskı) Ankara:Asil Yayınevi
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (24.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, A., & Aslan, G. (2012). İlköğretim öğrencilerine çevre bilincinin kazandırılmasında çevre eğitiminin rolü:Ekoloji temelli yaz kampı örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 4(2), 259-276. <http://www.acarindex.com> adresinden alınmıştır.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Karatay, H. (2011). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies*, 6(1), 1398-1412. <http://www.turkishstudies.net> adresinden alınmıştır.

- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, (198), 97-109. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Kayabaşı, O. A., & Günindi, Y. (2016). Çocuk oyunlarında tekerlemenin yeri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 5(13),19-30. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Kaynak, İ. H. (2012). İnsanın anlam arayışında din ve Mit'lerin rolü. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 673-682. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Kaynak, M., Önder, M., & Subaşı, Ç. (2018). Türk ninnilerinin değer eğitimi açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 594-602.doi: 10.17755/esosder.337879
- Kıbrıs, İ. (2000). *Uygulamalı çocuk edebiyatı*.(1.Baskı). Ankara: Eylül Yayınevi.
- Kırmızı, F. S. (2014). 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı metinlerinde yer Alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 217-259. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Koç, R. (2018). Çocuklara Değer Aktarımının Önemi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 1(65), 1-16. doi:10.9761/JASSS6951
- Kulaksızoğlu, A., & Dilmaç, B. (2000). İnsani değerler eğitimi programı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (12), 199-208. <http://dSPACE.marmara.edu.tr> adresinden alınmıştır.
- Kurtuluş, M. (2011). Halkbilimi öğreniminde tür kavramının konumu. *Milli Folklor Dergisi*, 23(91), 226-242. <http://www.millifolklor.com> adresinden alınmıştır.
- Külünkoğlu, T. (2010). *İlköğretim 1.Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Metnlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi' nden alınmıştır. (Tez No:263792)
- Lee, G.L. (2011). Best practices of teaching traditional beliefs using Korean folk literature. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 417-421.doi: 10.1016/j.sbspro.2011.03.114
- Merriam, S. B. (2013). Ç. Turan içinde, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçi Bir Rehber*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- MEB. (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Merter, F., & Yılmaz, F. (2012). Sınıf öğretmenliği adaylarının küreselleşme çerçevesinde değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *International Journal of Social Science*, 5(3), 285-300. <https://www.jasstudies.com> adresinden alınmıştır.
- Nalcıoğlu, A. U. (2016). Edebiyat ve kültür üzerine. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 701-710. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Nas, R. (2004). *Örneklerle çocuk edebiyatı*.(1.Baskı). Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Oğuzkan, F. (2001). *Çocuk edebiyatı*.(7.Baskı). Ankara: Anı Yayınevi.
- Ok, G. (2016). *Doğa eğitimi etkinliklerinin ilköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutum ve bilgi düzeyine etkisi*. (Doktora tezi).Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi' nden alınmıştır. (Tez No. 430752).
- Öcal, T., & Dinç, Y. (2018). R. Sever, & E. Yalçınkaya(Ed.) *Çevre Eğitimi* içinde, (1.Baskı, s.s.75-105). Ankara: Pegem Akademi.
- Ögel, B. (1997). *Türk mitolojisi - I*. (1.Baskı). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Örnek, S. V. (1995). *Türk halk bilimi*. (1.Baskı). Ankara: Kültür Bakanlığı.

- Özbek, M. (1994). *Folklor ve türkülerimiz*. (1.Baskı). İstanbul: Ötüken Yayın Evi.
- Özcan, H. (2008). Halk edebiyatı metinlerinin çocuk edebiyatına kaynak olması ve örneklem olarak dede korkut hikayeleri. *Turkish Studies*, 3(2), 583-603. <http://docplayer.biz.tr> adresinden alınmıştır.
- Özçelik, D. A. (2014). *Eğitim programları ve öğretim*. (3.Baskı).Ankara:Pegem Yayıncılık.
- Özdamar, K. (2016) *Eğitim, sağlık ve davranış bilimlerinde ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi: IBM SPSS, IBM SPSS AMOS ve MINTAP uygulamalı*. (1.Bası). Eskişehir: Nisan Kitapevi.
- Özdemir, C. (2016). Değerlerin Aktarımı Bağlamında Aşık Edebiyatı ve Gençlik. *Karadeniz Dergisi*, (32), 227-236. doi: 10.17498/kdeniz.279551
- Özel, Ş. (1985). *Çocuk tekerlemeleri*. (1.Baskı). Ankara,: Ezgi Yayıncılık.
- Özgüven, İ. E. (1994). *Psikolojik testler*. (14.Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özhancı, E., & Yılmaz, H. (2015). Doğa sevgisi değeri (Doğayı koruma ve doğadan yararlanma) ve peyzaj. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 12(1), 39-45. <https://www.researchgate.net> adresinden alınmıştır.
- Özkubat, S., & Demiriz, S. (2013). Çevreye Karşı Motivasyon Ölçeği'nin okul Öncesi öğretmen adayları üzerinde geçerlik güvenirlik çalışması. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 87-114. <http://dergi.amasya.edu.tr> adresinden alınmıştır.
- Özlem, D. (2001). *Max Weber'de bilim ve sosyoloji*. (3.Baskı). İstanbul: İnkılap yayınları.
- Öztürk, C., Coşkun Keskin, S., & Otluoğlu, R. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. (5.Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Saban, A. (2014). Türk Atasözlerinin Bakış Açısıyla Eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 1(203),37-54. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Seçkin, A. (2013). Kültürel bir miras olarak atasözlerinin kullanımı üzerine Türkçe Öğretmenleri'nin görüşleri. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 19(75), 173-192. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Sepetçioğlu, M. N. (1998). *Karşılaştırmalı Türk Destanları*.(6.Baskı). İstanbul: İrfan Yayınevi.
- Sever, R., & Yalçınkaya, E. (2018). R. Sever, & E. Yalçınkaya(Ed.) *Çevre Eğitimi içinde*, (1.Baskı, s.s.2-17). Ankara: Pegem Akademi.
- Sevindik, A. (2017). Eski ve yeni destan araştırmaları üzerinden Türk Destan Araştırmaları'na genel bir bakış. *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 90-99. <http://dedekorkutdergisi.com> adresinden alınmıştır.
- Seyidoğlu, B. (1995). *Mitoloji üzerine araştırmalar metinler-tahliller*. (1.Baskı).Kayseri: Bizim Gençlik Yayınları.
- Sezen, L. (2005). *Halk Bilimi ve Derleme Metodları*.(5.Baskı). Erzurum: Yeni Zamanlar Sahaf.
- Şanlı, Y. (1984). Çevre sorunları ve besin kirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Vet. Fak. Dergisi*, (özel sayı), 17-37. <http://eurasianjvetsci.org> adresinden alınmıştır.
- Signes, M.T., Kazmierczak, M., Amado, L., Acereda, A., & Bartoli, L.M.B. (2017). Children's literature and education in values: Self-esteem as the basis for a resilient attitude children's literature and Education in values: Self-esteem as the basis for a

resilient attitude. *Edukacja Elementarna w Teorii - Praktyce*, 3(45), 13-22. <http://yadda.icm.edu> adresinden alınmıştır.

Şirin, M. N. (1987). *Çocuk Edebiyatı*. (1.Baskı). İstanbul: Gökyüzü Yayınları.

Tahiroğlu, M. (2011). *İlköğretim 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olmaya önem verme değerlerinin öğretimi ve öğrenci tutumlarının belirlenmesi*. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi' nden alınmıştır.(Tez No. 290529).

Tahiroğlu, M., Yıldırım, T., & Çetin, T. (2010). Değer eğitimi yöntemlerine uygun olarak geliştirilen çevre eğitimi etkinliğinin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencileri'nin çevreye ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 231-248. <https://s3.amazonaws.com/academia.edu> adresinden alınmıştır.

Tanju, E. H. (2013). M. Gönen (Ed.) içinde, *Çocuk Edebiyatı* (2.Baskı, (s.s. 93-155). Ankara: Ertem Matbaası.

Taşkaya, S. M., & Coşkun, İ. (2009). Âşık Feymânî'nin Şiirlerinde eğitim ve eğitim unsurları. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 259-278. <http://sutad.selcuk.edu.tr> adresinden alınmıştır.

TDK. (2018, 10 Eylül). <http://tdk.gov.tr>. 10 Eylül, 2018 tarihinde TÜRK DİL KURUMU: <http://www.tdk.gov.tr> adresinden alınmıştır.

Temizyürek, F., & Vargelen, H. (2016). Türkçe Öğretmeni Adayları'nın masal farkındalığını ve bu farkındalığın kültürel değerlerin aktarımındaki önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 60-70. <http://www.jret.org> adresinden alınmıştır.

Tezel, N. (1985). *Türk masalları*.(1.Baskı). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Tores, A.R., & Bird, A.R. Reshaping Curriculum to Enhance the Relevance of Literary Competence in Children's Education. *Childhood Education*, 91(1), 9-15.doi: 10.1080/00094056.2015.1001657

TTKB. (2017). *Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine*. Ankara: Ankara Basımevi.

Turan, R., & Ulusoy, K. (2016). *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*.(2.Baskı).Ankara,: Pegem Yayıncılık.

Tuğsuz M. (2019, 20 Mart) Ninni Perisi- Kedi Gelmiş [Video Dosyası] <https://www.youtube.com/watch?v=UMNHliWjnz0> adresinden alınmıştır.

Turhan, M., & Kova, Ö. (2012). Değerler eğitimi açısından Türk Halk Müziği ve Halk Ozanları: Neşet Ertaş, Âşık Mahsuni Şerif,Âşık Veysel ve Özay Gönüm bağlamında bir inceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3(6), 117-128. <https://dergipark.org.tr> adresinden alınmıştır.

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559. <http://www.kuey.net> adresinden alınmıştır.

Ungan, S. (2009). Dil gelişim aracı olarak tekerlemeler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 218-225. <http://www.journalagent.com> adresinden alınmıştır.

Ungan, S. (2009). *İşlevsel yönleriyle ninniler*.(1.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

- VanGundy, A. (2005). *Activities for teaching creativity and problem solving*. SanFrancisco, <http://www.bio-nica.info/biblioteca/VanGoundy2005101ActivitiesTeaching.pdf>: John Wiley&Sons Inc. .
- Yalçın, A., & Aktaş, G. (2002). *Çocuk edebiyatı*.(1.Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yalçınkaya, E. (2015). Bektaşî Fıkralarının Eğitici Yönü ve Değerler Eğitimi Açısından Önemi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (74), 105. doi: 10.12973/hbvd.74.154
- Yangil, M. K., & Kerimoğlu, C. (2014). Bilmecelerin Eğitimdeki Yeri ve Önemi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 343-350. doi: 10.12973/jesr.2014.42.19
- Yardımcı, M. (2018, Eylül 16). *Halk bilimi*. Ç.Ü. Türkoloji-Makale Bilgi Sistemi: <http://turkoloji.cu.edu.tr> adresinden alınmıştır
- Yiğittir, S. (2014). Türk destanlarının değer odaklı analizi. *Turkish Studies*, 9(5), 2125-2140.doi:10.7827/TurkishStudies.7050
- Yılar, Ö. (2010). *Halk bilimi ve eğitim*.(3.Baskı).Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*.(6.Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, D. (1998). *Türk Bitiği*.(1.Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldız, G. (2002). *İlköğretimde Müzik Eğitimi*.(1.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yılmaz, E. (2012). *Ziya Gökalp'ın Şiirlerinin Değerler Eitimi Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi,Trabzon, Türkiye.
- Yücel, E. Ö., & Özkan, M. (2014). Ortaokul öğrencilerine yönelik çevresel tutum ölçeği geliştirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 28-48. doi: 10.19171/uuefd.37221
- Yüksel, S. (2004). *Örtük program eğitimde saklı uygulamalar*.(1.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

EKLER

EK 1. Çevresel Tutum Ölçeği

YÖNERGE:

Sevgili öğrenciler,

Bu ölçek ile sizlerin çevreye yönelik tutumları belirlenmek istenmektedir. İlk bölüm kişisel bilgilerinizi, ikinci bölüm çevreye yönelik gerçekleştirdiğiniz çeşitli davranışlarınızı, üçüncü bölüm ise çevreye yönelik düşüncelerinizi ve duygularınızı almak amacıyla hazırlanmıştır.

Buradan toplanan veriler bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Verdiğiniz cevapların doğruluğu veya yanlışlığı söz konusu değildir. Ayrıca **ders notlarınızı kesinlikle etkilemeyecektir.** **Lütfen boş madde bırakmayınız.** Verdiğiniz samimi cevaplar araştırmanın doğru sonuçlanması için çok önemlidir.

- Cinsiyetiniz 1) Kadın (...) 2) Erkek (...)
- Sınıfınız :

1.BÖLÜM:Bu bölümde çevreye yönelik davranışlarınız belirlenmek istenmektedir. 1= hiçbir zaman gerçekleştirmediğiniz davranışları; 5= Her zaman gerçekleştirdiğiniz davranışları ifade etmektedir. Lütfen katılma derecenize göre uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz.	1.Hiçbir zaman	2.Nadiren	3.Ara sıra	4.Çoğunlukla	5.Her zaman
1. Televizyonda çıkan çevre ile ilgili programları veya belgeselleri izlerim.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Çevreyle ilgili gelişmeleri haberlerden, günlük gazetelerden veya dergilerden takip ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Çevreye zarar veren birini çekinmeden uyarırım.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Okulumuzda çevre temizliğiyle ilgili bir faaliyet düzenlenirse gönüllü olarak katılmak isterim.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Çevre sorunlarının çözümüne nasıl yardımcı olunabileceği konusunda ailemle konuşurum.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Dişlerimi fırçalarken su tasarrufu için musluğu sürekli açık tutmam.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Geri dönüşümü mümkün olan çöpleri, ayırarak geri dönüşüm kutusuna atarım.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Çevre konuları ile ilgilenen resmi örgütlere çevre kirliliğini azaltmak için ne yapabileceğimi sorarım.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Buzdolabının kapağını uzun süre açık bırakmam.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Evimizin balkonuna gelen kuşları beslerim.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Yazın çok sıcak havalarda sokak hayvanları için bazı yerlere kaplarda su koyarım.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Evde veya okulda gereksiz yere açık bırakılan lambaları kapatırım.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Alışveriş yaparken, daha pahalı da olsa çevreye en az zarar veren ürünleri tercih ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Evimize ampul ve elektrikli ev eşyaları alınırken az elektrik harcayanlarını tercih etmeleri için ailemi uyarırım.	☐	☐	☐	☐	☐

2.BÖLÜM Bu bölümde çevreye yönelik düşüncelerinizin ve duygularınızın alınması amaçlanmıştır. 1= hiç katılmıyorum; 5= tamamen katılıyorum'a denk gelmektedir. Lütfen katılma derecenize göre uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz.	1.Hiç Katılmıyorum	2.Çok az katılıyorum	3.Orta derecede katılıyorum	4.Çok katılıyorum	5.Tamamen katılıyorum
1. Ülkemiz doğal kaynaklar açısından zengin bir ülkedir, bu yüzden tükenmeleri söz konusu değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Okullarda çevreyle ilgili dersler okutulmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Dünyada, insanların hiçbir zaman kirletmeyeceği kadar çok su vardır	☐	☐	☐	☐	☐
4. Su tasarrufu için banyo yaparken daha az su kullanılabilir	☐	☐	☐	☐	☐
5. Çevre kendi kendini temizlediği için insanların atıkları problem olmaz.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Ozon tabakası özellikle Avustralya üzerinde incelmış. Türkiye için bir tehlike yoktur.	☐	☐	☐	☐	☐
7.Ekonomik büyüme çevrenin korunmasından daha önemlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Çevre korumasına yardımcı olmak için kendi harçlığımdan bir miktar para verebilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
9. İleride arabam olduğunda, hava kirliliğini azaltmak için arabamı kullanmak yerine toplu taşıma araçlarına binmeyi tercih edebilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Tarihi yerlere para harcamak yerine düzgün yollar yapılırsa ülkemiz için daha faydalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
11. “Fast food” (hamburger, vb.) tüketimi çevre için zararlıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Çevre kirliliğini önlemek bizlerin değil, devletin sorumluluğudur.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Herhangi bir yerde orman yangını çıktığını duyduğumda çok üzülürüm.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Ağaçlandırma çalışmalarına katılmaktan hoşlanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Çevre gezilerine katıldığımda sıkılırım.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Gelecekte susuz kalmaktan korkarım.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Hayvanların yaşam alanlarına bina yapıldığını görmek beni üzer.	☐	☐	☐	☐	☐
18. Çevre kirliliğinin bizlere vereceği zarar beni korkutur.	☐	☐	☐	☐	☐
19. İnsanların çevreye karşı duyarsız olmaları beni üzer.	☐	☐	☐	☐	☐
20. Nesli tükenmekte olan hayvanlar için üzülüyorum .	☐	☐	☐	☐	☐
21.Ülkemizdeki doğal kaynakların hızla tüketilmesi, geleceğimiz açısından beni kaygılandırır.	☐	☐	☐	☐	☐

EK 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Ad:

Soyad:

Yönerge: Bu araştırma halk bilimi ürünleriyle değer öğretiminin öğrenciler üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Verdiğiniz cevaplar kesinlikle bir not verme aracı olarak kullanılmayacaktır. Araştırmanın sağlıklı bir sonuca ulaşması ancak sizin içtenliğinize ve formu tamamıyla doldurmanıza bağlıdır. Tüm görüşmelerden elde edilen bilgiler, sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır.

1. Masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, ninni, türkü, tekerleme gibi halk bilimi ürünlerinden hangisini dinlemeyi ya da okumayı daha çok seversiniz? Nedeni nedir?
2. Doğayla ilgili bilgi edinirken; masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, ninni, türkü, tekerleme gibi türlerden hangisi sizin en öğretici oldu birini seçiniz? Neden bu türü seçtiğinizi kısaca açıklayınız.
3. Masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, ninni, türkü, tekerleme türlerinden hangileriyle ders işlemek daha eğlencelidir?
4. Size göre dersleri masal, atasözü, bilmece, fıkra, destan, efsane, şiir, mani, ninni, türkü, tekerleme gibi türlerle işlemenin, normal öğretmenin ders anlattığı yöntemle göre artıları ve eksileri nelerdir?

EK 3. Halk Bilimi Etkinlikleri

ÇALIŞMA KÂĞIDI -1

Ad: Soyad:

Yönerge: Aşağıdaki atasözleri ve özlü sözlerin zihninizde çağrıştırdıklarını sözlükten yardım alandan yazınız.

- Ağaçlı köyü su basmaz:

.....
.....
.....
.....

- Yaş kesen baş keser:

.....
.....
.....
.....

- Doğa bekçi ile değil, sevgi ile korunur:

.....
.....
.....
.....

- Yarının doğası bugünden yaratılır:

.....
.....
.....
.....

ÇALIŞMA KÂĞIDI-2

Ad: Soyad:

Yönerge: Aşağıdaki bilmeceleri cevaplayınız.

BİLMECELER

1. Bol emek verir kendi yemez yedirir?
2. Diken diken olurum,yaz kış yeşil kalırım, çevre güzelliğine, çok katkılar sağlarım?
.....
3. Mis gibi kokarım, etrafa güzellikler saçarım?
4. Yazın giyinir,kışın soyunur?
5. Kayalardan ezilir,yeryüzüne dökülür,yetiştirmek için bitkiler,hep oraya dikilir.
.....
6. Ağacın parçasıdır,rüzgâr ile sallanır, rengi yeşildir ama sonbaharda sararır.
7. Hayvanların yuvası, ağaç doludur orası.
8. Bir gün bir ay doğdu,her yer mis gibi oldu,dikenleri acıtsa da, görenler hayran kaldı.
.....
9. Binlerce üyesi var, sayısız faydası var, zarar verirken ona nefessiz kalırsın?
10. Balta girince solan,tenhalık sıklık bulan türlü gür ağaçlarla örtülü geniş alan
11. Benim bir hayvanım var, kuyruğundan uzun burnu var?
12. Kanadı var kuş değil, boynuzu var koç değil?
13. Kanadı var kuş değil, kuyruğu var at değil?
14. Az dinlenir,çok çalışır?
15. On ay yatar,iki ay kalkar,feneri yakar, etrafa bakar?
16. Yazın sıvasını yapar,kışın kapısını kapar?
17. Toprağı havalandırır, yılan gibi kıvrılır?
18. Uzaktan baktım kara taş, yanına geldim dört ayak bir baş?
19. Tacı var prenses değil,çocuğu var anne değil, topuklu giyer manken değil?
20. Yüzlerce iğnesi var ama dikiş dikmez?
21. Ot yedim etlendim, su içtim sütlendim, dört ayaklı ben geldim?
22. Kolu var başı yok, gözü var kaşı yok, kolu ekli gözüne bil bakalım bu ne?
23. Salkımda tane tane, tadı pek şahane?
24. Benim bir kızım var,pantolonu yeşil,göleği kırmızı,düğümleri siyah?
25. Yeşildir ağaç değil, herkes oturur bank değil?

26. Boyum uzun yavrularım bozum bozum iki gözümden görünmüyor iki gözüm?
.....
27. Çukurları doldurur, balıklara yurt olur?
28. Gökte gördüm köprü, rengi var yedi türlü?
29. Mavi bir çarşafım var, bütün dünyayı kaplar?
30. Bize gelene kadar sekiz dakika yol var, yüz elli milyar metre öteden parlar?
31. Bulutlardan süzülür,inci gibi dizilir,çamur olur ezilir,bilin bakalım bu nedir?
.....
32. Dam üstünde takur tukur,sandım kızlar kilim dokur.
33. Şekere benzer tadı yok,havada uçar kanadı yok.
34. Elsiz, ayaksız, kapıyı açar.
35. Biz biz idik biz idik, yüz binlerce kız idik, gece oldu dizildik, gün olunca silindik.
.....
36. Dağdan gelir, taştan gelir, bir kükremiş arslan gelir.
37. Basarız iz olmaz.
38. Ağız vardır,konuşmaz, yatağı vardır, uyumaz.
39. Finişli minişli, elimden uçtu,karşı dağdan su içti.
40. Benim bir hayvanım var, kuyruğundan uzun burnu var.

ÇALIŞMA KÂĞIDI-3

Ad: **Soyad:**

Yönerge: Öğretmeninizin okuyacağı “Göç Destanı” adlı destanı, öğretmeniniz okurken dinleyiniz. Sıra Sizde” bölümünü yapınız.

SIRA SİZDE:

Çocuklar okuduğunuz bu destan Türklerin Orta Asya’da doğuşunu ve devamında bazı sebeplerden dolayı oradan göç etmek zorunda kalmalarını anlatıyor. Metinde geçen **“İrmaklar birbiri ardınca kurudu. Göllerin suyu buhar olup uçtu. Topraklar yarıldı, mahsuller yeşermez oldu.”** cümlesiyle Türklerin göç etme sebeplerinden bahsedilmiş.

- Sizce insanlar bu sebeplerden dolayı neden göç etmek zorunda kalmışlar? Düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....

- Günümüzde de insanlar yüzünden ırmaklar, göller, topraklar tehlike altında mıdır? Neden?

.....
.....
.....
.....
.....

- İnsanların ırmakları, gölleri, toprakları yani doğayı koruması için ne gibi önlemler alabileceklerini maddeler halinde sıralayınız.

.....
.....
.....
.....

ÇALIŞMA KÂĞIDI-4

Ad: Soyad:

Yönerge : Aşağıdaki efsaneyi okuyunuz.Soruları cevaplayınız.

SON AĞAÇ

Köyün birinde doğa zamanla yok olur ancak tek bir ağaç kalmıştır. Bu ağaca kimse zarar vermezmiş ve onun kutsanmış ağaç olduğuna inanıp, saygı duyarlanmış.

Ağacın kutsal olduğuna inanmayan köylüler de varmış. Bir gün o köylülerden bir tanesi keselim bakalım şu kutsal ağacı bakalım ne olacak diyerek almış eline baltayı, gitmiş ağacın yanına. Bir vuruşta yıkmış o son kalan ağacı da.

Günler ilerlemiş, yıllar geçmiş. Öyle bir yağmur yağmış ki gökten boşalıncasına. Dağdan gelen sel kimseye bir şey yapmamış da gitmiş o son ağacı kesen köylünün evini yıkmaya. Almış onu suları arasına. Köyde bir daha ne doğaya zarar veren ne de ağaç kesen kimse olmamış.

Sorular

1. Ormanlardan insanlar nasıl yararlanıyor, ormanlar insanlar için önemli midir? Kısaca açıklayınız.

.....
.....
.....

2. Okuduğunuz efsanede ormanlık alan hangi nedenlerden yok olmuş olabilir?

.....
.....
.....

3. Köyde kalan son ağacın da kesilmesi neden sele sebep olmuştur?

.....
.....
.....

4. Sizce ormanları korumak ve çoğaltmak için insanların yapması gerekenler neler olabilir?

.....
.....
.....

ÇALIŞMA KÂĞIDI-5

Ad: **Soyad:**

Yönerge : Aşağıdaki fıkrayı okuyunuz.Soruları cevaplayınız

Fıkra

Hayvanat bahçesindeki develer sıradan bir gün geçirirken yavru deve annesine dönüp:

- Bizim hörgücümüz ne işe yarıyor, diye sormuş.

Anne deve:

-Hörgüçler sayesinde çölde susuz kalmıyor, susuzluğa dayanabiliyoruz, demiş

Yavru deve sorularına devam ederek:

- Ya bacaklarımız ve kirpiklerimiz neden uzun, diye sormuş.

- Bacaklarımızla daha hızlı ve uzun yol yürüyebiliyor, kirpiklerimizle de çöl kumlarından korunuyoruz demiş.

Bütün bunlar anlayan yavru biraz düşünmüş ve annesine en önemli soruyu sormuş:

-Anneciğim o zaman neden hayvanat bahçesindeyiz?

SORULAR

1. “Her hayvanın kendine özgü fiziksel özellikleri vardır.”Fıkroda adı geçen develerin kendine özgü özellikleri nelerdir?

.....
.....
.....
.....

2. Sizce fıkrada geçen hayvanat bahçesinde bulunan develer halinden memnunlar mı? Neden?

.....
.....
.....
.....

3. Hayvanların doğadaki ortamları ile kafesteki,çiftlikteki,hayvanat bahçelerindeki ortamları birbirine benziyor mu? Neden?

.....
.....
.....
.....

4. Hayvanları görmek için gittiğimiz hayvanat bahçeleri sizce nasıl düzenlenirse hayvanlar açısından daha doğru olur?

.....
.....
.....
.....

ÇALIŞMA KÂĞIDI-6

Ad: **Soyad:**

Yönerge : Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

ATATÜRK'ÜN AĞAÇ SEVGİSİ

Atatürk , Yalova'daki köşküne gitmiş.Bir de ne görsün: Bir bahçıvan elinde balta ile

Köşkün yanındaki çınar ağacını kesmek üzereymiş. Atatürk, bahçıvana 'Dur,bahçıvan!

Sen hiç böyle güzel ağaç yetiştirdin mi? Neden ağacı kesmek istiyorsun ?' demiş.

Bahçıvan:

-Paşam, bu ağaç sizin köşkünüzü zarar veriyor, dalları pencerenizi kapatıyor, kökleri köşkünüzü sarıp yıkacak.Bu ağacı kesmemiz gerekiyor.' demiş.

Atatürk bir an düşünür, sonra şöyle der:

-Hayır, bu ağaç kesilmeyecek. Köşkü ağaçtan uzaklaştıracağız.

Sonra Atatürk çok akıllıca bir plan yapar. Eline kazmayı alır.

'Haydi, köşkün altını kazacağız. Köşkü rayın üzerine koyup ağaçtan uzağa götüreceğiz'

der. Herkes onun dediğini yapar ve ağaç kesilmekten kurtarılır.

İşte çocuklar Atatürk bir ağacı kurtarmak için bile her şeyi düşünür, doğayı bu kadar çok severdi.

Sorular

1.Bu olay nerede geçiyor?

.....

2.Kim ağacı kesmek üzereymiş?

.....

3.Bahçıvan neden ağacı kesmek istiyormuş?

.....

4.Atatürk,ağacı kesilmekten nasıl kurtarmış?

.....

5.Bu metinden ne anladın?

.....

6.Sence ağaçların olmadığı bir yer nasıl olurdu?

.....

ÇALIŞMA KÂĞIDI-7

Ad: _____ **Soyad:** _____

Yönerge: Aşağıdaki manileri okuyunuz. “Sıra Sizde” bölümünde doğayla ilgili sınıfça mani oluşturup oluşturduğunuz manileri sınıfta arkadaşlarınıza okuyunuz.

MANİLER

.....
.....
.....

Doğa Sevgisi

Sel gelir dereden,
Toprak gelir tepeden,
Sen fidan dikersen,
Kurtulursun bu dertten...

Ağaç büyür fidanken,
Meyve verir sularken,
Siz de onlar sevin,
Doğa bizi severken.

Çevre Kirliliği

Fabrikaların dumanı,
Kirlendirir havayı,
Filtreleyelim bacayı,
Koruyalım doğayı.

İnsanların havası,
Hayvanların yuvası,
Ormanlar yanmasın,
Mutluluğumuz solmasın.

Çöpler atılmaz yere,
Kirlenmez güzel dere,
Biz sahip çıkalım,
Bizim olsun temiz çevre.

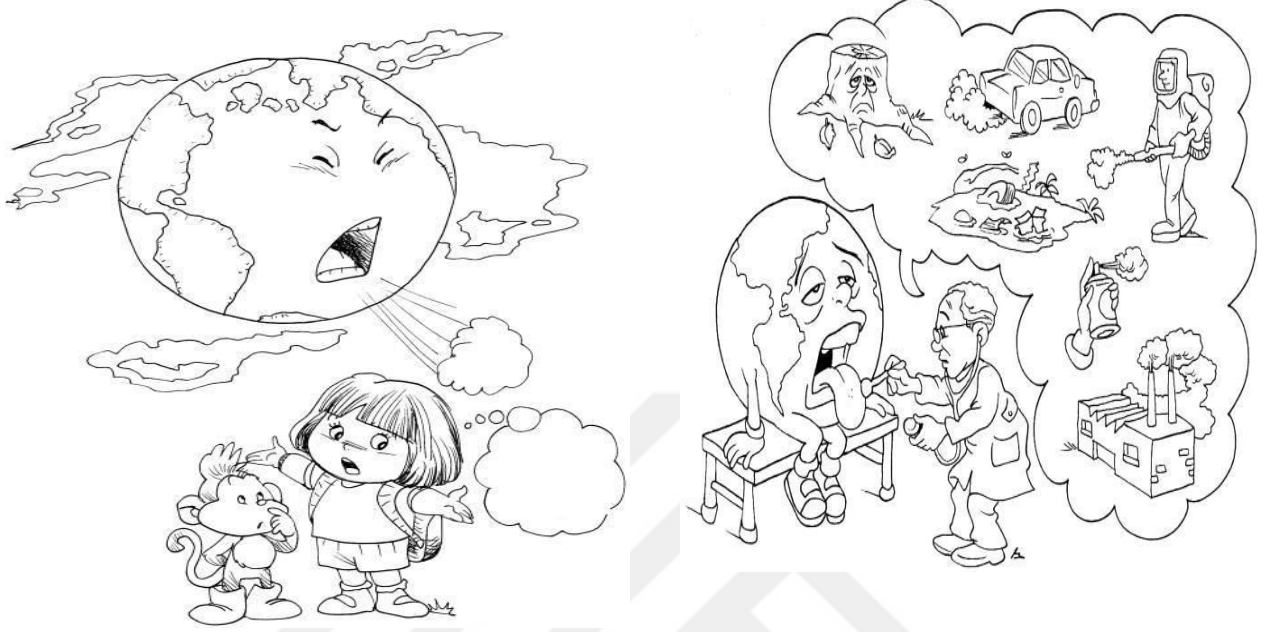
SIRA SİZDE:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ÇALIŞMA KAĞDI-8

Ad: Soyad:

Yönerge:Aşağıdaki resimleri inceleyiniz.Resimlere uygun olarak yarım bırakılmış masalı istediğiniz gibi tamamlayınız.Masala bir başlık koyup sonunda boyayınız.

.....
Elif ve ormandan arkadaşı Maymun Çiko ormanda mutlu bir şekilde dolaşıyormuş. Orman cıvıl cıvıl kuş sesleri, şırıl şırıl akan dereleri ile çok güzel bir ormanmış.Kendilerine derenin yanında bir ağacın altında yer bulup oturmuşlar.Piknik malzemelerini çıkarıp tam piknik yapacakken hava birden kararmış.Maymun Çiko bir ses duymuş.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ÇALIŞMA KÂĞIDI-9

Ad: _____ **Soyad:** _____

Yönerge: Aşağıdaki şiiri akrostiş oluşturacak şekilde oluşturunuz. Şiire bir başlık koyup sınıfta arkadaşlarınıza okuyunuz.

.....

D.....

O.....

G.....

A.....

Y.....

I.....

S.....

E.....

V.....

ÇALIŞMA KÂĞIDI-10

Ad: **Soyad:**

Yönerge: Aşağıdaki tekerlemeleri okuyunuz. “Sıra Sizde” bölümünde siz de sınıfça tekerleme oluşturup arkadaşlarınıza okuyunuz.

Ağaç

Dallarım uzun uzun,
Meyvelerim boğum boğum,
Yazın varım, kışın yokum,
Beni sevip, koruyun.

ORMAN

Bensiz nefes alamazsın,
Rahat rahat uyuyamazsın,
Piknik bile yapamazsın,
Güzelliğime doyamazsın.
Her yere fidan dikin,
Ben, büyütüp geliştirin,

Sıra Sizde

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÇALIŞMA KÂĞIDI - 11

“Kedi Gelmiş Ninni

Mır mır kedi gelmiş,
Hav hav köpek gelmiş,
Bebeğimin uykusu,
Çabucak gelivermiş.

Cik cik kuşlar gelmiş,
Zıp zıp tavşan gelmiş,
Bebeğimin uykusu,
Çabucak gelivermiş.

Fil gelmiş aslan gelmiş,
Vak vak ördek gelmiş,
Bebeğimin uykusu,
Çabucak gelivermiş.

Tüm hayvanlar toplanmış,
Ona şarkı söylemiş,
Bebeğimin uykusu,
Çabucak gelivermiş.”

Kaynak: Tuğsuz, 2019

“Yurdumda

Tohumlar fidana,
Fidanlar ağaca,
Ağaçlar ormana,
Dönmeli yurdumda.

Yuvadır kuşlara,
Örtüdür toprağa,
Can verir doğaya,
Ormanlar yurdumda.

Bir tek dal kırmadan,
Ormansız kalmadan,
Her insan bir fidan,
Dikmeli yurdumda.

Yuvadır kuşlara,
Örtüdür toprağa,
Can verir doğaya,
Ormanlar yurdumda.”

Kaynak: Dinçer, 2019

Ek 4. Halk Bilimi Ürünleri Öğrenci Çalışma Örnekleri

ÇALIŞMA KAĞIDI-8

Yönerge: Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Resimlere uygun olarak yarım bırakılmış masalı istediğiniz gibi tamamlayınız. Masala bir başlık koyup sonunda boyayınız.

Elif ve ormandan arkadaşı Maymun Çiko ormanda mutlu bir şekilde dolaşıyor. Orman canlı kuş sesleri, şırlı şırlı akan dereleri ile çok güzel bir ormanmış. Kendilerine derenin yanında bir ağacın altında yer bulup oturmuşlar. Piknik malzemelerini çıkarıp tam piknik yapacakken hava birden karamış. Maymun Çiko bir ses duymuş.

Yağmur yağacakmış birde ne görsünler yerlerde hep çöp varmış. Hemen toplamaya başlamışlar ama Elif çok yaralı olduğu için eve varmışlar. Ertesi gün yeniden gitmişler birde ne görsünler her tarafta çok çöp varmış. Elif biz daha dün temizlemiştik buraları demiş. Birden sel gelmiş. Ama temiz yağmur değilmiş sadece çamurmuş. Çamur olmanın için hızlıca eve varmışlar.

Afişler hazırlamışlar her yere asmışlar ve çöpleri toplamaya başlamışlar. Dünya hasarlanmış çünkü hava kirliliği çok varmış ve doktora gitmiş. Doktor muayene ederken aklına kötü şeyler gelmiş. Artık hiç kimse doğaya çöp atmamış.

ÇALIŞMA KAĞIDI-2

Yönerge: Aşağıdaki bilmeceleri cevaplayınız.

BİLMECELER

- +1. + Bol emek verir kendi yemez yedirir? *Acı.....*
- 2. Diken diken olurum,yaz kış yeşil kalırım, çevre güzelliğine, çok katkılar sağlarım? *gül.....son ağacı*
- +3. Mis gibi kokarım, etrafa güzellikler saçarım? *çiçek...*
- +4. Yazın giyinir,kışın soyunur? *ağır.....toprak*
- 5. Kayalardan ezilir,yeryüzüne dökülür,yetiştirmek için bitkiler,hep oraya dikilir. *yaprak toprak*
- +6. Ağacın parçasıdır,rüzgar ile sallanır, rengi yeşildir ama, sonbaharda sararır. *yaprak*
- +7. Hayvanların yuvası, ağaç doludur orası. *orman*
- +8. Bir gün bir ay doğdu,her yer mis gibi oldu,dikenleri acıtsa da, görenler hayran kaldı. *gül.....*
- +9. Binlerce üyesi var, sayısız faydası var, zarar verirken ona nefessiz kalırsın? *ağaç...*
- +10. Balta girince solan,tenhalık sıklık bulan türlü gür ağaçlarla örtülü geniş alan *kabş.e..*
- +11. Benim bir hayvanım var, kuyruğundan uzun burnu var? *fil.....kan*
- +12. Kanadı var kuş değil, boynuzu var koç değil? *kelebek*
13. Kanadı var kuş değil, kuyruğu var at değil? *Balık*
- +14. Az dinlenir, çok çalışır? *karınca*
- 15. On ay yatar, iki ay kalkar, feneri yakar, etrafa bakar? *güneş. ateş böceği*
- 16. Yazın sıvasını yapar, kışın kapısını kapar? *ağı.....kışlangıç*
- +17. Toprağı havalandırır, yılan gibi kıvrılır? *solucan*
- 18. Uzaktan baktım kara taş, yanına geldim dört ayak bir baş? *keçi.....*

-19. Tacı var prenses değil, çocuğu var anne değil, topuklu giyer manken değil?

Prens horoz

+20. Yüzlerce iğnesi var ama dikiş dikmez? ..kirpi..

+21. Ot yedim etlendim, su içtim sütlendim, dört ayaklı ben geldim? ..inek..

-22. Kolu var başı yok, gözü var kaşı yok, kolu ekli gözüne bil bakalım bu ne?

örümcek

+23. Salkımda tane tane, tadı pek şahane? ..uzum..

-24. Benim bir kızım var, pantolonu yeşil, göleği kırmızı, düğmeleri siyah?

..lale....

-25. Yeşildir ağaç değil, herkes oturur bank değil? ..sim.....

-26. Boyum uzun yavrularım bozum bozum iki gözümden görünmüyor iki gözüm? ..dal... zürafa

+27. Çukurları doldurur, balıklara yurt olur? ..deniz..

+28. Gökte gördüm köprü, rengi var yedi türlü? ..gök kusağı

-29. Mavi bir çarşafım var, bütün dünyayı kaplar? ..deniz gökyüzü

+30. Bize gelene kadar sekiz dakika yol var, yüz elli milyar metre öteden parlar? ..güneş

+31. Bulutlardan süzülür, inci gibi dizilir, çamur olur ezilir, bilin bakalım bu nedir? ..yağmur

-32. Dam üstünde takur tukur, sandım kızlar kilim dokur. ..kar

+33. Şekere benzer tadı yok, havada uçar kanadı yok. ..kar.....

34. Elsiz, ayaksız, kapıyı açar. ..Rüzgar

+35. Biz biz idik biz idik, yüz binlerce kız idik, gece oldu dizildik, gün olunca silindik. ..yıldız

36. Dağdan gelir, taştan gelir, bir kükremiş arslan gelir. ..Sel

+37. Başarız iz olmaz. ..S.V.....

38. Ağzı vardır, konuşmaz, yatağı vardır, uyumaz. ..dere

+39. Finişli minişli, elimden uçtu, karşı dağdan su içti. ..kış...

+40. Benim bir hayvanım var, kuyruğundan uzun burnu var. ..fil.....

ÇALIŞMA KAĞIDI-5

Yönerge : Aşağıdaki fıkrayı okuyunuz.Soruları cevaplayınız.Verdiğiniz cevaplar notla değerlendirilmeyecektir.

Fıkra

Anne ve yavru deve tembel tembel yemeklerini yerken birden yavru anneye dönmüş ve :

- Sana bir şey sorabilir miyim, anne?
- Elbette yavrum sor.
- Anne, bizim niye hörgücümüz var?

Anne:

- Bu hörgüçlerde biz su biriktiririz yavrum ve bu sayede çölde herhangi birisinden çok daha uzun süre susuz dayanabiliriz.
- Peki Anne, bizim bacaklarımız niye bu kadar uzun ve ayaklarımız yuvarlak?
- Evladım der anne deve biraz daha gururlanarak
- Bu sayede biz çölün kumlarında herkesten daha rahat ve daha hızlı hareket edebiliriz.
- Bunu da anladım, peki, kirpiklerimiz niye böyle uzun, bazen görüşümü bile bozuyorlar.
- Hayatım onlar gözlerimizi çölün kumlarından korur, gözümüze kum kaçmaz....
- Anladım, hörgüçlerimiz çölde daha uzun dayanabilmemiz için su depolar,
- Bacaklarımız uzun ve böylece çölde daha hızlı ve rahat hareket edebiliriz, kirpiklerimiz gözlerimizi çöllerin kumlarından korur...
- Anlayamadığım şey o zaman bu hayvanat bahçesinde ne işimiz var?

SORULAR

1. “Her hayvanın kendine özgü fiziksel özellikleri vardır.”Fıkroda adı geçen develerin kendine özgü özellikleri nelerdir?

1- Hörgüçleri vardır. 2- Kirpikleri çok uzundur. 3- Bacakları çok uzundur.

2. Sizce fıkrada geçen hayvanat bahçesinde bulunan develer halinden memnunlar mı?Neden?
Develer hallerinden memnun değiller. Çünkü kendi evleri yerine başka bir yerde kalıyorlar.

3. Hayvanların doğadaki ortamları ile kafesteki, çiftlikteki, hayvanat bahçelerindeki ortamları birbirine benziyor mu?Neden?
Benzeniyor. Çünkü doğada yani kendi evlerinde sınırları çok. İstedikleri yere kadar koşabilir, yemek yiyebilir ve su içebilir. Hayvanat Bahçesinde ise her şey sınırlı. Bu yüzden benzenmiyor.

4. Hayvanları görmek için gittiğimiz hayvanat bahçeleri sizce nasıl düzenlenirse hayvanlar açısından daha doğru olur?
Beace genişletip demir parmaklıkları ve çamurları kaldırmalıdır. İnsanlar onları görmek isterse onlara özel bir airdis yapabilir.

ÇALIŞMA KAĞIDI-9

12

Yönerge: Aşağıdaki şiiri akrostij oluşturacak şekilde oluşturunuz. Şiire bir başlık koyup sınıfta arkadaşlarınıza okuyunuz.

Doğanın Yenileri

Doğam...beni...koru...sev...sakın küsme...bana,....

Ormanlar...var...içinde...seni...seven...hayvan...ve insanlarla dolu,

Güzeldir her yönün...kusurunu arasam...bulamam.

Ağaçlar, çiçekler...seni...zenginleştirir,.....

Yeşil ağaçların, rengarenk çiçeklerin...mis kokularıdır seni zenginleştirir.

İrmakların, göllerin...pırlı pırlı suları...seni...zenginleştirir.

Sizi...doğaya karşı...sevginizi...körükleyinde...sönmesin..

Evden ve sınırlardan...çıkan dumanlar...olsada...biz seni yaşatacağız.

Var...olan güzelliklerin...sana...yeterde artar.....

ETKİNLİK KAĞIDI -1

Yönerge : Aşağıdaki atasözleri ve özlü sözlerin zihninizde çağrıştırdıklarını sözlükten yardım almadan yazınız. Verdiğiniz cevaplar kesinlikle bir not verme aracı olarak kullanılmayacaktır.

- Ağaçlı köyü su basmaz:

Her tarafa ağaç dolu dolu su olursa
ağaç en sevdiği içeceği içerir.

- Yaş kesen baş keser:

Genç ağaç kesersek oksijen alamayız ve sadece
yaşlı ağaç kesmemiz gerekir.

- Doğa bekçi ile değil, sevgi ile korunur:

Doğayı seve rek ... kirletmeden yaşamalıyız ve
Doğa sadece bekçi ile olmaz.

- Yarının doğası bugünden yaratılır:

Eğer gelecekte doğada ağaç olmasını
istiyorsak küçük küçük fidanlar diki biliz.

ÇALIŞMA KAĞIDI-7

Yönerge: Aşağıdaki manileri okuyunuz. "Sıra Sizde" bölümünde doğayla ilgili mani oluşturup oluşturduğunuz manileri sınıfta arkadaşlarınıza okuyunuz.

MANİLER

Doğa Sevgisi

Sel gelir dereden,
Toprak gelir tepeden,
Sen fidan dikersen,
Kurtulursun bu dertten...

Ağaç büyür fidanken,
Meyve verir sularken,
Siz de onlar sevin,
Doğa bizi severken.

Çevre Kirliliği

Fabrikaların dumanı,
Kirlendir havayı,
Filtreleyelim bacayı,
Koruyalım doğayı.

İnsanların havası,
Hayvanların yuvası,
Ormanlar yanmasın,
Mutluluğumuz solmasın.

Çöpler atılmaz yere,
Kirlenmez güzel dere,
Biz sahip çıkalım,
Bizim olsun temiz çevre.

SIRA SİZDE:

*..Geri.....Dönüşüm.....
Cam, plastik, kağıt, metal..hepsi geri dönüşüm maddelerimiz,
Çevreyi..korumamız..için..h.eksi..hazinemiz,
Bizim elimizde..doğayı, çevreyi..koruma..mıdır,
Dünyamızı,..biz..geleceğin..büyükleri..kuruyoruz.*

ÇALIŞMA KAĞIDI-6

Yönerge : Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

ATATÜRK'ÜN AĞAÇ SEVGİSİ

Atatürk ,Yalova'daki köşküne gitmiş.Bir de ne görsün: Bir bahçıvan elinde balta ile köşkün yanındaki çınar ağacını kesmek üzereymiş. Atatürk, bahçıvana 'Dur, bahçıvan! Sen hiç böyle güzel ağaç yetiştirdin mi? Neden ağacı kesmek istiyorsun ?' demiş.

Bahçıvan:

-Paşam, bu ağaç sizin köşkünüzü zarar veriyor, dalları pencerinizi kapatıyor, kökleri köşkünüzü sarıp yıkacak. Bu ağacı kesmemiz gerekiyor.' demiş.

Atatürk bir an düşünür, sonra şöyle der:

-Hayır, bu ağaç kesilmeyecek. Köşkü ağaçtan uzaklaştıcağız.

Sonra Atatürk çok akıllıca bir plan yapar. Eline kazmayı alır.

'Haydi, köşkün altına kazacağız. Köşkü rayın üzerine koyup ağaçtan uzağa götüreceğiz' der. Herkes onun dediğini yapar ve ağaç kesilmekten kurtarılır.

İşte çocuklar Atatürk bir ağacı kurtarmak için bile herşeyi düşünür, doğayı bu kadar çok severdi.

Sorular

1. Bu olay nerede geçiyor?

Olay Yalova'da geçiyor.....

2. Kim ağacı kesmek üzereymiş?

Bahçıvan ağacı kesmek üzereymiş.....

3. Bahçıvan neden ağacı kesmek istiyormuş?

Bahçıvan ağacın gövdesi köşkü yıkacak diye kesmek istiyordu.....

4. Atatürk, ağacı kesilmekten nasıl kurtarmış?

Atatürk köşkün altına tren rayı koydurarak ağacı kesilmekten kurtarmış.....

5. Bu metinden ne anladın?

Bu metinden Atatürk'ün doğayı duyduğu sevgiyi anladım.....

6. Sence ağaçların olmadığı bir yer nasıl olurdu?

Bence ağaçların olmadığı yer bozuk ve oksijensiz olur.....

Sıra Sizde

Portakal

Turuncu gillerden sin

Ağacın yetisinsin

Toplara benzersin

Rengin turuncu

İçin sulu sulu

Sıkırm seni dolu dolu

SIRA SİZDE:

Çocuklar okuduğunuz bu destan Türklerin Orta Asya'da doğuşunu ve devamında bazı sebeplerden dolayı oradan göç etmek zorunda kalmalarını anlatıyor. Metinde geçen "Irmaklar birbiri ardınca kurudu. Göllerin suyu buhar olup uçtu. Topraklar yarıldı, mahsuller yeşermeyen oldu." cümlesiyle Türklerin göç etme sebeplerinden bahsedilmiş.

- Sizce insanlar bu sebeplerden dolayı neden göç etmek zorunda kalmışlar? Düşüncelerinizi yazınız.

Irmak birbiri ardınca kuruyunca su almadı.
Topraklar yarıldı mahsul yetişemediler ve açlık
kaldıkları yüzünden göç ettiler.

- Günümüzde de insanlar yüzünden ırmaklar, göller, topraklar tehlike altında mıdır? Neden?

Günümüzde insanlar yüzünden ırmakları,
göllerini tehlikeye sokuyor. Çünkü insanlar ırmakları,
göllerini kirletiyor. HES yapıyorlar. Toprakları
ise gübre atıp tarım ilacı koyuyorlar.

- İnsanların ırmakları, göllerini, toprakları yani doğayı koruması için ne gibi önlemler alabileceklerini maddeler halinde sıralayınız.

Doğaya zarar vermemesi, tarım ilacı ve
pestisit kullanmaması, suları kirletmemesi ve HES yapma-
masını gerektirir.

Ek 5. İzin Belgesi

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 57774812-42-E.6447737
Konu : Tez Çalışması İzni

28.03.2019

BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 13/03/2019 tarihli ve 83542712-302.08.01/E. 819 sayılı yazınız.

İlgi yazınız doğrultusunda, üniversiteniz Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Ahmet BAŞ'ın araştırma izni talebi doğrultusunda alınan Valilik Oluru ekte gönderilmiştir.
Bilgilerinize arz ederim.

Selçuk TORPİL
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek: Valilik Oluru (1 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
ASLI İLE AYNI
29/03/2019
Kemal KILIÇ
Bilgisayar İşletmeni

Adres: İl Millî Eğitim Müdürlüğü RİZE
Elektronik Ağı: rize.meb.gov.tr
e-posta: rizeemim@meb.gov.tr

Bilgi için: Şube Müdürü Selçuk TORPİL
Tel: 0 (464) 280 53 00
Faks: 0 (464) 280 53 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 4172-c95d-3f36-83ac-f00e kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 57774812-42-E.6418360
Konu : Tez Çalışması İzni

28.03.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının
13/03/2019 tarihli ve 819 sayılı yazısı.

Bayburt Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Ahmet BAŞ'ın "Halk Bilimi Ürünleriyle İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerine Doğa Sevgisi Öğrenimi" konulu tez çalışması kapsamında ekte sunulan ölçme aracını 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında ilimiz Fındıklı ilçesi Arılı İlkokulu ve 11 Mart İlkokulunda 05/04/2019-06/05/2019 tarihleri arasında öğrencilerine uygulama isteği ilgi yazı ile bildirilmektedir.

Söz konusu ölçme aracının 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında ilimiz Fındıklı ilçesi Arılı İlkokulu ve 11 Mart İlkokulunda öğrencilerine uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Selçuk TORPİL
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
28.03.2019

Yaşar KOÇAK
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmzalı
AŞLI İLE AYNI DİR
29.10.2019
Kemal KILIÇ
Bilgisayar İşletmeni

Adres: İl Millî Eğitim Müdürlüğü RİZE
Elektronik Ağ: rize.meb.gov.tr
e-posta: rizeem@meb.gov.tr

Bilgi için: Şube Müdürü Selçuk TORPİL
Tel: 0 (464) 280 53 00
Faks: 0 (464) 280 53 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 987e-6351-3558-a27e-93c0 koda ile teyit edilebilir.

31.05.2017 Çar 17:33

MUHLİS ÖZKAN

31 May 2017 tarihinde 16:20 saatinde, MUHLİS ÖZKAN <muozkan@uludag.edu.tr> şunları yazdı:

Sayın Ahmet BAŞ

Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Çevresel Tutum Ölçeğini, çalışmanıza uygunsu kullanabilirsiniz.

Başarılar dilerim.

Prof.Dr. Muhlis ÖZKAN

Adres : Uludağ Üniversitesi İlköğretim Bölümü

Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı

A Blok Görükle/BURSA

E-Posta: muozkan@uludag.edu.tr

Tel :02242942281

Elif Ozata <elif.ozata@koceaeli.edu.tr>

31.05.2017 Çar 10:56

Sayın Ahmet BAŞ:

Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Çevresel Tutum Ölçeğimizi kullanmanızda sakınca yoktur.

ÖZ GEÇMİŞ

1990 yılında Kayseri’de doğdu. İlkokul ve ortaokul eğitimini Talas Derviş Güneş İlkokulu’nda, lise eğitimini Talas Fatma Kemal Timuçin Anadolu Lisesi’nde tamamladı. 2014 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği lisans programından mezun oldu ve aynı yıl Erzurum’un Aşkale ilçesinde sınıf öğretmeni olarak göreve başladı. 2016 yılında Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sınıf Eğitimi yüksek lisans eğitimine başladı. 2017 yılında Rize ili Fındıklı ilçesinde Arılı İlkokulu’na tayin oldu ve halen görev yapmaktadır.

